

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ

"แนวทางในการศึกษาศักยภาพของชุมชนเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา
วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมของ
ชาวอุรกละโวจ บ้านสังกาอู่ ต.เกาะลันตาใหญ่
อ.เกาะลันตา จ.กระบี่"

โดย

นายนิรัตน์ หาญทะเล และคณะ

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น
ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษา – วัฒนธรรมในภาวะวิกฤต
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล

บอกเล่าที่ความเข้าใจร่วมกัน

งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่คนในชุมชนได้มาร่วมคิดทบทวนสถานการณ์ ตั้งคำถาม วางแผน หาข้อมูล ทดลองทำ วิเคราะห์ สรุปผลการทำงานและหาคำตอบเพื่อปรับปรุงงานต่อไป กล่าวคือ งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นเครื่องมือหนึ่งที่เน้นการให้ “คน” ในชุมชนเข้ามาร่วมในกระบวนการวิจัย ตั้งแต่การเริ่มคิด การตั้งคำถาม การวางแผน และค้นหาคำตอบอย่างเป็นระบบเป็นรูปธรรม โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติการจริง (Action Research) อันทำให้ชุมชนได้เรียนรู้ สร้างผลงาน มีความเข้มแข็งในการแก้ปัญหาของตนเอง และสามารถใช้กระบวนการนี้ในการแก้ไขปัญหาอื่น ๆ ในท้องถิ่น โดยมีกระบวนการศึกษาเรียนรู้อย่างเป็นเหตุเป็นผล ดังนั้นจุดเน้นของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจึงอยู่ที่ “กระบวนการ” มากกว่า “ผลลัพธ์” เพื่อให้ชาวบ้านได้ประโยชน์จากงานวิจัยโดยตรง และให้งานวิจัยมีส่วนในการแก้ปัญหาของชาวบ้าน รวมทั้งเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นจริงในชุมชน ซึ่งจะต้องอาศัย “เวที” (การประชุม เสวนา พุดคุยถกเถียง) เป็นวิธีการเพื่อให้คนในชุมชน ทั้งชาวบ้าน ครู นักพัฒนา สมาชิก อบต. กรรมการสหกรณ์ ข้าราชการ หรือกลุ่มอื่น ๆ เข้ามาร่วมหา ร่วมใช้ “ปัญญา” ในกระบวนการวิจัย

“กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น” หมายถึง การทำงานอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อตอบ “คำถาม” หรือ “ความสงสัย” บางอย่าง ดังนั้นสิ่งสำคัญคือประเด็น “คำถาม” ต้องคมชัด โดยมีการแยกแยะประเด็นว่า ข้อสงสัยอยู่ตรงไหน มีการหา “ข้อมูล” ก่อนทำ มีการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล มีการ “วางแผน” การทำงานบนฐานข้อมูลที่มีอยู่ และในระหว่างลงมือทำมีการ “บันทึก” มีการ “ทบทวน” ความก้าวหน้า “วิเคราะห์” ความสำเร็จและอุปสรรคอย่างสม่ำเสมอ เพื่อ “ถอด” กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นออกมาให้ชัดเจน ในที่สุดก็จะสามารถ “สรุปบทเรียน” ตอบคำถามที่ตั้งไว้ แล้วอาจจะทำใหม่ได้ดีขึ้น ตลอดจนสามารถนำไปใช้เป็นบทเรียนสำหรับเรื่องอื่น ๆ หรือพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป ซึ่งทั้งหมดนี้กระทำโดย “ผู้ที่สงสัย” ซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นนั่นเอง ดังนั้นกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นจึงเป็นงานวิจัยอีกแบบหนึ่งที่ไม่ยึดติดกับระเบียบแบบแผนทางวิชาการมากนัก แต่เป็นการสร้างความรู้ในตัวตนท้องถิ่น โดยคนท้องถิ่น เพื่อคนท้องถิ่น โดยมุ่งแก้ปัญหาด้วยการทดลองทำจริง และมีการบันทึกและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ การวิจัยแบบนี้จึงไม่ใช่เครื่องมือทางวิชาการ ไม่ใช่ของคักคักสิทธิ์ที่ผูกขาดอยู่กับครูบาอาจารย์ แต่เป็นเครื่องมือธรรมดาที่ชาวบ้านก็ใช้เป็น เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

สกว. สำนักงานภาค ได้ใช้วิธีการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นตามแนวคิดและหลักการดังกล่าวมาแล้วในระยะเวลาหนึ่ง พบว่า ชาวบ้านหรือทีมวิจัยส่วนใหญ่สามารถสะท้อนการดำเนินงานด้วยการบอกเล่าได้เป็นอย่างดี ในขณะที่เดียวกันก็พบว่า การเขียนรายงาน เป็นปัญหาที่สร้างความหนักใจให้กับนักวิจัยเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นด้วยความตระหนักถึงสถานการณ์ปัญหาดังกล่าว สกว. สำนักงานภาค จึงได้ปรับเปลี่ยนแบบการเขียนรายงานวิจัย ให้มีความยืดหยุ่น และมีความง่ายต่อการนำเสนองานออกมาในรูปแบบที่นักวิจัยถนัด โดยไม่ยึดติดในเรื่องของภาษาและรูปแบบที่เป็นวิชาการมากเกินไป ซึ่งเป้าหมายสำคัญของรายงานวิจัยยัง มุ่งเน้นการนำเสนอให้เห็นภาพของกระบวนการวิจัยมากกว่าผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัย โดยกลไกที่สำคัญที่จะช่วยให้นักวิจัยให้มีความสามารถเขียนรายงานที่นำเสนอ

กระบวนการวิจัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น คือ ศูนย์ประสานงานวิจัย (Node) ในพื้นที่ ซึ่งทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงโครงการวิจัยมาตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบการทำงานวิจัย ดังนั้น Node จะรับรู้พัฒนาการของโครงการวิจัยมาโดยตลอด บทบาทการวิเคราะห์เนื้อหาหรือกิจกรรมของโครงการจึงเป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง Node และนักวิจัย ซึ่งความร่วมมือดังกล่าวได้นำมาซึ่งการถอดบทเรียนโครงการวิจัยสู่การเขียนมาเป็นรายงานวิจัยที่มีคุณค่าในที่สุด

อย่างไรก็ตาม รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นอาจไม่สมบูรณ์แบบดังเช่นรายงานวิจัยเชิงวิชาการโดยทั่วไป หากแต่ได้คำตอบและเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการวิจัย ซึ่งท่านสามารถเข้าไปค้นหา ศึกษาและเรียนรู้เพิ่มเติมได้จากพื้นที่

สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

เรื่อง : โครงการวิจัย "แนวทางการศึกษาศักยภาพชุมชนเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมของชาวอุรักลาโว้ย บ้านสังกาอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่"

ผู้วิจัย : นายนิรัตน์ หาญทะเล และคณะ

บทคัดย่อ

โครงการวิจัย "แนวทางการศึกษาศักยภาพชุมชนเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมของชาวอุรักลาโว้ย บ้านสังกาอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่" มีเป้าหมายหลักในการฟื้นฟูภาษา และมีวัตถุประสงค์ในการทำงานวิจัย คือศึกษาริบท วิถี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของชุมชน รวมถึงสถานการณ์และศักยภาพของชุมชนในการใช้ภาษาอุรักลาโว้ยเพื่อนำไปสู่แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เหมาะสมกับชาวอุรักลาโว้ยบ้านสังกาอู๋และหาแนวทางในการบันทึกข้อมูลชุมชนด้วยภาษาอุรักลาโว้ยที่เหมาะสมกับชาวอุรักลาโว้ยบ้านสังกาอู๋

กิจกรรมแรกที่ทีมวิจัยได้เริ่มทำในชุมชนคือการเปิดเวทีชี้แจงโครงการวิจัยสู่ชุมชน เพื่อประชาสัมพันธ์การทำงานวิจัยในชุมชน จากนั้นจึงเข้าสู่กระบวนการทำงานวิจัยเชิงวิชาการคือการพัฒนาระบบตัวเขียนภาษาอุรักลาโว้ย การรวบรวมรู้เรื่องการเก็บข้อมูลชุมชนและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และนำความรู้ที่ได้มาทำกิจกรรมการผลิตวรรณกรรมท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีการร่วมกันเก็บข้อมูลเรื่องพิธีลอยเรือ (อารี ปาจัก) ไปพร้อมกับการเข้าร่วมพิธีตามวิถีชีวิตปกติ รวมทั้งเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากปราชญ์ จนกระทั่งได้หัวข้อในการเขียนเรื่องพิธีลอยเรือที่ชัดเจน จึงได้แบ่งกันไปเขียนเรื่องพิธีลอยเรือด้วยระบบตัวเขียนภาษาอุรักลาโว้ยและมีการตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงเนื้อหาอยู่หลายครั้งเพื่อให้หนังสือมีความสมบูรณ์ทั้งเนื้อหาและมีการใช้ภาษาอุรักลาโว้ยที่ถูกต้อง อย่างไรก็ตาม ทีมวิจัยฝ่ายเยาวชน ได้มีการผลิตสื่อภาษาอุรักลาโว้ยสำหรับเด็กเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการนำภาษาอุรักลาโว้ยไปใช้สอนเด็กเล็กในโรงเรียน ซึ่งสื่อมีทั้งเรื่อง จำนวนนับ ร่างกาย สี และระบบตัวเขียน ในที่สุดแล้วสื่อต่าง ๆ ที่ทีมวิจัยได้ร่วมกันทำก็ได้นำเสนอต่อชุมชนในเวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชน

ผลการวิจัยประกอบไปด้วยข้อมูลบริบทชุมชน วิถีวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของชุมชนผ่านการบันทึกทั้งในภาษาอุรักลาโว้ยและภาษาไทย โดยนำเสนอผ่านปฏิทินวัฒนธรรมอุรักลาโว้ย นอกจากนี้ ผลงานสำคัญที่ถือเป็นหัวใจหลักของโครงการคือระบบตัวเขียนภาษาอุรักลาโว้ยอักษรไทยที่ใช้บันทึกคำศัพท์นิทาน เรื่องเล่า ภูมิปัญญาอุรักลาโว้ย นำเสนอผ่านหนังสือนิทานขนาดสั้น สื่อการเรียนรู้ คำศัพท์ภาษาอุรักลาโว้ยสำหรับเด็ก ตลอดจนหนังสือพิธีกรรมอารี ปาจัก ที่เป็นผลงานสำคัญของทีมวิจัยและชุมชน

บทสรุปโครงการ

บทนำ

ชาวอุรักลาไวยจ (Urak Lawoi) หรือชาวเล ที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยในทะเลฝั่งอันดามันของประเทศไทย ตั้งแต่จังหวัดพังงา กระบี่ ภูเก็ต ตรัง และสตูล โดยเฉพาะในชุมชนบ้านส้างกาอู ซึ่งเป็นหมู่บ้านอุรักลาไวยจกลุ่มหนึ่งที่ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของตำบลเกาะลันตาใหญ่ จังหวัดกระบี่ ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่หมู่บ้านอุรักลาไวยจบ้านส้างกาอูนั้นตั้งอยู่บนเกาะลันตาใหญ่ที่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลฝั่งอันดามันบริเวณจังหวัดกระบี่ พื้นที่ดังกล่าวจึงเป็นแหล่งลงทุนทางการท่องเที่ยว กระแสวัฒนธรรมจากภายนอกจึงหลั่งไหลเข้ามาและมีผลกระทบต่อคนอุรักลาไวยจ คือ ความเสื่อมโทรมทางวิถีชีวิต วัฒนธรรมภูมิปัญญา และภาษาของชาวอุรักลาไวยจ หลังจากเหตุการณ์สึนามิในปี พ.ศ.2547 สภาพเศรษฐกิจที่ถดถอย ข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ มีราคาสูงขึ้น ชาวอุรักลาไวยจจึงได้ละทิ้งอาชีพดั้งเดิมของตนเข้าสู่ตลาดแรงงานของธุรกิจการท่องเที่ยว ปัจจัยทั้งภายในและภายนอกนั้นทำให้เอกลักษณ์ความเป็นอุรักลาไวยจในปัจจุบันได้จางหายไป เด็กวัยรุ่นยุคใหม่ บางคนอายุที่จะพูดภาษาของตนเอง วิถีชีวิตวัฒนธรรมประเพณีก็ถูกกลืนเลย หากปล่อยปละละเลยให้สถานการณ์เช่นนี้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ประเพณีที่สั่งสมกันมายาวนานให้จางหายไป ด้วยเหตุนี้เองชาวอุรักลาไวยจในชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะลันตาใหญ่ ครู และชาวบ้านในพื้นที่ ได้ร่วมกันเพื่อหาแนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา วิถีชีวิต วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของชุมชน รวมถึงการพัฒนาภาษาเพื่อให้เกิดระบบตัวเขียน เพื่อให้สามารถบันทึก บอกเล่าเรื่องราว และสืบทอดวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของชุมชน รวมทั้งบอกต่อเรื่องราวของชุมชนด้วยคนในชุมชนเองให้กับบุคคลภายนอกที่สนใจได้ศึกษาเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความรู้สึภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของตนเอง และเรียนรู้ที่จะเข้าใจในความแตกต่างของสังคมรอบข้าง ทั้งนี้การพัฒนาจะยั่งยืนได้นั้น ต้องเริ่มต้นจากความมั่นใจในข้อมูลร่วมกันของชุมชนก่อน โดยในเบื้องต้นชุมชนส้างกาอูจะมีวิธีการศึกษาศักยภาพของชุมชนร่วมกันได้อย่างไร เพื่อให้ข้อมูลเป็นของชุมชน มาจากการมีส่วนร่วม และเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน รวมทั้งจะใช้ประโยชน์จากข้อมูลชุมชนได้อย่างไร เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวอุรักลาไวยจด้วยตนเองต่อไป

โจทย์วิจัย

แนวทางในการศึกษาศักยภาพของชุมชนเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมของชาวอุรักลาไวยจ ควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาบริบท วิถีวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของชุมชน รวมถึงสถานการณ์และศักยภาพของชุมชนในการใช้ภาษาอูรักลาไยจ
- 2) เพื่อหาแนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เหมาะสมกับชาวอูรักลาไยจบ้านสังกาอู
- 3) เพื่อหาแนวทางในการบันทึกข้อมูลชุมชนด้วยภาษาอูรักลาไยจ ที่เหมาะสมกับชาวอูรักลาไยจบ้านสังกาอู

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหา

เนื้อหาเชิงวัฒนธรรม และภาษาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลทำงานวิจัยนี้ ใช้ภาษาอูรักลาไยจที่พูดกันในพื้นที่เกาะลันตาแต่เพียงเท่านั้นโดยเน้นภาษาพูดของชาวอูรักลาไยจบ้านสังกาอูเป็นหลัก ในส่วนของข้อมูลบริบทชุมชน และข้อมูลเรื่องนิทาน ตำนาน ประเพณี พิธีกรรม และวิถีชีวิต ยึดตามข้อมูลของปราชญ์ผู้ให้ข้อมูลและสิ่งที่ชาวอูรักลาไยจบ้านสังกาอูปฏิบัติเช่นเดียวกัน

ขอบเขตพื้นที่

เฉพาะในพื้นที่ของชาวอูรักลาไยจบ้านสังกาอู ตำบลเกาะลันตาใหญ่ อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่เท่านั้น

ขอบเขตกลุ่มเป้าหมาย

ชาวอูรักลาไยจบ้านสังกาอู ตำบลเกาะลันตาใหญ่ อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่

ขอบเขตระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ 1 ปี

วิธีการดำเนินงาน

กิจกรรมแรกที่ทีมวิจัยได้เริ่มทำในชุมชนคือการเปิดเวทีชี้แจงโครงการวิจัยสู่ชุมชน เพื่อประชาสัมพันธ์การทำงานวิจัยในชุมชนให้ชาวอูรักลาไยจในชุมชน ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ที่ได้เข้ามาร่วมเวที หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมการชี้แจงโครงการแล้ว จึงเข้าสู่กระบวนการทำงานวิจัยเชิงวิชาการคือการพัฒนาระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาไยจ ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างนักภาษาศาสตร์กับชาวอูรักลาไยจเจ้าของภาษา เมื่อได้ระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาไยจแล้ว ทีมวิจัยก็ได้รับความรู้เรื่องการเก็บข้อมูลชุมชนและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ทำให้ทีมวิจัยสามารถเก็บข้อมูลชุมชนจนกระทั่งนำเสนอในรูปแบบแผนที่ชุมชนได้ ต่อจากนั้นก็ได้เข้าร่วมกิจกรรมการผลิตวรรณกรรมท้องถิ่น กิจกรรมนี้ทีมวิจัยได้นำระบบตัวเขียนมาทดลองเขียนเรื่องราวในชุมชนที่อยากเขียนด้วยระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาไยจ ได้มีการตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ระบบตัวเขียนร่วมกันบนกระดาน

ต่อมาเมื่อถึงช่วงพัชิลอยเรือ (ฮารี ปาจัก) ในช่วงเดือน 6 ทีมวิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลเรื่องพัชิลอยเรือไปพร้อมกับการเข้าร่วมพิธีตามวิถีชีวิตปกติ หลังจากเสร็จสิ้นพัชิลอยเรือไประยะหนึ่ง ทีมวิจัยได้

เก็บข้อมูลเรื่องพิชิลอยเรือเพิ่มเติมจากจากปราชญ์ จนกระทั่งได้หัวข้อในการเขียนเรื่องพิชิลอยเรือที่ชัดเจน จึงได้แบ่งกันไปเขียนเรื่องพิชิลอยเรือด้วยระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาไยจ และมีการตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงเนื้อหาอยู่หลายครั้ง นอกจากการเขียนหนังสืออาร์ ปาจัก ร่วมกันแล้ว ทีมวิจัยฝ่ายเขาวชน ได้มีการผลิตสื่อภาษาอูรักลาไยจสำหรับเด็กเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการนำภาษาอูรักลาไยจไปใช้สอนเด็กเล็กในโรงเรียน

เมื่อสื่อในการฟื้นฟูภาษาของทีมวิจัยได้ผ่านการตรวจแก้จนกระทั่งสมบูรณ์แล้ว จึงได้สรุปผลการทำงานวิจัย และจัดเวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชน

ผลการดำเนินงาน

1. บริบท วิถีวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของชุมชน

ทีมวิจัยได้ถ่ายทอดบริบทชุมชน ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมชุมชนผ่านการบันทึกทั้งในภาษาอูรักลาไยจและภาษาไทย การนำเสนอผ่านเวทีนำเสนอผลงาน และการผลิตสื่อปฏิทินวัฒนธรรมอูรักลาไยจ

2. แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

แนวทางที่เหมาะสมกับชุมชนต่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูภาษา ณ ขณะนี้คือการจัดทำระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาไยจเพื่อการบันทึกภาษา ตลอดจนการนำเอาระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาไยจมาใช้บันทึกนิทาน เรื่องเล่า ภูมิปัญญาอูรักลาไยจด้วยภาษาอูรักลาไยจเองและการผลิตสื่อเพื่อการสืบทอดภาษา

3. แนวทางในการบันทึกข้อมูลชุมชนด้วยภาษาอูรักลาไยจ

การบันทึกข้อมูลชุมชนด้วยภาษาอูรักลาไยจที่เห็นได้ชัดคือหนังสืออาร์ ปาจัก (พิชิลอยเรือ) ซึ่งเป็นหนังสือที่ถ่ายทอดเรื่องราวพิชิตกรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชาวอูรักลาไยจ เขียนโดยชาวอูรักลาไยจ บันทึกด้วยระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาไยจ เป็นการบันทึกข้อมูลชุมชนด้วยภาษาอูรักลาไยจเล่มแรกของชุมชน

ผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงจากการทำงานวิจัย

จากการทำงานวิจัยเพื่อฟื้นฟูภาษาอูรักลาไยจตลอดช่วงระยะเวลา 2 ปี ได้ก่อให้เกิดผลกระทบที่มีรายละเอียดดังนี้

การเปลี่ยนแปลงของทีมวิจัย

ก่อนเริ่มการทำงานวิจัย ทีมวิจัยยังไม่มีความกล้าแสดงออกมากนัก จนกระทั่งเมื่อได้เริ่มการทำกิจกรรมในโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น เห็นได้ว่าในที่สุดทีมวิจัยมีความกล้าที่จะพูดในที่ชุมชน นำเสนองานต่อคนที่มาศึกษาดูงานและพูดแสดงความคิดเห็นมากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงของชุมชน

การทำงานวิจัยเพื่อการฟื้นฟูภาษาอูรักลาไยจในชุมชนทำให้ชุมชนชาวอูรักลาไยจบ้านสังกาอยู่เป็นที่รู้จักมากขึ้น อันเนื่องจากเมื่อได้มีการทำงานฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมแล้ว ทีมวิจัยได้รู้จักชุมชน

ตนเองมากขึ้น ตลอดจนมีผลงานจากการวิจัยซึ่งเป็นเรื่องราวของชุมชน ซึ่งเป็นผลผลิตจากกระบวนการทำงานวิจัย ทำให้มีผู้สนใจเรื่องภาษาและวัฒนธรรมอุรักลาไวยจได้รับความสนใจจากภายนอกมากขึ้น มีคนเข้ามาศึกษาดูงานและทีมวิจัยได้ไปนำเสนองานเองตามเวทีต่าง ๆ อยู่บ้าง ทำให้ต่อมาชื่อของชาวอุรักลาไวยจบ้านส้างกาอูเป็นที่รู้จักของสื่อมวลชน และมีรายการโทรทัศน์ตลอดจนวารสารถ่ายทอดเรื่องราวชาวอุรักลาไวยจจากการทำงานในโครงการวิจัยมากมาย ทางด้านหน่วยงานรัฐ คือสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกระบี่ก็ได้รับเป็นเจ้าภาพในการตีพิมพ์หนังสือผลผลิตจากงานวิจัยของทีมวิจัยชาวอุรักลาไวยจเพื่อเผยแพร่ให้ผู้สนใจด้านวัฒนธรรมได้รู้จักชาวอุรักลาไวยจมากขึ้น

ผลกระทบด้านภาษา-วัฒนธรรมชุมชน

การลงพื้นที่ทำงานของทีมวิจัย ทำให้ทีมวิจัยและชุมชนเองได้เรียนรู้คำศัพท์ดั้งเดิมของภาษาอุรักลาไวยจที่ทับศัพท์ภาษาไทยกันมานาน เช่น คำว่า “จียจ” แปลว่า สี เด็กรุ่นใหม่จะไม่ใช้คำว่า “จียจ” แต่จะใช้คำว่า “สี” ทับศัพท์แทนคำความหมายคำว่าสีไปเลย ด้วยเหตุการณ์ลักษณะนี้เอง ทำให้ทีมวิจัยจำเป็นต้องเร่งเก็บข้อมูลคำศัพท์จากผู้สูงอายุเพื่อบันทึกภาษาไว้ไม่ให้ภาษาลูหายไปตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

นอกจากนี้แล้ว หนังสืออารี ปาจัก ที่จัดทำขึ้นเพื่อบันทึกภาษาอุรักลาไวยจผ่านการบันทึกพิธีกรรมสำคัญในชุมชน ปัจจุบันชุมชนได้ยกย่องให้หนังสือเล่มนี้ยังเป็นเหมือน “ตำรา” เรื่องที่ชียลอยเรือของชาวอุรักลาไวยจเล่มแรก เป็นการบันทึกวัฒนธรรมที่สำคัญของชาวอุรักลาไวยจได้อย่างเป็นรูปธรรมที่สุด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
บทสรุปโครงการวิจัย	ข
สารบัญ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามวิจัย	2
1.3 วัตถุประสงค์	3
1.4 ประเด็นศึกษา	3
1.5 ขอบเขตพื้นที่	4
1.6 ขอบเขตกลุ่มเป้าหมาย	4
1.7 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 บริบททั่วไปของชุมชน	
2.1 บริบทชุมชนบ้านสังกาอู่	5
2.2 ชาวอูรักลาไยจบ้านสังกาอู่	6
บทที่ 3 กระบวนการทำงานวิจัย	
3.1 ขอบเขตการวิจัย	8
3.2 กระบวนการทำงานวิจัย	8
3.2.1 กิจกรรมเวทีชี้แจงโครงการ	8
3.2.2 กิจกรรมพัฒนาระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาไยจ	13
3.2.3 กิจกรรมจัดทำแผนที่ชุมชนและการจัดทำวรรณกรรมท้องถิ่น	20
3.2.4 เข้าร่วมเก็บข้อมูลพิธีกรรมลอยเรือ	25
3.2.5 การเขียนวรรณกรรมเรื่องลอยเรือ (ฮารี ปาจัก)	27
3.2.6 การผลิตสื่อภาษาอูรักลาไยจ	29
3.2.7 การตรวจแก้และการผลิตสื่ออูรักลาไยจ	30
3.2.8 ถอดบทเรียนการทำงาน	32
3.2.9 เวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชน	33
3.2.10 การนำเสนองานวิจัยในเวทีอื่น ๆ	35
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
4.1 บริบท วิถีวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของชุมชน	37
4.2 แนวทางการอนุรักษ์ฟื้นฟูภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	40

สารบัญ

	หน้า
4.3 ศัพท์หมวดภาษาอูรักลาไยจ	49
4.4 แนวทางการบันทึกข้อมูลชุมชนด้วยภาษาอูรักลาไยจ	54
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล	
5.1 สรุปกระบวนการทำงาน	55
5.2 ผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงจากงานวิจัย	57
5.3 แผนการทำงานต่อยอด	59
หนังสืออ้างอิง	60
ภาคผนวก ก. วรรณกรรมท้องถิ่นอูรักลาไยจ	61
ภาคผนวก ข. หนังสืออาร์วี ป่าจัก	69

1. ความเป็นมาและความสำคัญ

ชาวอุรักลาโวญ¹ (Urak Lawo) หรือชาวเล เป็นกลุ่มชนที่พูดภาษาในตระกูลออสโตรนีเซียน (Austronesian) กลุ่มย่อยภาษามลายู-โพลินีเซียน (Malayo-Polynesian) ที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยในทะเลฝั่งอันดามันของประเทศไทย ตั้งแต่จังหวัดพังงา กระบี่ ภูเก็ต ตรัง และสตูล ชาวอุรักลาโวญจะตั้งบ้านเรือนเป็นหมู่บ้านชาวประมงบริเวณที่เป็นชายฝั่งทะเล หรือเกาะแก่งต่างๆ เนื่องจากชนกลุ่มนี้มีวิถีชีวิตต้องเรือหาปลาไปตามท้องทะเลที่มีอาหารอุดมสมบูรณ์ วิถีชีวิตวัฒนธรรมต่างๆ จึงล้วนเกี่ยวข้องกับทะเลทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการเล่น ดนตรีพื้นเมือง พิธีกรรม วัฒนธรรม และความเชื่อต่างๆ ก็เป็นมรดกตกทอดที่ทำให้เกิดความผูกพันกันระหว่างคนกับทะเล

ชุมชนบ้านสังกาอูเป็นหมู่บ้านอุรักลาโวญกลุ่มหนึ่งที่ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของตำบลเกาะลันตาใหญ่ จังหวัดกระบี่ ซึ่งเป็นที่ตั้งถิ่นฐานของชาวเลอุรักลาโวญกลุ่มแรกในประเทศไทย โดยมีประชากรชาวเลจำนวน 580 คน ใน 170 ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่นับถือวิญญาณบรรพบุรุษ โดยมีโต๊ะหมอบเป็นผู้นำในพิธีกรรมต่างๆ ตามที่ได้ประเมินพื้นที่ในเบื้องต้น พบว่าชุมชนอุรักลาโวญบ้านสังกาอูมีการใช้ภาษาอุรักลาโวญ อยู่ในวงแคบๆ และค่อนข้างจำกัดอยู่แค่ผู้อาวุโสเท่านั้น คนรุ่นหนุ่มสาว หรือเด็กๆ ก็เขินอายไม่กล้าที่จะพูดภาษาของตนให้คนอื่นได้ยิน อันเป็นผลมาจากวัฒนธรรมสมัยนิยมจากส่วนกลางที่เข้ามาในชุมชน

ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่หมู่บ้านอุรักลาโวญบ้านสังกาอูนั้นตั้งอยู่บนเกาะลันตาใหญ่ที่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลฝั่งอันดามันบริเวณจังหวัดกระบี่ พื้นที่ดังกล่าวจึงเป็นแหล่งลงทุนทางการท่องเที่ยว กระแสวัฒนธรรมจากภายนอกจึงหลั่งไหลเข้าสู่เกาะแก่งที่สวยงามในแทบทุกพื้นที่เพื่อตอบสนองความสะดวกสบายของนักท่องเที่ยว และตอบสนองต่อผลกำไรของผู้ประกอบการ ซึ่งนอกเหนือจากความเสื่อมโทรมทางธรรมชาติที่เป็นผลมาจากกระแสวัฒนธรรมภายนอกแล้ว สิ่งก็ตามมาและมีผลกระทบต่อกับชาวอุรักลาโวญ คือ ความเสื่อมโทรมทางวิถีชีวิต วัฒนธรรมภูมิปัญญา และภาษาของชาวอุรักลาโวญ โดยมีแนวโน้มความเปลี่ยนแปลงและส่งผลกระทบต่อชีวิตค่อนข้างรวดเร็ว

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหตุการณ์ในปี พ.ศ.2547 ความเปลี่ยนแปลงอย่างไม่คาดคิดได้เกิดขึ้นกับชุมชนอุรักลาโวญ เมื่อเหตุภัยพิบัติสึนามิเกิดขึ้น และได้สร้างความสูญเสียให้กับชุมชนบ้านสังกาอูอย่างมากมาย ทั้งบ้านเรือน เรือประมง และเครื่องมือประมงได้รับความเสียหาย ส่งผลให้หลายหน่วยงานหลายองค์กรได้หยิบยื่นความช่วยเหลือให้กับชุมชน ถึงแม้ว่าความช่วยเหลือจะมาจากความตั้งใจดีของผู้ให้ แต่เปรียบเสมือนดาบสองคมที่ส่งผลกระทบต่อผู้รับ โดยภายหลังที่การฟื้นฟูและการพัฒนาได้หลั่งไหลเข้าสู่ชุมชนอุรักลาโวญ มุมหนึ่งชาวเลได้รับการช่วยเหลือทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น หากอีกมุมหนึ่งก็ได้ทิ้งร่องรอยความขัดแย้งอย่างชัดเจนซึ่งผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในชุมชน ขณะที่สภาพเศรษฐกิจที่

¹ ตามเอกสารโครงการได้เขียนไว้ว่า "อุรักละโวจ" แต่ภายหลังจากที่มีการพัฒนาระบบตัวเขียน คนในชุมชนได้เลือกใช้ "อุรักลาโวญ" ดังนั้นในรายงานฉบับนี้จึงขอใช้ "อุรักลาโวญ" เพื่อให้สอดคล้องและถูกต้องตามที่คนในชุมชนได้เลือก

ถดถอย ข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ มีราคาสูงขึ้น ทำให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ระหว่างคนในชุมชนลดน้อยลง ประกอบกับรายได้ที่ไม่แน่นอนของการทำประมง ชาวอุรักลาโว้ยจึงได้ละทิ้งอาชีพดั้งเดิมของตนเข้าสู่ ตลาดแรงงานของธุรกิจการท่องเที่ยว นอกจากนี้สภาพสังคมทั่วไปได้บีบรัดให้ผู้ใหญ่ต้องส่งลูกหลาน เรียนต่อนอกชุมชน ปัจจุบันทั้งภายในและภายนอกนั้นทำให้เอกลักษณ์ความเป็นอุรักลาโว้ยในปัจจุบัน ค่อยๆ จางหายไป เด็กวัยรุ่นยุคใหม่ก็มักจะมองว่าภาษาที่ไม่ใช่ภาษาราชการนั้นเชย ลำสมัย บางคน อายุที่จะพูดภาษาของตนเอง วิธีชีวิตวัฒนธรรมประเพณีก็ถูกสละเลย กลายเป็นว่าภาษา วัฒนธรรม และ ประเพณีอุรักลาโว้ยเป็นเรื่องของคนแก่ คนลำสมัย นับวันลมหายใจแห่งความเป็นอุรักลาโว้ยจะแผ่ว เบาและวายนลงทุกที หากปล่อยปละละเลยให้สถานการณ์เช่นนี้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และไม่เริ่มศึกษา และทำงานเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา วัฒนธรรม และประเพณีของชาวอุรักลาโว้ยอย่างจริงจัง แน่แน่นอนว่าจะส่งผลกระทบต่อภาษา วัฒนธรรม และประเพณีที่สั่งสมกันมายาวนานให้จาง หายไป ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่เคยพูดจาภาษาเดียวกันจะลดน้อยลง ความสัมพันธ์ระหว่างคน กับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะทะเล จะค่อยๆ หดไป

กลุ่มอุรักลาโว้ยเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความโดดเด่นทางภาษา วัฒนธรรม และประเพณีมาก ที่ ผ่านมามีนักวิชาการสาขาต่างๆ เข้าไปศึกษาและมีผลงานต่างๆ ออกมาเผยแพร่มากมาย แต่ผลงาน เหล่านี้ชาวอุรักลาโว้ยในพื้นที่บอกว่าไม่ได้ทำให้เกิดการเรียนรู้หรือการใช้ประโยชน์แก่ชาวอุรักลาโว้ย แต่อย่างใด อีกทั้งบางสิ่งบางอย่างเป็นข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์โดยใช้โลกทัศน์ของคนภายนอกมา ตัดสิน และข้อมูลบางอย่างก็ไม่ได้มีข้อเท็จจริงตามที่เป็นอย่างนั้นมา ชาวอุรักลาโว้ยที่เคยมีส่วนกับการ ทำงานรู้ข้อผิดพลาดประเด็นนี้ จึงได้พยายามที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลของชาวอุรักลาโว้ยด้วยตัวเอง แต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จ กระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่เน้นให้เจ้าของปัญหา เจ้าของพื้นที่ เป็น ผู้ทำวิจัยด้วยตนเอง จึงตรงกับกับความต้องการของชุมชน เนื่องจากชาวอุรักลาโว้ยจะได้เป็นผู้ลงมือ ทำงานด้วยตนเอง เป็นการนำเสนอข้อมูลด้วยตนเอง และข้อมูลจากการทำงานจะยังอยู่ในชุมชน ชุมชน สามารถใช้ประโยชน์ได้

ภาษาอุรักลาโว้ยเป็นภาษาหนึ่งใน 15 ภาษาที่อยู่ในภาวะวิกฤต พื้นที่นี้มีความน่าสนใจในแง่ วิธีชีวิตวัฒนธรรม มรดกทางภูมิปัญญา ในขณะที่ตัวกันก็กำลังเผชิญอยู่กับปัญหาความเปลี่ยนแปลงใน ทุกๆ ด้านที่เป็นผลมาจากการเติบโตอย่างรวดเร็วของชุมชน ชาวบ้านหลายคนในชุมชนเริ่มตระหนักถึง ผลกระทบที่เป็นปัญหาจากความเปลี่ยนแปลง แต่ก็ไม่มีแนวทางหรือหนทางที่จะจัดการให้เป็นรูปธรรม กระทั่งมหาวิทยาลัยมหิดลได้ลงพื้นที่ที่บ้านสังกาอู่ ได้ร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และได้พูดคุย ถึงแนวทาง จนกระทั่งชุมชนสามารถสร้างทีมวิจัยที่เป็นแกนนำของชุมชนในการร่วมคิดร่วมกันวางแผน ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูภาษาและภูมิปัญญาของชาวอุรักลาโว้ย สำหรับใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการ พัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวอุรักลาโว้ยต่อไป จนก่อเกิดโครงการวิจัยโครงการนี้ขึ้น

ด้วยเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ภาษา วิธีชีวิต วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของผู้คนในชุมชน รวมทั้งการรักษาความสัมพันธ์อันดีของชุมชนไว้ให้คงอยู่ ชาวอุรักลาโว้ยในชุมชน องค์การบริหารส่วน ตำบลเกาะลันตาใหญ่ คุรุ และชาวบ้านในพื้นที่ ได้ร่วมกันเพื่อหาแนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา วิธีชีวิต วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของชุมชน รวมถึงการพัฒนาภาษาเพื่อให้เกิดระบบตัวเขียน เพื่อให้สามารถ

บันทึก บอกเล่าเรื่องราว และสืบทอดวัฒนธรรมที่ดั่งามของชุมชน รวมทั้งบอกต่อเรื่องราวของชุมชนด้วย
คนในชุมชนเองให้กับบุคคลภายนอกที่สนใจได้ศึกษาเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ
ในอัตลักษณ์ของตนเอง และเรียนรู้ที่จะเข้าใจในความแตกต่างของสังคมรอบข้าง ทั้งนี้การพัฒนาจะ
ยั่งยืนได้แน่ ต้องเริ่มต้นจากความมั่นใจในข้อมูลร่วมกันของชุมชนก่อน โดยในเบื้องต้นชุมชนสงกาอู่จะมี
วิธีการศึกษาศักยภาพของชุมชนร่วมกันได้อย่างไร เพื่อให้ข้อมูลเป็นของชุมชน มาจากการมีส่วนร่วม
และเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน รวมทั้งจะใช้ประโยชน์จากข้อมูลชุมชนได้อย่างไร เพื่อให้เกิด
ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวอุรักลาโว้ยด้วยตนเองต่อไป

2. คำถามวิจัย

แนวทางในการศึกษาศักยภาพของชุมชนเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา วัฒนธรรม และภูมิ
ปัญญาท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมของชาวอุรักลาโว้ย ควรเป็นอย่างไร

3. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษานิเวศ วิถีวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของชุมชน รวมถึงสถานการณ์และศักยภาพ
ของชุมชนในการใช้ภาษาอุรักลาโว้ย
- 2) เพื่อหาแนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เหมาะสมกับ
ชาวอุรักลาโว้ยบ้านสงกาอู่
- 3) เพื่อหาแนวทางในการบันทึกข้อมูลชุมชนด้วยภาษาอุรักลาโว้ย ที่เหมาะสมกับชาวอุรักลา
โว้ยบ้านสงกาอู่

4. ประเด็นในการศึกษา

1. ข้อมูลชุมชนของชาวอุรักลาโว้ยบ้านสงกาอู่
 - ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านและชาติพันธุ์
 - ภาษา
 - ประเพณี
 - พิธีกรรม
 - ดนตรี
 - บทเพลง
 - วิถีชีวิต
 - ภูมิปัญญา
 - ผู้รู้ ปราชญ์ ในด้านต่าง ๆ
 - ทบทวนพัฒนาการความเปลี่ยนแปลงของชุมชน และการมีส่วนร่วมของชุมชน
2. การสร้างเครื่องมือในการบันทึก
 - ลักษณะทางภาษาอุรักลาโว้ยบ้านสงกาอู่

- ระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาไยที่บ้านสังกาอู
- 3. การบันทึกข้อมูลชุมชนเป็นภาษาอูรักลาไย
- 4. แนวทางการใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่ได้ศึกษา
 - การนำไปจัดให้มีการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน
 - แนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

5. ขอบเขตพื้นที่

บ้านสังกาอู ตำบลเกาะลันตาใหญ่ อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่

6. ขอบเขตกลุ่มเป้าหมาย

ชาวอูรักลาไยจ บ้านสังกาอู ตำบลเกาะลันตาใหญ่ อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่

7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

มิติวิจัย

1. ได้องค์ความรู้เรื่องข้อมูลชุมชนของชาวอูรักลาไยที่บ้านสังกาอู
2. ได้ระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาไย
3. ได้แนวทางการใช้ประโยชน์จากข้อมูลชุมชนอูรักลาไยที่บ้านสังกาอู

มิติพัฒนา

1. เกิดกระบวนการถ่ายทอดและสืบทอดภาษาและภูมิปัญญาอูรักลาไยระหว่างผู้อาวุโสกับเด็กและเยาวชน
2. ได้คน เครือข่าย ชาวอูรักลาไยจสำหรับการทำงานต่อ ยอด
3. ชาวอูรักลาไยจได้รู้จักตนเอง เกิดจิตสำนึก และรักในความเป็นชาติพันธุ์ของตนเอง

บริษัท ชุมชน

2.1 บริษัทชุมชนบ้านสิงกาอู๋

2.1.1 ลักษณะภูมิประเทศ

บ้านสังกาอู๋ ตำบลเกาะลันตาใหญ่ อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ ภูมิประเทศทั่วไปเป็นอ่าว และภูเขาสูง ในแต่ละอ่าวจะมีลักษณะหินเป็นแนวยาว มีแนวโขดหินหรือเนินเล็ก ๆ เป็นแนวธรรมชาติ กันแนวแต่ละอ่าว มีทางน้ำไหลลงจากภูเขาสูงกลายเป็นคลองลำคัญของชุมชนไหลลงสู่ทะเลอันดามัน

2.1.2 อากาเซตติดต่อ

หมู่บ้านสังกาอู่ มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ข้างเคียงดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลลาดด่าน

ก็ตัดะวันออก ติดกับทะเลอันดามัน

ก็ศตะวันตก ติดกับทะเลอันดามัน

ทิตได้ ติดต่อกับทะเลอันตามัน

2.1.3 ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศบ้านสังกาอูมีลักษณะร้อนชื้น ในช่วงกลางวันจะมีลมพัดตลอดเวลา ในเวลากลางคืนจะมีอากาศหนาวบ้างบางฤดู เช่น ในช่วงฤดูมรสุมเดือนตุลาคมถึงมกราคม แต่ก็จะมีลมทะเลพัดตลอดเวลาเช่นเดียวกัน

บ้านสังกาอู มีฤดูกาล 2 ฤดู คือ ฤดูร้อนและฤดูฝน โดยฤดูร้อนจะเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนเมษายน ส่วนฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม

เกาะลันตาใหญ่มีลมมรสุมพัดผ่านทั้งสองฝั่งของเกาะ คือลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่านช่วงฤดูฝน และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่านในช่วงฤดูร้อน

2.1.4 สิ่งแวดล้อมชุมชน

ชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่ดี มีป่าไม้อุดมสมบูรณ์เนื่องจากชุมชนตั้งอยู่ใกล้กับอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะลันตา ป่าเขาสูงจากอุทยานก่อให้เกิดแหล่งต้นน้ำหล่อเลี้ยงชีวิตของชุมชน และที่สำคัญก็คือชายฝั่งทะเลยังคงมีความสมบูรณ์ในระบบนิเวศที่จำเป็นต่อการทำประมงในวิถีชีวิตของชาวอุรักลาไยจ

2.2 ชาวอุรักลาไยจบ้านสังกาอู

2.2.1 ลักษณะทางชาติพันธุ์ของชาวอุรักลาไยจ

ชาวอุรักลาไยจมีร่างกายแข็งแรง มีลักษณะเด่นคือผมหยิก ผิวดำคล้ำ จมูกโด่งเล็กน้อย มีกรามใหญ่ ผู้ชายนิยมไว้ผมสั้น ผมมีลักษณะหยิกและหยักตก รูปร่างแข็งแรงกำยำ ส่วนผู้หญิงนิยมไว้ผมยาวแล้วมัดผม ผู้หญิงสูงอายุนิยมตัดผมสั้น รูปร่างสัดส่วนจะท้วมและตัวใหญ่ ยกเว้นเด็กและวัยรุ่นบางกลุ่ม

การแต่งกายของชาวอุรักลาไยจมีความเรียบง่าย ผู้ชายถักออกทะเลก็จะสวมกางเกงเล หรือกางเกงขาสั้น บางคนอาจไม่ใส่เสื้อ หรือใส่เสื้อตามสมัยนิยม ส่วนผู้หญิงถักอยู่กับบ้านจะนุ่งผ้าถุงกระโจมอก หรือนุ่งผ้าถุงแล้วใส่เสื้อตามสมัยนิยม

2.2.2 กลุ่มผู้คนที่มีความสำคัญในสังคมชาวอุรักลาไยจบ้านสังกาอู

กลุ่มผู้คนที่มีความสำคัญในสังคมชาวอุรักลาไยจบ้านสังกาอู ประกอบด้วย

ผู้นำหมู่บ้านหรือผู้ปกครองหมู่บ้าน ประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้านและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มาจากการเลือกตั้งของคนในหมู่บ้าน มีบทบาทเป็นที่พึ่งพาในยามทุกข์ร้อน และการจัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาชุมชน

โต๊ะหมอย เป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรมของชาวอุรักลาไยจ ชาวอุรักลาไยจให้ความเคารพนับถือโต๊ะหมอยเป็นอย่างมาก ซึ่งนอกจากบทบาทการเป็นผู้นำในพิธีกรรมแล้ว โต๊ะหมอยยังเป็นผู้สื่อสารกับวิญญาณบรรพบุรุษและรักษาโรคภัยไข้เจ็บให้คนในหมู่บ้าน ตลอดจนสามารถเห็นได้ถึงความอุดมสมบูรณ์ของทะเลซึ่งมีส่วนสำคัญในวิถีชีวิตชาวอุรักลาไยจ

กลุ่มผู้อาวุโส ชาวอุรักลาไยจให้ความเคารพผู้อาวุโสและผู้มีอายุมากกว่าเนื่องจากมีประสบการณ์และความรู้มาก

กลุ่มผู้นำด้านศิลปะและภูมิปัญญาพื้นบ้าน โดยเฉพาะกลุ่มนักดนตรี ซึ่งนอกจากที่นักดนตรีจะเป็นผู้เล่นดนตรีประกอบพิธีกรรมและงานสำคัญต่าง ๆ ในหมู่บ้านแล้ว ความมีชื่อเสียงของนักดนตรีชาวสังกาอู่ทำให้แต่ละปีได้มีโอกาสไปเล่นดนตรีหลายพื้นที่ในภาคใต้ การที่ได้เป็นผู้นำเสนอวัฒนธรรมชาวอุรักลาโว้ยสู่สายตาคนนอกทำให้กลุ่มนักดนตรีเป็นที่เคารพนับถือจากคนในชุมชนและสร้างความภาคภูมิใจให้แก่คนในชุมชนเป็นอย่างมาก

2.2.3 ความเชื่อและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชาวอุรักลาโว้ยบ้านสังกาอู่

ชาวอุรักลาโว้ยเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สถิตในที่ต่าง ๆ ซึ่งชาวอุรักลาโว้ยบ้านสังกาอู่จะเรียกสิ่งศักดิ์สิทธิ์ว่า “โคะชกามัยจ” หรือ “ตาโคะช”

สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวอุรักลาโว้ยให้ความเคารพนับถือมีดังนี้

ไต่คามาค หรือ **ไต่อาโคะเบอราตัย** ศาสตังอยู่ที่บ้านหัวแหลมกลาง ในงานพิธีลอยเรือ ไต่คามาคจะเดินแห่เรือไปที่บ้านหัวแหลมกลางและเวียนเพื่อแสดงความเคารพไต่คามาคและนำเครื่องเซ่นไหว้มาเซ่น

ไต่จันหรือเตะชูจัน ตั้งอยู่ใกล้คลองสังกาอู่ ชาวบ้านสังกาอู่เชื่อว่าไต่จันเป็นมุสลิมมีเมียสองคน เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สถิต ณ ป่าเขาบริเวณนี้ คอยปกป้องคุ้มครองชาวอุรักลาโว้ยบ้านสังกาอู่

ไต่ฮักกาอู่ ตั้งอยู่ที่อ่าวพร้าว เป็นหินรูปร่างคล้ายเหยือกปลากระเบนราหู โดยชื่อ “ฮักกาอู่” แปลว่า เหยือกปลากระเบนราหู เป็นที่มาของชื่อเรียก “สังกาอู่” ในปัจจุบัน ตามตำนานเล่าว่า มีปลากระเบนยักษ์มาเกยตื้นอยู่ที่อ่าวพร้าว ต่อมากลายเป็นหิน ชาวบ้านที่อยู่บริเวณนั้นเชื่อว่าเจ้าทะเลมาสถิตอยู่

2.2.4 การประกอบอาชีพ

การทำประมง คือ อาชีพหลักของชาวอุรักลาโว้ยบ้านสังกาอู่ การออกทะเลหรือการทำประมงของชาวอุรักลาโว้ยเป็นการทำประมงชายฝั่ง ส่วนใหญ่จะออกทะเลสองครั้งในหนึ่งวัน รอบแรกออกประมาณตีสี่ตีห้า กลับมาประมาณเก้าโมงถึงสิบโมง ส่วนคนที่มีความชำนาญก็จะออกอีกรอบตอนช่วงบ่ายสามโมงและกลับบ้านช่วงเย็น

ชาวอุรักลาโว้ยบ้านสังกาอู่โดยส่วนใหญ่แล้วมีเรือยนต์เกือบทุกบ้านเพื่อใช้ในการทำประมง โดยมีอุปกรณ์จับปลาเป็นไซหมึก ไซปลา อวนปู อวนปลา เป็นต้น

การเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ ในอดีตบางบ้านจะมีการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สร้างรายได้ให้ครอบครัว เช่น มะพร้าว สะตอก แต่ในระยะหลังมีการแข่งขันและปลูกกันเป็นจำนวนมากชาวอุรักลาโว้ยจึงเลิกปลูก แต่ก็ยังมีการปลูกมะม่วงหิมพานต์อยู่บ้างเนื่องจากเป็นพืชที่ไม่ต้องการการดูแลมากนักและตัวเมืงมะม่วงหิมพานต์ก็มีราคาดีแต่ก็ปลูกเป็นจำนวนน้อย

การรับจ้างและงานบริการท่องเที่ยว เป็นอาชีพที่ชาวอุรักลาโว้ยทำนอกเหนือจากการประมงซึ่งเป็นอาชีพหลัก เมื่อว่างเว้นจากการออกทะเลแล้ว ชาวอุรักลาโว้ยบางส่วนจะออกรับจ้าง ใช้แรงงานเช่น การก่อสร้าง แบกหาม ตัดไม้ วิทยุในหมู่บ้านบางคนออกไปรับจ้างขับสปีดโบท ทำงานเสิร์ฟในร้านอาหาร และรับจ้างทำงานทั่วไปในรีสอร์ทในช่วงไฮซีซั่นด้วย

บทที่ 3 กระบวนการวิจัย

3.1 ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่

การเก็บข้อมูลเรื่องภาษา วัฒนธรรม ตลอดจนข้อมูลด้านอื่น ๆ ของชาวอุรุกรลาไวจในการวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตการเก็บข้อมูลเฉพาะในพื้นที่ของชาวอุรุกรลาไวจบ้านสังกาอู๋ ตำบลเกาะลันตาใหญ่ อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่เท่านั้น

ขอบเขตระยะเวลา

ระยะเวลาที่ตั้งไว้ในโครงการแต่เดิมกำหนดไว้ให้อยู่ในช่วงเวลา 1 ปี แต่เนื่องจากกระบวนการในการทำงานที่ต้องอาศัยการตรวจสอบความถูกต้อง ตลอดจนถึงการเก็บข้อมูลประเพณีชุมชนที่ต้องรอให้ถึงวาระเวลาที่กำหนดไว้ตายตัวแล้วในแต่ละปี จึงทำให้การวิจัยต้องขยายระยะเวลาออกไปเป็นเวลาเกือบ 2 ปี เพื่อให้ได้ข้อมูลการวิจัยที่ถูกต้องสมบูรณ์ที่สุด

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาเชิงวัฒนธรรม และภาษาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลทางงานวิจัยนี้ ใช้ภาษาอุรุกรลาไวจที่พูดกันในพื้นที่เกาะลันตาแค่เพียงเท่านั้นโดยเน้นภาษาพูดของชาวอุรุกรลาไวจบ้านสังกาอู๋เป็นหลัก ในส่วนของข้อมูลบริบทชุมชน และข้อมูลเรื่องนิทาน ตำนาน ประเพณี พิธีกรรม และวิถีชีวิต ยึดตามข้อมูลของปราชญ์ผู้ให้ข้อมูลและสิ่งที่ชาวอุรุกรลาไวจบ้านสังกาอู๋ปฏิบัติเช่นเดียวกัน

3.2 กระบวนการทำงาน

ตามโครงการ “แนวทางในการศึกษาศักยภาพของชุมชนเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมของชาวอุรุกรลาไวจ บ้านสังกาอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่” ตลอดระยะเวลาการดำเนินงานที่มิวิจัยได้มีการทำกิจกรรมดังนี้

3.2.1 กิจกรรมเปิดเวทีชี้แจงโครงการ

วัตถุประสงค์

ในการจัดกิจกรรมเวทีชี้แจงโครงการ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1) เพื่อชี้แจงจุดประสงค์และแนวทางในการทำงานของโครงการวิจัยแก่คนในชุมชน และผู้ที่สนใจเพื่อที่จะได้ให้ความร่วมมือในการทำงานวิจัย

2) เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นในการฟื้นฟูและอนุรักษ์ภาษาและภูมิปัญญาชาวอุรุกรลาไวจบ้านสังกาอู๋

กลุ่มเป้าหมาย

1) ชาวอุรุกรลาไวจ (ปราชญ์ชุมชน, ผู้รู้, เด็กและเยาวชน)

2) ชาวอุรุกรลาไวจในพื้นที่อื่น ๆ เช่น ในจังหวัดภูเก็ต จังหวัดตรัง และจังหวัดสตูล

- 3) นักวิชาการในพื้นที่
- 4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ โรงเรียน, องค์การบริหารส่วนตำบล
- 5) ผู้สนใจทั่วไป

กระบวนการทำงาน

หลังจากที่โครงการฯ ได้เสนอขออนุมัติโครงการในวันที่ 26 ตุลาคม 2553 ทีมวิจัยร่วมกับทีมพี่เลี้ยงได้เปิดประเด็นชวนคุยสำหรับการวางแผนการทำกิจกรรมแรก คือ กิจกรรมการเปิดเวทีชี้แจงโครงการ ซึ่งมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และกำหนดการร่วมกันอย่างคร่าว ๆ คือวันที่ 20 พฤศจิกายน 2553 จัดที่โรงเรียนบ้านสังกาอู่ บ้านสังกาอู่ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

กำหนดการ "เวทีชี้แจงโครงการ"

13.00 น. – 13.30 น.	ลงทะเบียนเข้าร่วมงาน
13.30 น. – 14.00 น.	นายอำเภอ / นายกฯ กล่าวเปิดงาน
14.00 น. – 14.30 น.	ดร.มยุรี ทาวเวอร์พัฒนา (นักวิชาการภาษาศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยมหิดล) กล่าว
14.30 น. – 15.00 น.	ตัวแทน สทว. กล่าว
15.00 น. – 15.30 น.	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสังกาอู่ / ตัวแทนศึกษานิเทศก์ กล่าว
15.30 น. – 16.00 น.	ตัวแทนจาก ททท.ในพื้นที่ กล่าว
16.30 น. – 17.00 น.	ตัวแทนชุมชน (ปราชญ์ชุมชน) กล่าว
17.00 น. เป็นต้นไป	ชมการแสดงดนตรีพื้นบ้านของชาวอูรักละโวจ พร้อมกับรับประทานอาหารพื้นบ้านร่วมกัน

บทบาทผู้รับผิดชอบ

ฝ่ายสถานที่	ผู้รับผิดชอบ สมจิตร ทะเลเล็ก
ฝ่ายอาหาร	ผู้รับผิดชอบ เตือนใจ
ฝ่ายฝึกซ้อมการแสดง	ผู้รับผิดชอบ โป และเก๋
ฝ่ายจัดทำเอกสาร	ผู้รับผิดชอบ คันสนีย์ ทะเลเล็ก
ฝ่ายการเงิน	ผู้รับผิดชอบ ทวีชัย ทะเลเล็ก
ฝ่ายลงทะเบียน	ผู้รับผิดชอบ เว และก้อย
ฝ่ายพิธีกร	ผู้รับผิดชอบ ชัยรัตน์

หลังจากที่ได้วางแผนกิจกรรมเปิดเวทีชี้แจงโครงการร่วมกันแล้วนั้น ก่อนถึงงานกิจกรรมเปิดเวทีชี้แจงโครงการในวันที่ 20 พฤศจิกายน 2553 ทีมวิจัยประสานกับพี่เลี้ยง เพื่อช่วยในการเตรียมงาน ด้านงานติดต่อประสานงาน และงานในเชิงเทคนิค เช่น การจัดทำแผ่นพับเพื่อประชาสัมพันธ์

โครงการ การออกแบบป้ายเวที เป็นต้น นอกจากนี้ทีมวิจัยได้แบ่งเป็นฝ่าย เตรียมงานตามหน้าที่ที่รับผิดชอบไว้ เช่น ฝ่ายเตรียมอุปกรณ์เครื่องเสียง เตรียมสถานที่ เตรียมอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น

เมื่อถึงวันงานทีมวิจัยได้ประกาศเชิญชวนให้คนในหมู่บ้านเข้าร่วมกิจกรรมอีกครั้ง โดยมีผู้เข้าร่วมงานเปิดเวทีชี้แจงโครงการครั้งนี้ทั้งสิ้น ๘๘ คน ในส่วนของทีมพี่เลี้ยงได้นำนิทรรศการร่วมในการจัดแสดง เช่น นิทรรศการการทำระบบตัวเขียน, หนังสือเล่มยักษ์ และฉากภาพวัฒนธรรม โดยจะเน้นผลงานในกลุ่มภาษามลายูมาจัดแสดง เนื่องจากมีภาษาที่ใกล้เคียงกัน

ในเวทีชี้แจงโครงการได้มีบุคคลสำคัญในท้องถิ่นเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นได้แก่ ท่านนายอำเภอ (นายวิระ เกิดสิริมงคล), ผู้กำกับ (พล.ต.อ. เดชเดชา เดชรัชตะ), นายกอบต. (นายถวัลย์), ผู้ใหญ่บ้าน, ผอ. โรงเรียน จากนั้นได้มีการแสดงพื้นบ้านจากชุมชน ได้แก่ การแสดงร้องเงิ้ง โดยมีนักแสดงพื้นบ้านกลุ่มผู้อาวุโสในชุมชน และกลุ่มเยาวชน

หลังจากนั้นคุณมานพ ช่วยอินทร์ (ผู้ประสานงานจากศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จ. ครัง) ได้ให้ความรู้เบื้องต้นในการทำงานวิจัยแก่ทีมวิจัย กล่าวคือ ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น โดยคนในท้องถิ่นต้องเป็นผู้ทำวิจัยเอง สามารถบันทึกเรื่องราวของตนเองได้ นอกจากนี้ยังต้องทำการค้นหาศักยภาพของชุมชน หรือ "ของดีในชุมชน" เช่น ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น, ทรัพยากรในท้องถิ่น, ความรู้ – ภูมิปัญญาท้องถิ่น, ประเพณี, วัฒนธรรม, ความเชื่อ, ภาษา ฯลฯ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะทำให้เราสามารถรู้จักความเป็นชุมชนหรือกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเอง และทำให้เราสามารถที่จะดำรงอยู่ภายใต้กระแสของยุคสมัยอย่างรู้เท่าทัน เช่น เมื่อการท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน จะมีการจัดการอย่างไร

หลังจากนั้น ดร.มยุรี ได้ให้ความรู้เบื้องต้นในการทำระบบตัวเขียน โดยมีการตั้งคำถามให้ผู้เข้าร่วมได้มีส่วนร่วมในเวที เช่น พวกเราคิดว่าภาษาอูรักลาไวจเขียนได้ไหม โดยให้ผู้เข้าร่วมเวทีได้ออกเสียงและทดลองเขียนให้ดู นอกจากนี้ยังมีการแนะนำสื่อการเรียนการสอนที่ได้ทำมาให้กับกลุ่มอื่น เช่น นิภาพภาพ, หนังสือเล่มยักษ์ของกลุ่มมลายูที่ได้ทำมาแล้ว

สังเกตได้ว่าเมื่อมีการพูดในภาษาของตนเอง ผู้เข้าร่วมเวทีได้มีส่วนร่วม แต่ยังคงมีความเขินอาย ไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงออกอยู่เป็นส่วนใหญ่

แนะนำทีมวิจัย

การแสดงดนตรีพื้นบ้าน

การแสดงร้องเงืง

การแสดงของกลุ่มเยาวชน

ผู้เข้าร่วมประชุม

การบรรยายการทำระบบตัวเขียนเบื้องต้น โดยดร.มยุรี ถาวรพัฒน์

การแนะนำหนังสือเล่มยักษ์ โดย ดร.มยุรี ถาวรพัฒน์

ภายหลังจากการจัดเวทีเสร็จเรียบร้อยแล้ว ทางทีมวิจัย ชุมชน และพี่เลี้ยงรับประทานอาหารร่วมกัน หลังจากนั้นได้มีการประชุมและสรุปการทำงานร่วมกัน สรุปได้ดังนี้

สิ่งที่ทีมวิจัยต้องการเพิ่มเติม

- การจัดระบบการทำงาน
- เวลาในการเตรียมงาน
- การจัดทำระบบบัญชี – การเงิน
- ให้ทีมงานกล้าแสดงออกมากกว่านี้
- เพิ่มเติมความรู้เรื่องการการทำวิจัย
- ชักชวนให้ชุมชนและเด็กมีส่วนร่วมในการทำวิจัย

สิ่งที่ได้รับจากการทำงาน

- ได้รับความรู้เพิ่มเติม
- มีกำลังใจในการทำงาน
- ตีใจที่มีโครงการทำวิจัย

สรุปงานในเวทีการเปิดเวที และวางแผนการทำงานครั้งต่อไป

ในการพูดคุยร่วมกัน ทีมวิจัย (เตือนใจ) ได้ตั้งคำถามขึ้นมาว่า "งานวิจัย ต้องเริ่มต้นจากอะไรก่อน" ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ดีที่ทำให้ทีมวิจัยเริ่มต้นในการตั้งคำถาม จากนั้นพี่เลี้ยงและหัวหน้าโครงการได้เริ่มอธิบายแผนการดำเนินการในขั้นต่อไป เช่น มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้, มีการเก็บข้อมูลร่วมกันในประเด็นต่าง ๆ, มีการทำสื่อประชาสัมพันธ์, ถอดบทเรียนจากการทำงาน เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ จะเกิดขึ้นภายใต้แผนที่กำหนดไว้ในโครงการ

จากนั้นทีมพี่เลี้ยงได้ช่วยอธิบายการทำแผนที่ชุมชน และได้ให้ทีมวิจัยได้ทำงานร่วมกัน แบ่งเป็นประเด็นได้คือ

1. การทำแผนที่ชุมชน ตามลักษณะกายภาพ เช่น บ้านเรือน ทะเล ถนน สถานที่สำคัญ
2. การหาจุดสำคัญ และแสดงไว้ในแผนที่ เช่น บ้านปราชญ์, โต๊ะหม้อ, นกคนตรี

3. รวบรวมข้อมูลเรื่องภูมิปัญญาในท้องถิ่นเบื้องต้น เช่น ปราชญ์, ของดีในพื้นที่, ภาษา และเรื่องอื่น ๆ

4. หากคนที่สามารถบันทึกภาษาได้ ต้องมีคุณสมบัติ เขียนภาษาไทยได้ และพูดภาษาอูรักลาโว้ยได้ เพื่อมาสู่การสร้างระบบตัวเขียนในภาษาอูรักลาโว้ย

นอกจากนี้ทางทีมพี่เลี้ยงได้อธิบายและทำความเข้าใจให้กับทีมวิจัยในเรื่องการทำเอกสารการเงิน โดยมีบท เป็นผู้รับผิดชอบหลัก

ผลการดำเนินงาน

1) สร้างความสนุกสนานให้กับคนในหมู่บ้านและสร้างความเพลิดเพลินในการพูดภาษาอูรักลาโว้ยและสร้างความกล้าแสดงออกให้กับคนในหมู่บ้าน

2) สร้างความสามัคคีให้กับคนในหมู่บ้านให้รักใคร่กลมเกลียวกัน ได้พูดคุยกันมากขึ้นและสร้างความประทับใจให้กับชาวบ้านที่ยังไม่ลืมภาษาของตนและให้ความสำคัญมากขึ้น

ปัญหา-อุปสรรคและบทเรียนจากการทำงาน

1) ทีมวิจัยยังขาดความกล้าแสดงออก

2) ทีมวิจัยยังขาดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง

3) ทีมวิจัยยังไม่มีความเข้าใจในการทำงานวิจัย

4) การเตรียมงานยังไม่ค่อยพร้อมสมบูรณ์นัก มีปัญหาเรื่องเครื่องเสียง เครื่องไฟฟ้า

5) การเตรียมงานมีความวุ่นวาย เพราะมีสมาชิกน้อยและบางคนไม่ค่อยให้ความร่วมมือและไม่ค่อยมีเวลา

3.2 กิจกรรมพัฒนาระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาโว้ย

กิจกรรมพัฒนาระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาโว้ย ได้จัดขึ้นในวันที่ 22 – 23 มกราคม 2554 ที่สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งในการอบรมครั้งนี้ได้มีนักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาภาษาศาสตร์ จากสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดลเข้าร่วมด้วย และ ศ.เกียรติคุณ ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์ เป็นวิทยากรในการอบรมครั้งนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ทีมวิจัยมีความรู้ในเรื่องแนวคิดและหลักการสร้างและพัฒนาระบบตัวเขียนภาษาท้องถิ่น สามารถนำความรู้ที่ได้กลับไปทำงานต่อในพื้นที่ได้ด้วยตนเอง

กลุ่มเป้าหมายและผู้เข้าร่วม

ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ “พัฒนาระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาโว้ย” ได้มีทีมวิจัยและชาวบ้านกลุ่มอูรักลาโว้ย 10 คน อาจารย์ นักศึกษาและทีมพี่เลี้ยง จากสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย 10 คน เจ้าหน้าที่จากรายงานพันแสงรุ่ง และจากศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี 3 คน ดังรายชื่อต่อไปนี้

1. น.ส. จันทราพันธ์ ทะเลลึก	บ้านสังกาอู ด.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่
2. น.ส. เพ็ญฤดี ทะเลลึก	บ้านสังกาอู ด.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่

3. น.ส. ทันสมัย ทะเลเล็ก
4. นายชัยรัตน์ ทะเลเล็ก
5. นายทวีชัย ทะเลเล็ก
6. นายนิกร หาญทะเล
7. นายนิรัตน์ หาญทะเล
8. นายประถม หาญทะเล
9. นายวิฑูรย์ ประมงกิจ
10. นายสมจิตร ทะเลเล็ก
11. จร.มยุรี ถาวรพัฒน์
12. น.ส.กุมารี ตากอาภรณ์
13. น.ส.ณัฐมน โรจนกุล
14. น.ส.ไตรศรี พลอยม่วง
15. น.ส.มิรินดา บรูว์โรจน์
16. น.ส.สิริรัตน์ สีสมนัติ
17. น.ส.อัจฉราภรณ์ ถาวรพัฒน์
18. นายพนัง ปานช่วย
19. นายสราวุธ ไกรเสม
20. นายรณกร รักษ์วงศ์
21. น.ส.มนธิกา ยิ้มย่อง
22. น.ส.จิตติมา พลิกามิน
23. น.ส.ยุพา รอดเกลี้ยง

วัน เวลา สถานที่

วันที่ 22 – 23 มกราคม 2554 ณ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล

ศาลา

กระบวนการทำงาน

การต้อนรับเข้าสู่การอบรม

วันที่ 22 มกราคม 2554 ตั้งแต่เวลา 9.00 น. ศ.เกียรติคุณ ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์ ได้กล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ พร้อมกับแนะนำทีมผู้เข้าร่วมประชุม และทีมจากมหาวิทยาลัยมหิดล นอกจากนี้คุณนิรัตน์ หาญทะเล หัวหน้าโครงการ ได้กล่าวถึงความมุ่งหวังของการทำงานในโครงการวิจัย “แนวทางในการศึกษาศักยภาพของชุมชนเพื่อการอนุรักษ์และการฟื้นฟูภาษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมของชาวอุรูกลาไวจ หมู่บ้านสังกาอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่” ซึ่งมีความตั้งใจในการทำงานด้านภาษาดั้งเดิม ตลอดจนการออกเสียงภาษาอุรูกลาไวจที่ชัดเจน ที่ผ่านมามีนักวิจัยหรือบุคคลภายนอกเข้ามาศึกษาวิจัยในชุมชนค่อนข้างมาก แต่ข้อมูลทาง

บ้านสังกาอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่
บ้านสังกาอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่
บ้านสังกาอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่
บ้านสังกาอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่
บ้านสังกาอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่
บ้านสังกาอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่
บ้านสังกาอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย ม.มหิดล
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย ม.มหิดล
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย ม.มหิดล
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย ม.มหิดล
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย ม.มหิดล
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย ม.มหิดล
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย ม.มหิดล
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย ม.มหิดล
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย ม.มหิดล
ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี ม.มหิดล (สังเกตการณ์)
รายการพันแสงรุ่ง (สังเกตการณ์)
รายการพันแสงรุ่ง (สังเกตการณ์)

ภาษายังไม่ถูกต้องมากนัก จึงได้ทำการตั้งทีมเพื่อทำงานวิจัยในเรื่องภาษาเพื่อให้นักในชุมชนได้เรียนรู้ มีการวิจัยด้วยตนเอง ได้ข้อมูลที่ต้องการ มีการเขียนที่ต้องการ และออกเสียงได้ชัดเจน ไม่ให้ชาวอุรกลา ไวยจได้สูญหายไป

ชมนิทรรศการการทำงานฟื้นฟูภาษา

หลังจากนั้นทีมงานพี่เลี้ยงได้พาผู้เข้าร่วมประชุมชมนิทรรศการของศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษา และวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต เพื่อให้เห็นภาพการทำงาน และลักษณะการทำงานของศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต โดยแบ่งการจัดแสดงนิทรรศการออกเป็น 3 ห้อง ได้แก่

ห้องที่ 1 ห้องแผนที่ โดยมี น.ส.อัจฉราภรณ์ ถาวรพัฒน์ (พี่เลี้ยง) เป็นผู้นำชม ได้ชี้ให้เห็นว่ามีกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ในขอบข่ายของภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต ทั้งหมด 15 กลุ่ม ซึ่งถือเป็นกลุ่มที่เหลือนคนที่สามารถสื่อสารได้ไม่มากนัก อยู่ในภาวะภาษาติดออย รวมถึงชาวอุรกลาไวยจถือเป็นกลุ่มที่มีภาษาอยู่ในภาวะวิกฤตด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ได้ชี้ให้เห็นว่าชาวอุรกลาไวยจเป็นกลุ่มที่มีตัวตน ในจังหวัดกระบี่ จังหวัดสตูล จังหวัดภูเก็ต จังหวัดระนอง ซึ่งได้อยู่ในแผนที่ประเทศไทย ตลอดจนแผนที่โลกอีกด้วย

ภาพการนำชมนิทรรศการห้องแผนที่ โดย น.ส.อัจฉราภรณ์ ถาวรพัฒน์

ห้องที่ 2 ห้องกลุ่มงานฟื้นฟูภาษา ฯ (ห้องของ) โดยมี น.ส.สิริรัตน์ สีสมบัติ (พี่เลี้ยง) เป็นผู้นำชม ได้แสดงให้เห็นถึงการทำงานของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีการฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมมาแล้วในลักษณะต่าง ๆ เช่น กลุ่มของ จ.จันทบุรี, กลุ่มชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทย จ.สุรินทร์ โดยได้มีการชี้ให้เห็นถึงกระบวนการฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในรูปแบบต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่การจัดทำระบบตัวเขียน การจัดทำสื่อต่าง ๆ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น การจัดทำหนังสือเล่มเล็ก, หนังสือเล่มยักษ์, ภาพวัฒนธรรม รวมถึงการจัดทำพจนานุกรมของกลุ่มชาติพันธุ์ของที่มีการรับรองโดยราชบัณฑิตสถาน เป็นต้น นอกจากนี้ ศ.เกียรติคุณ ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์ ได้ยกตัวอย่างการทำงานของกลุ่มญ้อกูร ที่ได้จัดทำหนังสือเพื่อเผยแพร่กลุ่มชาติพันธุ์ของตนเอง โดยได้รับงบประมาณจาก อบต. และยังเป็น การประชาสัมพันธ์เรื่องการท่องเที่ยวของชุมชนอีกด้วย

ภาพการนำเสนอ นิทรรศการ โดย น.ส.สิริรัตน์ สีสสมบัติ

ห้องที่ 3 ห้องกลุ่มงานมลายู โดยมี น.ส.มีรินคำ บรู้งโรจน์ (นักวิจัย สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย) เป็นผู้นำชม ซึ่งถือเป็นลักษณะการทำงานที่ใช้ระบบการศึกษาเป็นการแก้ปัญหาของคนในท้องถิ่น รวมไปถึงการฟื้นฟูภาษามลายูและวัฒนธรรมมลายูไปพร้อมกัน ซึ่งเป็นที่มาของการจัดตั้งโครงการวิจัยในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ แบบทวิภาษา เหมาะสำหรับกลุ่มใหญ่ที่ยังใช้ภาษาท้องถิ่นอยู่

จากการนำเสนอ นิทรรศการของศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต สังเกตเห็นว่าผู้เข้าร่วมประชุมมีความสนใจเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากการพูดคุยแลกเปลี่ยนร่วมกันเป็นระยะ ๆ นอกจากนี้ผู้เข้าชมยังได้ให้ความสนใจกับสื่อต่าง ๆ ที่ถูกจัดแสดง เช่น หนังสือเล่มยักษ์ ชาร์ตตัวอักษรของกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะชาร์ตของกลุ่มมลายูซึ่งมีภาษาใกล้เคียงกับภาษาอูรักลาไวย่ง เป็นต้น ซึ่งการนำเสนอ นิทรรศการนี้ได้ทำให้กลุ่มผู้เข้าชมเกิดแรงบันดาลใจ อยากจะทำการฟื้นฟูภาษาเหมือนกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ อีกด้วย

ภาพผู้เข้าร่วมประชุมสนใจผลงานการทำงานของ กลุ่มฟื้นฟูภาษากลุ่มอื่น ๆ

การจัดทำระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาไยจ

หลังจากที่ทีมวิจัยได้ขมนิทรรศการของศูนย์ ๙ แล้ว ได้เข้ามาทำการสร้างระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาไยจร่วมกัน โดยมี ศ.เกียรติคุณ ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์ เป็นวิทยากร ได้อธิบายถึงหลักเกณฑ์การสร้างระบบตัวเขียน ดังนี้

1. ตัวอักษรต้องเป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคมภายนอก โดยศ.เกียรติคุณ ดร. สุวิไล ได้อธิบายให้เห็นว่าสามารถใช้ตัวอักษรอื่น ๆ ในการเขียนได้ เช่น อักษรยาวี ในภาษามลายู หรือ ตัวอักษรโรมัน ในภาษาอังกฤษ ซึ่งที่ประชุมได้มีการตกลงร่วมกันให้ใช้อักษรไทยในการเขียน เนื่องจากคนในหมู่บ้านสามารถอ่านภาษาไทยได้ เขียนภาษาไทยได้ นอกจากนี้ตัวอักษรไทยยังเป็นที่ยอมรับของทางการ (สังคมภายนอก) อีกด้วย

2. ง่ายต่อผู้ใช้ ไม่ซับซ้อนจนเกินไป

3. แสดงลักษณะของภาษาได้มากที่สุด

4. ใช้สัญลักษณ์ 1 ตัว แทน 1 เสียง เช่น เสียง ท ธ จา ฉ ให้เลือกใช้ 1 ตัวอักษร

5. ใช้สัญลักษณ์สม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความเป็นระบบเดียวกัน

6. ครอบคลุมภาษาย่อยต่าง ๆ เช่น ภาษาอูรักลาไยจในภูเก็ได้

7. สามารถพิมพ์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

8. เชื่อมโยงเข้าสู่ระบบราชการได้ กล่าวคือ ภาษาอูรักลาไยจสามารถเชื่อมโยงเข้าสู่ภาษาไทยได้ ด้วยการใช้อักษรไทย

หลักเกณฑ์เหล่านี้ถือว่าหลักเกณฑ์ถูกต้องตามหลักวิชาการ พร้อมกับมีมติชุมชน/สังคม และเกิดมิติทางด้านเทคโนโลยีที่สามารถพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์ได้

ทดลองเขียนภาษาอูรักลาไยจด้วยตัวอักษรไทย

หลังจากนั้นได้มีการให้ทีมวิจัย ได้ออกมาทดลองเขียนคำในภาษาอูรักลาไยจด้วยตัวอักษรไทย พร้อมกับให้ผู้อาวุโส หรือผู้ที่ออกเสียงชัดเจนออกเสียงให้ฟัง 3 ครั้ง นำมาสู่การสร้างระบบของการเขียน โดยเทียบกับตัวอักษรของไทย ทีมวิจัยเจ้าของภาษา (ในที่ประชุม) มีความเห็นด้วยและยอมรับร่วมกัน เนื่องจากการเขียนที่ไม่ซับซ้อน ตามหลักเกณฑ์เบื้องต้น ดังนี้

1. เลือกตัวอักษรที่ใช้บ่อย เขียนง่ายไม่ใช้อักษรหวัดแตก เช่น เสียง ท, ธ, จา, ฉ ให้เลือกเขียน ท

2. ไม่ใช้อักษรสูง ได้แก่ ข, ช, ฉ, ฐ, ฎ, ฌ, ฌ, ฌ และ ห เนื่องจากภาษาอูรักลาไยจไม่มีเสียงวรรณยุกต์เหมือนภาษาไทย (เสียงสูง – ต่ำ ไม่ทำให้ความหมายเปลี่ยนไป)

3. ไม่ใช้รูปวรรณยุกต์ เช่น ไม่เอก, ไม่โท, ไม่ตรี, ไม่จัตวา

ภาพ ผู้เข้าร่วมประชุม (เจ้าของภาษา) เขียนภาษาอูรักลาโว้ยด้วยตนเอง

เมื่อทีมวิจัยได้ทดลองการเขียนระดับคำได้แล้ว ได้มีการเขียนเป็นประโยคหรือสำนวนที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนี้

ภาษาอูรักลาโว้ย	ภาษาไทย
มากัด นาซี ซามา นาบี เรอนัก กิน ข้าว กับ หมู ทอด	กินข้าวกับหมูทอด
ปี มานี อาแย มาเซต ไป อาบ/น้ำ น้ำ เค็ม/(ริมหาด)ทะเล	ไปอาบน้ำ/เล่นน้ำทะเลกัน
รูเมะ กิดา อูมะ คูโยช มาแระอ ดะช พวกเรา คลื่น เจ็ด มา แล้ว/ด้วย	พวกเรา ! คลื่นเจ็ดลูก/เจ็ดชั้น (สึนามิ) มาแล้ว
กิดา ราวี ญาแญะ บูเกะ เรา วัง ขึ้น เขา	เราวิ่งขึ้นเขา

หลังจากที่ได้มีการเขียนคำร่วมกัน พร้อมกับมีหลักเกณฑ์และข้อตกลงในการเขียนคำร่วมกันแล้ว ได้ทำการแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 2 - 3 คน เพื่อเขียนคำศัพท์ตามหมวดหมู่ต่าง ๆ ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง ซึ่งแต่ละหมวดหมู่ได้ให้ผู้เข้าร่วมประชุมร่วมกันคิด ประกอบไปด้วยหมวดหมู่ดังนี้

- หมวดควยวะในร่างกาย
- หมวดเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำมาหากิน
- หมวดเครื่องใช้ในครัวเรือน
- หมวดธรรมชาติ
- หมวดพืช, ผัก, ผลไม้
- หมวดสัตว์บก และสัตว์ทะเล
- หมวดคำกริยา/ อาการ

หลังจากนั้นได้มีการตรวจคำร่วมกัน โดยศ.เกียรติคุณ ดร.สุวิไล ได้ให้เจ้าของภาษาออกเสียงคำศัพท์ และตรวจสอบการเขียนคำที่ละคำ มีการฉายคำให้เห็นด้วยแผ่นฉายทึบ เพื่อให้เห็นร่วมกัน เมื่อ

พบคำที่เขียนไม่ตรงกับเสียงพูดหรือไม่ตรงกับข้อตกลงที่วางไว้ร่วมกันก็จะได้แก้ไขคำไปพร้อมกัน หลังจากนั้นได้ทดลองให้เจ้าของภาษาสลับกันออกมาเป็นผู้ตรวจ และช่วยกันแก้ไขร่วมกัน

จากกิจกรรมนี้พบว่าเจ้าของภาษา (ผู้เข้าร่วมประชุม) ทั้งวัยรุ่น วัยกลางคน และผู้สูงอายุ สามารถเขียนคำศัพท์ได้มาก และส่วนใหญ่สามารถเขียนคำศัพท์ได้ถูกต้องตามระบบที่ตกลงร่วมกันได้ นอกจากนี้ยังสังเกตเห็นว่าผู้ที่เขียนส่วนใหญ่จะรู้ตัวเองว่าเขียนถูกหรือไม่ถูกในขณะที่มีการตรวจคำร่วมกัน

นอกจากนี้จากตัวอย่างคำหลาย ๆ คำที่ได้จากการทำกิจกรรมนี้ ทำให้พบปัญหาร่วมกันในเรื่องของเขียนสระเสียงสั้นหรือเสียงยาว ที่ประชุมได้ตกลงร่วมกันในเบื้องต้นว่าให้มีการทดลองเขียนสระเสียงยาว แต่ออกเสียงสั้น เช่น เสียงทก ให้เขียนว่า โทก, เสียงญับ ให้เขียนว่า ญาบ เป็นต้น

ทบทวนวิธีการแสดง – เพลงร้องเงี้ยวร่วมกัน

ในวันที่ 23 มกราคม 2554 เริ่มประชุมเวลา 9.00 น. – 13.00 น. เริ่มต้นจากที่ประชุมร่วมกันทบทวนวิธีการแสดง – เพลงร้องเงี้ยว ที่ได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนามที่บ้านสังกาอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่ ในงานวิทยานิพนธ์ของนายพนัง ปานช่วย นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวัฒนธรรมศึกษา แขนงวิชาดนตรี สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล ทั้งนี้ที่ประชุมได้ร่วมกันแลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็นในประเด็นวัฒนธรรมดนตรี สามารถกระตุ้นให้ทีมวิจัย หรือกลุ่มเยาวชนสามารถฝึก ร้อง ฝึกเล่นดนตรีให้มากขึ้น

กิจกรรมนี้ถือว่าเป็นกิจกรรมที่ให้ทีมวิจัยและผู้เข้าร่วมประชุมได้ผ่อนคลายจากการพูดคุยเรื่อง ภาษา และแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของวัฒนธรรมการแสดงร้องเงี้ยวของบ้านสังกาอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่ นอกจากนี้ได้เกิดจุดเด่น ดร.สุวิไล ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า หลังจากที่ได้ทำวิทยานิพนธ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว ควรทำการเรียบเรียงขึ้นใหม่ ด้วยภาษาที่อ่านง่าย เพื่อชุมชนสามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้

1) กิจกรรมค้นหาคำเพื่อทำชาร์ตพยัญชนะต้น, พยัญชนะท้าย และสระ

ลักษณะของคำที่ใช้ประกอบชาร์ตพยัญชนะ ควรมีลักษณะดังนี้

- ควรเป็นคำที่สามารถวาดภาพได้
- สื่อความหมายคำและภาพชัดเจน
- ควรเลือกคำที่ใช้ในหมู่บ้านหรืออยู่ในวัฒนธรรมตนเอง
- คำในพยัญชนะต้น พยัญชนะท้าย และสระสามารถใช้ซ้ำด้วยกันได้ เช่น อักจ มี “อ” เป็นอักษรพยัญชนะต้น , “จ” เป็นอักษรพยัญชนะท้าย และเขียนในรูปสระอี

จากกิจกรรมนี้ทำให้ได้ พยัญชนะต้น จำนวน 22 ตัว, พยัญชนะท้าย 11 ตัว และสระ 19 รูป ซึ่งจะกล่าวรายละเอียดในบทต่อไป

หลังจากนั้นที่ทีมวิจัยและผู้เข้าร่วมได้ร่วมกันสะท้อนความรู้สึกต่อการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ “การพัฒนาแบบตัวเขียนภาษาอูรักลาโว้ย” ซึ่งเสียงส่วนใหญ่ได้ร่วมสะท้อนว่า ในช่วงแรกก่อนที่จะเดินทางมาที่มหาวิทยาลัยมหิดล มีความรู้สึกกังวล กลัวว่าจะทำไม่ได้ แต่เมื่อได้เข้าร่วมประชุม

แล้วรู้สึกภูมิใจ ดีใจที่มีภาษาเขียนในภาษาของตนเอง รู้สึกสนุกสนานกับการทำกิจกรรมนี้ มีความรู้ในภาษาอูรักลาโว้ยมากขึ้น และจะนำความรู้เหล่านี้ไปเผยแพร่ต่อไปในชุมชน

สุดท้ายนี้ศ.เกียรติคุณ ดร.สุวิไล ได้กล่าวปิดในที่ประชุม พร้อมกับถ่ายรูปร่วมกัน

ผลการดำเนินงาน

- 1) ได้รับความรู้เกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมและได้มีภาษาของท้องถิ่น
- 2) ได้รับความรู้เกี่ยวกับภาษาเพิ่ม
- 3) มีความสนุกสนานเกี่ยวกับภาษา

ปัญหา-อุปสรรคและบทเรียนจากการทำงาน

- 1) สมาชิกไม่ค่อยพร้อมเพราะไม่ค่อยมีเวลาว่าง ต่างคนต่างทำงาน
- 2) สมาชิกบางคนไม่ค่อยกล้าแสดงออกกลัวในสิ่งที่ยังไม่เจอ

3.3 กิจกรรมจัดทำแผนที่ชุมชนและการจัดทำวรรณกรรมท้องถิ่น

ในวันที่ 20 – 23 เมษายน 2554 ทีมพี่เลี้ยงได้ลงพื้นที่เพื่อจัดอบรมเรื่อง “การทำแผนที่ชุมชน และการจัดทำวรรณกรรมท้องถิ่น” ซึ่งในการอบรมนี้ได้มี คุณมานพ ช่วยอินทร์ และทีมงาน จากศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จังหวัดตรัง เป็นวิทยากรในการอบรมเรื่องการทำแผนที่ชุมชน และมี ดร.มยุรี ถาวรพัฒน์ เป็นวิทยากรในการจัดทำวรรณกรรมท้องถิ่น โดยได้จัดขึ้นที่โรงเรียนบ้านสังกาอู๋

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้ความรู้เรื่องการทำแผนที่ชุมชน (Mapping) สำหรับเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลชุมชน
- 2) เพื่อจัดทำวรรณกรรมท้องถิ่นด้วยภาษาอูรักลาโว้ย โดยมีการทบทวนระบบตัวเขียน จัดทำวรรณกรรมท้องถิ่น และตรวจสอบการใช้ระบบตัวเขียนร่วมกัน

กลุ่มเป้าหมาย ผู้เข้าร่วม

มีผู้เข้าร่วมจากทีมวิจัย ชุมชนบ้านสังกาอู๋ 13 คน ทีมพี่เลี้ยง 3 คน ทีมงานจากศูนย์ประสานงานฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น จ.ตรัง 3 คน และทีมวิทยากรอีก 2 คน ดังรายชื่อต่อไปนี้

1. นายทวีชัย ทะเลเล็ก	บ้านสังกาอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่
2. น.ส. พรพิมล ทะเลเล็ก	บ้านสังกาอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่
3. น.ส. จันทราพันธ์ ทะเลเล็ก	บ้านสังกาอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่
4. นายวิฑูร ประมงกิจ	บ้านสังกาอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่
5. นายสมจิตร ทะเลเล็ก	บ้านสังกาอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่
6. นายชัยวัฒน์ ทะเลเล็ก	บ้านสังกาอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่
7. นางกาญจนา จันทร์จำรัส	บ้านสังกาอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่
8. นายวาสนา ย่าแหม	บ้านสังกาอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่
9. น.ส. เดือนใจ คบจน	บ้านสังกาอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่

10. นายสุทิน ทะเลลึก
11. นางไสรยา เจริญนิธิธาดา
12. น.ส.อรุณรัตน์ เทศสัน
13. น.ส.ธัญญลักษณ์ ไกยคุลย์
14. นายมานพ ช่วยอินทร์
15. ดร.มยุรี ถาวรพัฒน์

16. น.ส.จอมแก้ว เสนี
17. น.ส.ปทุมมาศ วิโรจน์ประชา
18. น.ส. สุทิน สีสุข
19. น.ส.อัจฉราภรณ์ ถาวรพัฒน์
20. นายรณกร รักษ์วงศ์
21. น.ส.กুমารี ลาภอาภรณ์

วัน เวลา และสถานที่

20 – 22 เมษายน 2554 ที่บ้านสัγκαอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่

กระบวนการทำงาน

การจัดทำแผนที่ชุมชน

ในวันที่ 20 เมษายน 2554 คุณมานพ ได้อธิบายหลักการของการทำแผนที่ชุมชน ประโยชน์ของแผนที่ชุมชน เพื่อวิเคราะห์ให้เห็นว่าในชุมชนมีผู้รู้แต่ละด้านอยู่ที่ไหน มีสถานที่อะไรสำคัญ ประวัติศาสตร์ชุมชนเป็นอย่างไร จากนั้นให้ทีมวิจัยช่วยกันวาดรูปแผนที่ชุมชน และมีการลงสีกันอย่างสวยงาม นอกจากนี้ยังได้มีการร่างปฏิทินวัฒนธรรมในเบื้องต้นอีกด้วย ซึ่งจะเห็นพิธีกรรมที่สำคัญในแต่ละช่วงเวลาอีกด้วย

ภาพ นักวิจัยช่วยกันวาดแผนที่ชุมชน

ในวันที่ 21 เมษายน 2554 ทีมวิจัย ทีมวิทยากร และทีมพี่เลี้ยง ได้รวมกลุ่มกันเพื่อไปเก็บข้อมูล ประวัติศาสตร์ชุมชน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ หุคคุย ที่บ้านโต๊ะหมอ ซึ่งผู้ให้ความรู้ประวัติศาสตร์ชุมชน ได้แก่

1. โต๊ะหมอรูเจม ทะเลเล็ก อายุ 72 ปี
2. โต๊ะหมอมาราสี ทะเลเล็ก อายุ 70 ปี
3. โต๊ะหมอดุกูย ทะเลเล็ก อายุ 50 ปี

เมื่อได้ข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชนแล้ว ทีมวิทยากร และทีมวิจัยได้ทำการสรุปข้อมูลร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลดิบ จำเป็นต้องมีการเขียนและเรียบเรียงขึ้นใหม่อีกครั้งหนึ่ง ดังจะกล่าวรายละเอียดในบทต่อไป

ภาพ ทีมวิจัยกำลังเก็บข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชนกับโต๊ะหมอ

กระบวนการจัดทำวรรณกรรมท้องถิ่น

ในวันที่ 22 เมษายน 2554 เป็นการจัดอบรมเพื่อจัดทำวรรณกรรมท้องถิ่น โดยมี ดร.มยุรี ทาวรรดิพัฒน์ เป็นวิทยากร ในช่วงแรก ดร.มยุรี ได้ทบทวนระบบตัวเขียนร่วมกับทีมวิจัยที่ได้เคยทำร่วมกันมาจากทีมมหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งทำให้ผู้ที่ไม่ได้เข้าอบรมจากทีมมหิดลได้เรียนรู้ร่วมกันไปด้วย

หลังจากนั้นได้แบ่งกลุ่มให้เขียนเรื่อง ประมาณ 4 กลุ่ม ซึ่งภายในกลุ่มแต่ละกลุ่มได้มีทั้งผู้อาวุโส ผู้ที่ไม่ถนัดในการเขียนหนังสือ แต่สามารถเล่าเรื่องได้และเป็นเรื่องราวในชุมชน และมีทั้งเยาวชนที่สามารถเขียนหนังสือได้ช่วยกันเขียนเรื่องออกมากลุ่มละ 1 - 2 เรื่อง

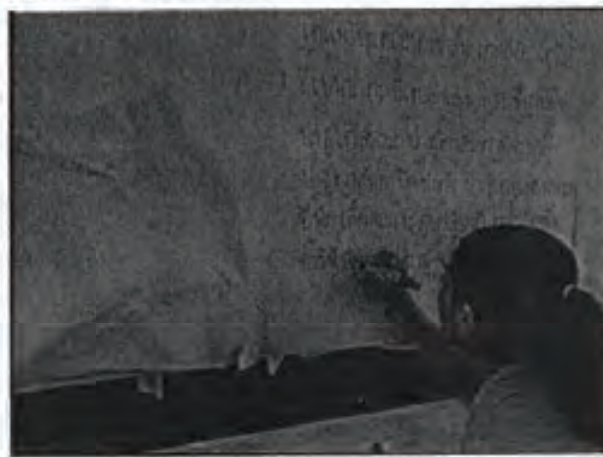
เมื่อเขียนเรื่องเสร็จเรียบร้อยแล้ว ทีมพี่เลี้ยงจะนำมาคัดลอกลงกระดาษฟลิบชาร์ต เพื่อให้มองเห็นได้ทุกคนและสามารถตรวจร่วมกันได้ พร้อมกับการให้ความหมายของแต่ละคำ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของตัวพยัญชนะ ตัวสะกด และสระต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีการแบ่งวรรคตอน เพื่อให้อ่านง่าย ไม่ซับซ้อน มีความเข้าใจได้ง่ายมากขึ้น ซึ่งในการตรวจความถูกต้องของเรื่องพบว่า เรื่องที่กลุ่มเยาวชนเขียนมักเขียนผิด เนื่องจากในกลุ่มเยาวชนมีการออกเสียงที่ต่างไปจากเสียงของกลุ่มผู้ใหญ่

เมื่อตรวจร่วมกันเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงวาดภาพ ประกอบ เขียนเรื่อง และเขียนเป็นเล่ม นอกจากนี้เมื่อทีมวิจัยได้นำเรื่องที่เขียนกลับไปที่บ้าน ก็ได้ให้คนที่บ้านช่วยวาดรูปให้ และช่วยอ่าน ปรับแก้ไขคำให้

คู่ละสลวยขึ้น ทำให้ได้เนื้อเรื่องที่เขียนขึ้นได้ทั้งหมด 8 เรื่อง ที่เย็บเป็นเล่มแล้ว 5 เรื่อง และยังไม่เย็บเล่มอีก 2 เรื่อง ตั้งจะกล่าวรายละเอียดในบทต่อไป

ภาพ นักวิจัยแบ่งกลุ่มช่วยกันแต่งเรื่องเล่า

ภาพนักวิจัยช่วยกันตรวจแก้ไขเนื้อเรื่อง

นอกจากนี้ ดร.มยุรี ถาวรพัฒน์ ยังได้เสนอแนะทำบัตรภาพ และบัตรคำเพื่อนำไปทดสอบกับชุมชนว่ามีความเข้าใจในระบบตัวเขียนหรือไม่ โดยได้ทดลองกับกลุ่มชาวบ้านในและนอกภาคใต้เพียง ผลปรากฏว่าคนในชุมชนสามารถจับคู่คำศัพท์กับรูปภาพได้ทั้งหมด นอกจากนี้ยังได้ทดลองกับชาวบ้านผู้มีความผิดปกติทางร่างกาย ไม่รู้หนังสือมากนัก ก็ยังสามารถจับคู่ภาพและตัวอักษรได้อีกด้วย

ภาพ ชาวบ้านกำลังจับคู่บัตรคำ กับรูปภาพในภาษาอูรักลาโว้ย

ผลที่ได้รับจากการดำเนินงาน

ผลที่ได้รับจากการทำแผนที่ชุมชน

- 1) ได้รับรู้ข้อมูลที่ไม่เคยรู้มาก่อน
- 2) ได้บันทึกเสียงและจดบันทึกข้อมูลที่ไม่เคยรู้เพิ่มเติม
- 3) ได้ข้อมูลเยอะขึ้นทำให้เกิดแรงบันดาลใจ ที่อยากจะทำหนังสือ
- 4) ได้รับความร่วมมือจากโต๊ะหมอบเดิมหน้าที่ และท่านยังให้ข้อมูลมากขึ้น

ผลที่ได้รับจากการจัดทำวรรณกรรมท้องถิ่น

- 1) ได้ความรู้เรื่องการเขียน / การออกเสียงภาษาอูรักลาโว้ย
- 2) ได้มีการนำบัตรคำและบัตรภาพมาทดสอบกับชุมชนให้จับคู่ ซึ่งชาวบ้านสามารถจับคู่ได้
- 3) ได้รู้เรื่องระบบการเขียนภาษาอูรักลาโว้ยมากขึ้น
- 4) ได้ใช้ระบบตัวเขียนในการแต่งนิทาน
- 5) ได้ทำให้สมาชิกทุกคนมีความรู้สึกดีและสนุกกับการได้ทำโครงการในครั้งนี้
- 6) ได้ความรู้เกี่ยวกับการเขียนเรื่องที่ถูกต้อง ว่าควรมีการแบ่งวรรคตอนประโยคอย่างไร

ปัญหา – อุปสรรคและบทเรียนจากการทำงาน

ปัญหาและอุปสรรคในการทำแผนที่ชุมชน

- 1) ข้อมูลยังไม่ค่อยครบสมบูรณ์มากนัก
- 2) สมาชิกบางคนไม่ค่อยมีเวลาว่าง จึงขาดความร่วมมือจากทีมวิจัย
- 3) สมาชิกบางคนไม่ค่อยสนใจในการเก็บข้อมูล

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำวรรณกรรมท้องถิ่น

- 1) ขาดความร่วมมือจากสมาชิก (บางคน)
- 2) ยังเขียนเรื่องได้ช้า ยังไม่คล่อง

บทเรียนจากการทำงาน

- 1) อยากให้มีชาวบ้านคนอื่น ๆ ได้มาเรียนรู้ เพื่อจะนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชุมชนได้ถูกต้อง และทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น

2) อยากให้มีนิทานมากกว่านี้และเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และเกิดจากการทำร่วมกันในชุมชน

3) ทางทีมวิจัยจะนำสิ่งที่ได้ไปประชุมร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง เพื่อที่จะชักชวนให้คนในชุมชน เด็ก เยาวชน หรือผู้อาวุโสมาร่วมกันเขียนเรื่อง

3.4 เข้าร่วมเก็บข้อมูลพินิจลอยเรือ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทดลองใช้ระบบตัวเขียนในการบันทึกเรื่องราวทางวัฒนธรรมชุมชน
2. เพื่อฝึกการเก็บข้อมูลชุมชนโดยทีมวิจัยเจ้าของวัฒนธรรม

กลุ่มเป้าหมาย

1. ทีมวิจัย
2. เยาวชนอุรักลาโวญในชุมชนบ้านดังกล่าว
3. ชาวอุรักลาโวญที่เข้าร่วมพินิจลอยเรือ ซึ่งมาจากหลายพื้นที่
4. ทีมพี่เลี้ยงและทีมงานจาก ม.มหิดล

วัน เวลา สถานที่

15 – 19 พฤษภาคม 2554 ที่บ้านดังกล่าว บ้านหัวแหลม ต.เกาะลันตา อ.เกาะลันตา จ.กระบี่

กระบวนการทำงาน

ขั้นตอนการเตรียมงาน

เริ่มจากการวางแผนร่วมกันระหว่างทีมวิจัยกับทีมพี่เลี้ยงจาก ม.มหิดล ในการเข้าร่วมเก็บข้อมูลในพินิจลอยเรือซึ่งเป็นพิธีกรรมสำคัญในชุมชน

ในการวางแผนได้มีการวางแผนไว้ให้ทีมวิจัยเข้าร่วมพินิจลอยเรือตามวัฒนธรรมที่ถือปฏิบัติ แต่ในครั้งนี้ขอให้ทีมวิจัยเก็บรายละเอียด และหาผู้รู้ในพิธีการสำหรับการอธิบายขั้นตอนสำคัญต่าง ๆ เอาไว้ โดยจะมีทีมงานบันทึกภาพและวิดีโอจาก ม.มหิดล 2 คน ประกอบด้วย นายชุมพล และ นางสาวณัฐมน ช่วยถ่ายทำและบันทึกรายละเอียดและข้อมูลที่ได้จากการอธิบายของผู้รู้ในขั้นตอนสำคัญต่าง ๆ

การเก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วม

หลังจากได้วางแผนการทำงานแล้ว ทีมวิจัยก็ได้เข้าร่วมพินิจลอยเรือเริ่มต้นตั้งแต่วันแรก โดยเริ่มจากการตัดไม้ก้ำและไม้ดินเปิด และพิธีการบอกกล่าวโคะหมอที่บ้านหัวแหลม โดยมีทีมวิจัย นายสมจิตร ทะเลเล็กเป็นผู้อธิบายขั้นตอนเป็นภาษาอุรักลาโวญสำหรับการบันทึกวิดีโอ

วันที่สอง เป็นการนำไม้ที่ตัดมาประกอบเรือ เริ่มจากช่วยเข้มีดจนกระทั่งถึงช่วงบ่าย ได้มีการถ่ายทำและการให้ผู้รู้อธิบายส่วนประกอบต่าง ๆ ของเรือ รวมทั้งสัญลักษณ์ที่ใช้ประดับเรือ จนกระทั่งถึงช่วงเวลาการแห่เรือจากบ้านดังกล่าวไปบ้านหัวแหลม ก็ได้มีการบันทึกภาพและวิดีโอบรรยากาศการแห่เรือที่สนุกสนานเอาไว้ จนกระทั่งนำเรือไปประกอบพิธีที่บ้านหัวแหลมในช่วงเย็น การราวี บานา และการเลบาเลในช่วงค่ำและดึก โดยตลอดช่วงการดำเนินกิจกรรมได้มีการบันทึกภาพและวิดีโอประกอบคำอธิบายไว้ทั้งสิ้น

เก็บข้อมูลเรือในพิธีปากจึก

วันที่สาม เริ่มการเก็บข้อมูลตอนเช้ามีด ตั้งแต่ช่วงโตะหมอเริ่มพิจารณาช่วงเวลาการปล่อยเรือ พิธีการก่อนปล่อยเรือ โดยการบันทึกค่าของโตะหมอและผู้ร่วมพิธีก่อนการนำเรือไปปล่อย การแพ้เรือปากจึกไปปล่อยกลางทะเล และการกลับขึ้นฝั่งของผู้ที่ไม่ร่วมปล่อย ในการเก็บข้อมูลและการบันทึกข้อมูลในช่วงนี้ มีนายสมจิตร ทะเลเล็ก เป็นผู้สอบถามผู้รู้เพิ่มเติมและให้ข้อมูลเป็นหลัก

ช่วงบ่ายจนถึงค่ำ มีกิจกรรมการตัดไม้พาดัก การทำไม้พาดัก และการรื้อวางรอบไม้พาดัก เพื่อที่จะนำไม้พาดักไปปักไว้ที่แหลมและอ่าวต่าง ๆ ในชุมชนของชาวอุรักลาโว้ย ในช่วงกิจกรรมภาคบ่ายและค่ำนี้ มีทีมวิจัยเยาวชนเข้าร่วมเก็บข้อมูลจากชาวอุรักลาโว้ยที่ร่วมพิธีอยู่ด้วย

ช่วงเช้ามีด ทีมวิจัยเตรียมเก็บข้อมูลเรื่องการอาบน้ำมนต์ และการติดไม้พาดักตามจุดสำคัญ แต่เนื่องด้วยข้อติดขัดบางประการของชุมชน ทำให้ไม่ได้ประกอบพิธีอาบน้ำมนต์ เหลือเพียงการนำไม้พาดักไปติดตั้งเท่านั้น

ขั้นตอนการสรุปงานและการวางแผนการทำงานในระยะต่อไป

เมื่อเสร็จพิธีปล่อยเรือแล้ว ได้มีการประชุมทีมวิจัยร่วมกันอีกครั้งเพื่อให้ทีมวิจัยได้เรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากการเข้าร่วมพิธีปล่อยเรือไว้เป็นการบ้าน ซึ่งถ้าทีมวิจัยติดขัดข้อมูลในส่วนไหน ทีมวิจัยจะได้ไปเก็บข้อมูลจากปราชญ์และผู้รู้เพิ่มเติมเพื่อที่จะนำเข้าสู่กิจกรรมการเขียนวรรณกรรมเรื่องพิธีปล่อยเรือต่อไป

การทดสอบระบบตัวเขียนจากการเขียนวรรณกรรมท้องถิ่น

เป็นกิจกรรมที่สืบเนื่องจากกิจกรรมการเขียนวรรณกรรมท้องถิ่นในการทำงานเมื่อเดือนเมษายน โดยนำเอาวรรณกรรมที่ทีมวิจัยเขียนมาทดสอบความถูกต้องว่าสามารถถ่ายทอดภาษาอุรักลาโว้ยได้ถูกต้องตรงตามเสียงหรือไม่ โดยใช้วิธีการอ่านไปพร้อมกับการตรวจสอบการออกเสียงจากนักภาษาศาสตร์จาก ม.มหิดล (น.ส.ณัฐมน) ซึ่งการทดสอบระบบตัวเขียนนี้ดำเนินการไปพร้อม ๆ กับการเก็บข้อมูลในพิธีปล่อยเรือ โดยอาศัยช่วงว่างจากการเก็บข้อมูลในการตรวจสอบ

ผลการดำเนินงาน

1. ทีมวิจัยได้เก็บข้อมูลพินิจลอยเรือโดยการเข้าร่วมและสังเกตการณ์ ควบคู่ไปกับการถามข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ เพิ่มเติมโดยปราชญ์ผู้รู้
2. เกิดการกระตุ้นความสนใจให้กับชาวอุรักลาโว้ยที่เข้าร่วมพินิจลอยเรือในเรื่องของการอนุรักษ์ภาษาและวัฒนธรรม
3. ได้บันทึกวิดีโอพินิจลอยเรือเพื่อให้เป็นข้อมูลทางวัฒนธรรมโดยมีเสียงอธิบายเป็นภาษาอุรักลาโว้ย จากชาวอุรักลาโว้ยในพื้นที่
4. ได้ทดสอบระบบตัวเขียนที่ผลิตขึ้นจากการเปรียบเทียบการออกเสียงจากวรรณกรรมที่ผลิตเบื้องต้นยังพบปัญหาการใช้พยัญชนะต้น ตัว /ย/ กับ ตัว /ญ/ ตัวควบกล้ำ /ป/ กับ /ปร/ เสียงพยัญชนะท้าย /-จ/ กับ /-ยจ/ รวมทั้งการใช้ “ ” ในการบันทึก เนื่องจากคนในแต่ละช่วงวัยออกเสียงต่างกัน และในที่สุดแล้ว ทีมวิจัยได้ตกลงเลือกยึดการบันทึกตามเสียงที่ผู้อาวุโสออก เพื่อบันทึกลักษณะทางภาษาอุรักลาโว้ยแบบเดิมไว้

ปัญหา อุปสรรค และบทเรียนจากการทำงาน

1. สภาพอากาศไม่เอื้ออำนวย ฝนตกตลอดทั้งวัน ทำให้การเก็บข้อมูลไม่ได้สะดวกมากนัก
2. พินิจลอยเรือในครั้งนี้ชุมชนประกอบพิธีกรรมไม่ครบ คือไม่ทำพิธีอาบนํ้ามนต์ ทำให้ทีมวิจัยจะต้องมาเก็บคุณภาพพิธีการอาบนํ้ามนต์ในงานลอยเรือครั้งต่อไปในเดือน 11

3.5 การเขียนวรรณกรรมเรื่องพินิจลอยเรือ (อารี ปาจัก)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อบันทึกข้อมูลพินิจลอยเรือเอาไว้ทั้งในภาษาอุรักลาโว้ยและภาษาไทย
2. เพื่อนำข้อมูลไปวางแผนสำหรับการผลิตสื่อ

กลุ่มเป้าหมายและผู้เข้าร่วม

ทีมวิจัย ทีมพี่เลี้ยง และ ปราชญ์ชาวบ้าน

วัน เวลา สถานที่

15 ตุลาคม 2554 ที่บ้านสังกาอู เวลาบ่ายโมง

กระบวนการทำงาน

พี่เลี้ยงนำวิดีโอที่บันทึกจากงานลอยเรือมาเปิดให้ทีมวิจัย และปราชญ์ชาวบ้านได้รับชม โดยให้ปราชญ์ชาวบ้านช่วยอธิบายรายละเอียดในช่วงต่าง ๆ เพิ่มเติมจากการบันทึกข้อมูลในวิดีโอ พร้อมกันนี้ก็ได้มีการบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ของปราชญ์ชาวบ้านไว้ด้วย

ปราชญ์ชาวบ้านคูวิติโอร่วมกับทีมวิจัยและพี่เลี้ยงตั้งแต่ช่วงเริ่มต้น ได้มีการอธิบายเพิ่มเติมเรื่องคำกล่าที่ใช้ในช่วงการตัดไม้ในป่า อุปกรณ์ที่ใช้ในพิธีการช่วงตัดไม้ การต่อเรือ ส่วนประกอบของเรือ ความหมายของส่วนประกอบแต่ละช่วง การแห่เรือ เพลงที่ประกอบการเล่นเรือ เพลงรำนะนาที่ใช้ในช่วง

การรื้อรอบเรือ ข้อมูลเรื่องเลาเล ข้อมูลเรื่องสิ่งของที่ใส่เข้าไปในเรือปากจั่นก่อนการนำไปลอย คำกล่าว
ช่วงการลอยเรือ การปล่อยเรือและการสังเกตจุดปล่อยเรือ การมัดไม้พาดัก ความหมายของไม้พาดัก
การปักไม้พาดัก การอามน้ำมนต์ และพิธีการเพิ่มเติมหลังจากที่ชาวอูรักลาโว้ยจะแยกย้ายกันกลับบ้าน
หลังเสร็จพิธีลอยเรือแล้ว

ในการให้ข้อมูลเพิ่มเติม ปราชญ์ให้ข้อมูลทั้งในภาษาอูรักลาโว้ย ภาษาไทยใต้ และภาษาไทย
กลางบางช่วง แต่โดยส่วนใหญ่แล้วจะให้ข้อมูลเป็นภาษาอูรักลาโว้ยและภาษาไทยใต้ ซึ่งหลังจากเสร็จ
การเก็บข้อมูลแล้ว มีการมอบหมายให้ทีมวิจัยรุ่นเยาวชนถอดเสียงบันทึกจากการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมใน
ครั้งนี้ไว้ด้วย เพื่อนำเอาข้อมูลมาเรียบเรียงเป็นวรรณกรรมทั้งในภาษาอูรักลาโว้ย และภาษาไทยต่อไป

ในขั้นตอนสุดท้าย ได้มีการกำหนดหัวข้อในการเล่าเรื่องพิธีลอยเรือร่วมกัน โดยแบ่งหัวข้อในการ
เขียนเล่าเรื่องเป็นตอน ๆ ตามช่วงพิธีกรรมสำคัญ โดยเริ่มจากที่มาของพิธีลอยเรือ (อารี ปาจัก)
จนกระทั่ง สถานการณ์ของพิธีลอยเรือในปัจจุบัน ซึ่งการวางหัวข้อเอาไว้เป็นประโยชน์ในช่วงที่ทีมวิจัย
เรียบเรียงข้อมูลจากการถอดเทปแล้วจะได้นำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงให้เป็นหมวดหมู่ตามหัวข้อที่วางไว้

ทีมวิจัยและปราชญ์ช่วยกันเรียบเรียงเนื้อหาเรื่องอารี ปาจัก

ผลการดำเนินงาน

1. ได้ข้อมูลเพิ่มเติมจากปราชญ์ผู้รู้เรื่องพิธีลอยเรืออย่างละเอียด
2. ได้ฝึกใช้ระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาโว้ยในการบันทึกศัพท์เฉพาะในพิธีลอยเรือ
3. ได้แผนการผลิตวรรณกรรมเรื่องอารี ปาจักต่อไป

ปัญหา อุปสรรค และบทเรียนจากการทำงาน

1. ในเวทีทัศนบ้านพักเฉพาะเรื่องราวในพิธีลอยเรือเท่านั้น ไม่ได้ครอบคลุมเรื่องที่มาของพิธีลอย
เรือและการเปลี่ยนแปลงของพิธีลอยเรือ ซึ่งข้อมูลในส่วนนี้ ทีมวิจัยจำเป็นต้องเก็บเพิ่มเติมจากปราชญ์
ท้องถิ่น

2. พบปัญหาในการแปลชื่อพืชจากภาษาอูรักลาโว้ยสู่ภาษาไทย ซึ่งทีมวิจัยก็ได้ยึดหลักหา
บันทึกตามชื่อภาษาอูรักลาโว้ยไว้ก่อน แล้วจึงหาชื่อพืชภาษาไทยมาบันทึกเพิ่มเติมทีหลัง

3.6 การผลิตสื่อภาษาอูรักลาไยจ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อนำเอาระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาไยจมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการฟื้นฟูภาษาในชุมชน
2. เพื่อฝึกทักษะการใช้ระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาไยจให้กับทีมวิจัย

กลุ่มเป้าหมายและผู้เข้าร่วม

ทีมวิจัย ทีมพี่เลี้ยง และ ปราชญ์ชาวบ้าน

วัน เวลา สถานที่

15 ตุลาคม 2554 ที่บ้านสังกาอู ช่างหัวคำ

กระบวนการทำงาน

การวางแผนการทำงาน

หลังจากรับประทานอาหารเย็นเสร็จแล้ว พี่เลี้ยงได้ชวนทีมวิจัยระดมความคิดว่า ทีมวิจัยอยากจะผลิตสื่อประเภทใดในการต่อยอดจากการทำระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาไยจ ในวงประชุม ทีมวิจัยต้องการที่จะทำสื่อเพื่อใช้สอนนักเรียนในระดับชั้นเด็กเล็ก และได้มีการวางแผนการผลิตสื่อดังนี้

1. สื่อเรื่องส่วนประกอบของร่างกาย (ญาวา) ทีมวิจัยที่รับผิดชอบคือ นิล เล็ก และ นัท
2. สื่อเรื่องสี (จัจจ) ทีมวิจัยที่รับผิดชอบคือ นายสมจิตร ทะเลเล็ก
3. สื่อเรื่องจำนวนนับ ทีมวิจัยที่รับผิดชอบคือ เล็ก นัท และ นิล
4. ปฏิทินวัฒนธรรมอูรักลาไยจ ทีมวิจัยทำด้วยกัน
5. สื่อเรื่องส่วนประกอบของเรือปาจัก ทีมวิจัยทำด้วยกัน

การผลิตปฏิทินวัฒนธรรม

เริ่มต้นจากการรวบรวมข้อมูลชุมชนร่วมกัน โดยใช้ปฏิทิน 12 เดือนเป็นตัวตั้ง จากนั้นทีมวิจัยจึงหาข้อมูลรายละเอียดของเดือนทั้ง 12 ในเรื่องของ ฤดูกาล, การทำมาหากินของชาวอูรักลาไยจ, ประเพณี พิธีกรรม หรือกิจกรรมชุมชนในแต่ละเดือน

เมื่อแบ่งหัวข้อที่จะหาข้อมูลแล้ว ทีมวิจัยก็ได้เก็บข้อมูลจากปราชญ์ที่อยู่ร่วมเวทีในหัวข้อดังกล่าว จนได้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ จากนั้นจึงมาออกแบบรูปแบบปฏิทินวัฒนธรรม จนได้รูปแบบปฏิทินวัฒนธรรมอูรักลาไยจเป็นรูปดอกไม้วางในระบุดึงเรื่องราวของเดือนทั้ง 12 เดือน ฤดูกาล การทำมาหากิน ตลอดจน ประเพณี พิธีกรรม และกิจกรรมสำคัญชุมชนในแต่ละเดือน ทั้งในภาษาอูรักลาไยจและภาษาไทย

ทีมวิจัยระดมความเห็นในการผลิตสื่อ

การวางแผนการทำงานระยะต่อไป

กำหนดให้ทีมวิจัยไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมทั้งในส่วนของหนังสือลอยเรือ (เรื่องที่มาและการเปลี่ยนแปลงของหนังสือลอยเรือ) และข้อมูลสำหรับการผลิตสื่อภาษาอูรักลาโว้ยตามหัวข้อที่รับผิดชอบ เมื่อได้ข้อมูลพร้อมแล้วจึงส่งให้ทางพี่เลี้ยงตรวจทานและตีพิมพ์สื่อต่าง ๆ ของทีมวิจัยสำหรับการตรวจสอบในชุมชนต่อไป

ผลการดำเนินงาน

1. ได้ร่างปฏิทินวัฒนธรรมอูรักลาโว้ย
2. ได้หัวข้อสำหรับการเก็บข้อมูลเพื่อการผลิตสื่อภาษาอูรักลาโว้ย

ปัญหา – อุปสรรค และบทเรียนจากการทำงาน

1. พบว่าทีมวิจัยเขาวชนรู้คำศัพท์ภาษาอูรักลาโว้ยจน้อยกว่าคนรุ่นก่อน เห็นได้จากการบันทึกเรื่องสี่ ซึ่งทีมวิจัยเขาวชนใช้คำว่า “สี่” กับศัพท์คำว่า “สี่” ในภาษาไทย แทนที่จะใช้คำว่า “จ๊ยจ” ซึ่งเป็นคำศัพท์ดั้งเดิมภาษาอูรักลาโว้ยซึ่งแปลว่าสี่

3.7 กิจกรรมการตรวจแก้และการผลิตสื่อภาษาอูรักลาโว้ย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และการใช้ระบบตัวเขียน ก่อนผลิตสื่อเผยแพร่
2. เพื่อผลิตสื่อภาษาอูรักลาโว้ยสำหรับการเผยแพร่ให้แก่ชุมชนและผู้สนใจต่อไป

กลุ่มเป้าหมาย

1. ทีมวิจัย
2. ประชาชนชาวบ้าน
3. ทีมพี่เลี้ยง

วัน เวลา สถานที่

7-8 เมษายน 2555 ที่บ้านตังกาฮู ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่

กระบวนการทำงาน

ทีมวิจัยได้นำเอาสื่อที่ผลิตขึ้นจากการทำงาน ประกอบด้วย หนังสืออารีปาจัก สื่อภาษาอูรักลาไยจเรื่องร่างกาย, ดี, จำนวนนับ, ส่วนประกอบของเรือปาจัก มาตรวจสอบความถูกต้องร่วมกันกับปราชญ์ชุมชน ในการตรวจสอบนั้นตรวจสอบทั้งเรื่องการใช้ระบบตัวเขียนเพื่อบันทึกภาษาให้ถูกต้อง และการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล

ในขั้นตอนการตรวจสอบนั้นมีบรรยากาศที่สนุกสนานมาก เนื่องจากปราชญ์ชาวบ้านและคนในชุมชนได้เห็นการบันทึกภาษาอูรักลาไยจด้วยระบบตัวเขียน สร้างความตื่นตาตื่นใจให้ชุมชน ทำให้มีผู้สนใจในชุมชนบางส่วนเข้ามาร่วมวงเนื่องจากอยากรู้อยากเห็นจากการวิจัย

ผลการตรวจสอบเบื้องต้นยังพบการสะกดคำด้วยระบบตัวเขียนที่ยังไม่ตรงกับเสียงพูดในชุมชนอยู่บ้าง จึงได้มีการแก้ไขให้ถูกต้องตามเสียงของผู้ใหญ่ในชุมชน ในส่วนของหนังสืออารีปาจักนั้น ที่ประชุมได้เสนอให้ไปเก็บข้อมูลเพิ่มจากลูกโต๊ะหมอดคนก่อนซึ่งปัจจุบันมีอายุมากแล้วและเป็นผู้มีความรู้เรื่องที่มาของพิธีลอยเรือและเรื่องของประวัติศาสตร์ชาวอูรักลาไยจมากอีกคนหนึ่ง เพื่อจะได้ให้สื่อที่ผลิตออกมามีความสมบูรณ์ที่สุด

การตรวจสอบข้อมูลร่วมกัน

ผลการดำเนินงาน

1. สื่อภาษาอูรักลาไยจได้รับการตรวจสอบจากทีมวิจัย ปราชญ์ท้องถิ่น และคนในชุมชน
2. ผลงานวิจัยภาษาอูรักลาไยจเป็นที่รู้จักของชุมชนมากขึ้น
3. ทีมวิจัยมีแนวทางในการเก็บข้อมูลชุมชนได้ด้วยตนเองและสามารถเก็บข้อมูลชุมชนจากปราชญ์ท้องถิ่นด้วยตนเองได้

ปัญหา – อุปสรรค และบทเรียนจากการทำงาน

1. ยังต้องตรวจแก้สื่อภาษาอูรักลาไยจให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ที่สุด เพื่อให้สื่อที่ทีมวิจัยผลิตขึ้นสามารถใช้อ้างอิงได้ในอนาคต

3.2.8 กิจกรรมการถอดบทเรียนการทำงาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสรุปกระบวนการทำงาน ตลอดจนผลการทำงานของโครงการวิจัย
2. เพื่อถอดบทเรียนที่ทีมวิจัยได้รับจากการทำงาน
3. เพื่อหาแนวทางการทำงานต่อไปในอนาคต
4. เพื่อวางแผนงานในการจัดกิจกรรมคืนข้อมูลสู่ชุมชน

กลุ่มเป้าหมายและผู้เข้าร่วม

1. ทีมวิจัย
2. ทีมพี่เลี้ยง

วัน เวลา สถานที่

25 สิงหาคม 2555 ที่บ้านสังกาอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่
กระบวนการทำงาน

เริ่มจากการนัดหมายทีมวิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดให้มาประชุมร่วมกันในหมู่บ้าน จากนั้นพี่เลี้ยงได้ให้ทีมวิจัยช่วยกันเล่าถึงที่มาของการทำโครงการ วัตถุประสงค์เริ่มแรก กระบวนการทำงานตั้งแต่การเซนต์สัญญา การเปิดเวที การทำระบบตัวเขียน การสร้างวรรณกรรมท้องถิ่น การผลิตสื่อ

เมื่อได้กิจกรรมจนครบแล้ว พี่เลี้ยงก็ได้ให้ทีมวิจัยนำเสนอผลงานจากการวิจัยให้กับที่ประชุม ได้รับทราบว่ามีอะไรบ้าง และชวนคุยต่อยอดเรื่องผลจากการทำวิจัยที่ได้ทำร่วมกันมานั้นให้ประโยชน์อะไรกับนักวิจัยบ้าง เกิดประโยชน์อะไรกับชุมชนบ้าง และมีผลอย่างไรต่อภาษาและวัฒนธรรมอูรักลาโว้ยบ้าง ในส่วนนี้ทีมวิจัยได้แสดงความคิดเห็นตามประสบการณ์ทำงานวิจัยของตนเองกันทั้งหมด

การนำเสนอผลงานวิจัยในที่ประชุม

ต่อจากนั้นจึงร่วมกันวางแผนและนัดหมายเวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชนซึ่งจะจัดขึ้นในช่วงปลายของวันรุ่งขึ้น ซึ่งกิจกรรมหลักจะประกอบไปด้วย การเปิดเวทีทัศน์เรื่องอารีปาจัก การนำเสนอระบบตัวเขียน และสื่อภาษาอูรักลาโว้ย การรับฟังความคิดเห็นจากชุมชน และกิจกรรมภาคบ้านเทิง

ผลการทำงาน

1. ทีมวิจัยและผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทั้งหมดได้มาประชุมกันโดยพร้อมเพรียงกันเพื่อสรุปงาน
2. ทีมวิจัยเห็นภาพประโยชน์ของการทำงานวิจัยได้ชัดเจน
3. ได้แผนการจัดเวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชน

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ไม่มี

3.2.9 เวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อนำเสนอผลการทำงานวิจัยเพื่อการฟื้นฟูภาษาอูรักลาโว้ยให้ชุมชนได้รับทราบ
2. เพื่อระดมความคิดเห็นจากชุมชนในเรื่องของการฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรม

กลุ่มเป้าหมายและผู้เข้าร่วม

1. ทีมวิจัย
2. ทีมพี่เลี้ยง
3. ชาวอูรักลาโว้ยในชุมชน
4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

วัน เวลา สถานที่

26 สิงหาคม 2555 เวลาบ่ายโมงตรง ที่โรงเรียนบ้านสังกาอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.

กระบี่

กระบวนการทำงาน

กำหนดการเวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชนเริ่มต้นในช่วงบ่ายโมงตรง แต่ช่วงเวลาก่อนหน้านั้นทีมวิจัยส่วนหนึ่งจะเข้าไปจัดเตรียมสถานที่ แหวนสื่อภาษาอูรักลาโว้ย และจัดเก้าอี้เตรียมพร้อมสำหรับการจัดเวที

เวลาบ่ายโมงตรง ชาวอูรักลาโว้ยในชุมชนเริ่มทยอยมาเข้าร่วมเวที ระหว่างรอให้เวทีเริ่มทีมวิจัยได้เปิดวิดีโอทัศน์ฟิล์มลอยเรือให้ชาวบ้านได้ดูเพื่อกระตุ้นความสนใจให้กับชาวบ้าน ซึ่งในระหว่างนั้นชาวบ้านบางส่วนก็ได้เดินชมผลงานจากการวิจัยที่จัดแสดงอยู่อย่างสนใจ

จนกระทั่งเมื่อสมควรแก่เวลาแล้ว จึงได้เริ่มเปิดงานโดยให้นายนันทรี หาญทะเล กล่าวเปิดงาน ต่อจากนั้น นายสมจิตร ทะเลลึกก็นำเสนอถึงที่มาที่ไปของการทำงาน กระบวนการทำงานวิจัย และผลงานวิจัย โดยนำเสนอทีละส่วน เริ่มจากระบบตัวเขียน ปฏิทินวัฒนธรรม สื่อภาษาอูรักลาโว้ยเรื่องร่างกาย เรื่องสี และเรื่องจำนวนนับ และหนังสืออารีปาจัก

เมื่อนำเสนอผลการวิจัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก็ได้เชิญให้ ดร.มยุรี ถาวรพัฒน์ กล่าวถึงการทำงาน และผลการทำงานของทีมวิจัย ตลอดจนแนวทางการฟื้นฟูภาษาในชุมชนอย่างยั่งยืน เมื่อ ดร.มยุรี กล่าวจบแล้วจึงเข้าสู่ช่วงการแสดงภาคบันเทิง มีการแสดงรำมะนา การแสดงรองเง็ง เป็นที่สนุกสนานครึกครื้น

ก่อนเวทีจะจบลง นายชัยรัตน์ ทะเลเล็ก พิธีกรในวันนั้น ได้เชิญให้ทีมพี่เลี้ยงอ่านหนังสืออารีปาน
 จักให้ที่ประชุมฟังเพื่อนำเสนอว่า ภาษาอูรักลาโว้ยได้รับการบันทึกด้วยระบบตัวเขียนภาษาอูรักลา
 โวยจได้แล้ว และต่อไปใคร ๆ ก็สามารถอ่านภาษาอูรักลาโว้ยได้

การแนะนำทีมวิจัย

การนำเสนอผลงานวิจัยสู่ชุมชน

กิจกรรมภาคบันเทิง

ผลการดำเนินงาน

1. ชุมชนได้ร่วมรับรู้เรื่องผลงานจากการวิจัยฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมอูรักลาโว้ยได้กว้างขวาง
 มากขึ้น

2. ระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาโว้ยได้รับการเผยแพร่สู่ชุมชนอย่างเป็นทางการ
3. ชุมชนเห็นความสำคัญของการบันทึกภาษา โดยเห็นได้จากการเข้าร่วมให้ข้อมูลเพิ่มเติมเรื่อง

อว๊วะ

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

1. วันที่จัดเวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชนตรงกับวันสอบ กศน. ทำให้ในภาคเช้า ทีมวิจัยส่วนใหญ่ไม่ได้มาร่วมเตรียมงาน

3.2.10 การนำเสนอผลงานวิจัยในเวทีอื่น ๆ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยให้สังคมภายนอกได้ร่วมรับรู้
2. เพื่อแสวงหาการสนับสนุนจากหน่วยงานที่สนใจ
3. เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ผู้คนที่รู้จักชาวอูรักลาโว้ยได้มากขึ้น

กลุ่มเป้าหมาย

1. ชาวอูรักลาโว้ยที่พูดภาษาอูรักลาโว้ย
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ที่ชาวอูรักลาโว้ยอาศัยอยู่
3. นักท่องเที่ยว และผู้สนใจทั่วไป

กระบวนการทำงาน

หลังจากที่ทีมวิจัยได้ดำเนินการวิจัยเสร็จสิ้นแล้ว ผลงานจากการวิจัยเพื่อท้องถิ่นในการฟื้นฟูภาษาอูรักลาโว้ยได้มีโอกาสนำเสนอในโอกาสต่าง ๆ หลายครั้งเช่น

- นำเสนอเรื่องราวชาวอูรักลาโว้ยในนิตยสารของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย
- นายชัยรัตน์ ทะเลเล็ก (รต) ทีมวิจัย นำเสนอการทำงานเพื่อการฟื้นฟูภาษาในรายการทุ่งแสงตะวัน

ตะวัน

- ทีมวิจัยนำวีดิทัศน์เรื่องอารี ปาจัก นำเสนอในงานประจำปีเกาะลันตา เรียกความสนใจจากนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างมาก

- ชาวศิลาปะ วัฒนธรรมและบันเทิง สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส นำเสนอเรื่องการฟื้นฟูภาษาโดยหลังชุมชนออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส

- ทีมวิจัยนำเสนอการแสดงรำวงชาวบ้านในงานมหกรรมวิชาการ 20 ปี สกว. 9 ธันวาคม 2555 งานวิจัย ที่อิมแพคอารีนา เมืองทองธานี 24 มิถุนายน 2555

- สภาวัฒนธรรมจังหวัดกระบี่ นำผลงานวิจัยของทีมวิจัยไปตีพิมพ์เพื่อเผยแพร่ผลการวิจัยในรูปแบบหนังสือชื่อว่า "เราคือใคร? อูรักลาโว้ย"

- นายนิรัตน์ หาญทะเล, นายสมจิตร ทะเลเล็ก และทีมวิจัย ได้นำเสนอกระบวนการทำงานด้านการบันทึกภาษาโดยเจ้าของภาษา ในเวทีประชุมเสวนาเรื่อง "วันภาษาแม่สากล : เปิดโลกภูมิปัญญาภาษาแม่" เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2556 ณ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

ผลการดำเนินงาน

1. ผลการวิจัยของทีมวิจัยเป็นที่รู้จักมากขึ้น ทั้งในระดับชุมชน และขยายพื้นที่นำเสนอผลงานสู่ชุมชนภายนอก

2. ทีมวิจัยมีทักษะในการนำเสนองานมากยิ่งขึ้น สามารถพูดนำเสนอผลงานด้วยตนเองได้

ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ

สื่อที่หน่วยงานอื่นผลิตออกมาโดยใช้ผลงานจากการวิจัยประกอบนั้น บางส่วนมีข้อผิดพลาด อันเนื่องมาจากหน่วยงานที่มารับช่วงต่อ นำข้อมูลจากส่วนอื่นที่ไม่ตรงกับชุมชนมาผสม ทำให้ไม่สามารถนำสื่อที่หน่วยงานอื่นสนับสนุนมาใช้ในการนำเสนองานได้ทั้งหมด

บทที่ 4 ผลการวิจัย

จากการทำงานวิจัยในช่วงระยะเวลากว่า 2 ปีของทีมวิจัยในโครงการวิจัย “แนวทางการศึกษาค้นคว้าชุมชนเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมของชาวอุรักลาโว้ย บ้านสังกาอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่” ทีมวิจัยมีผลงานจากการวิจัยดังต่อไปนี้

4.1 บริบท วิถีวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของชุมชน

4.1.1 ประวัติศาสตร์ชุมชน

ประวัติการอพยพ

ชาวอุรักลาโว้ยที่บ้านสังกาอู๋เล่ากันว่าแต่เดิมชาวอุรักลาโว้ยตั้งถิ่นฐานอยู่ที่กุนงยารับจ (สันนิษฐานว่าอยู่บริเวณตอนใต้บริเวณประเทศมาเลเซียหรืออินโดนีเซีย) อยู่ก่อนแล้ว แต่เนื่องจากความยากจนทำให้ชาวอุรักลาโว้ยต้องย้ายถิ่นฐานมาเรื่อย ๆ ตามชายฝั่งทะเล ระหว่างการอพยพนั้นชาวอุรักลาโว้ยได้ประกอบอาชีพการแทงปลากระเบน เพื่อนำปลากระเบนมาขายแล้วนำไปขายเพื่อแลกกับข้าวสารและของใช้จำเป็นอื่น ๆ เมื่อแทงปลากระเบนในจุดไหนหมด ก็จะอพยพตามฝูงปลากระเบนไปทางทิศเหนือเพื่อหาปลากระเบนในพื้นที่อื่นไปเรื่อย ๆ จนสุดทางที่หาดราไว จังหวัดภูเก็ต

เมื่ออพยพมาจนสุดทางแล้ว ชาวอุรักลาโว้ยบางส่วนก็ตั้งถิ่นฐานอยู่ที่หาดราไว จ.ภูเก็ตเนื่องจากได้งานทำ บ้างก็กระจ่ายไปอยู่เกาะสิเหร่ เกาะพิพิ เกาะลันตา ชาวอุรักลาโว้ยบางส่วนมีความคิดอยากจะกลับบ้านที่กุนงยารับจก็ได้เดินทางกลับไปทางทิศใต้ แต่ก็ไม่มีใครกลับไปถึงที่กุนงยารับจ เพราะว่าได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ตามเกาะกลางทาง ทั้งเกาะจำ เกาะอาดัง และ เกาะหลีเป๊ะ

“แรกนั้นก็ราไว แล้วก็ไต่มาที่นี่ บางคนเขาอยู่ตรงนั้นไม่ได้มาตรงนี้ เกาะสิเหร่ แล้วบางคนก็อยู่ไม่ได้ก็อยากกลับมาที่เดิมมันแหละ มาที่เกาะจำแห่งหนึ่ง เกาะพิพิอีกแห่งหนึ่ง พวกที่จะกลับไปก็เดิมก็กลับไม่ได้ก็ไต่ ๆ บางคนก็มาติดที่เกาะลันตา พอจากเกาะลันตาก็อยากกลับไปก็เดิมก็ไต่ ๆ ไปอยู่ที่เกาะอาดัง เกาะหลีเป๊ะ ไต่ได้แค่นั้น กลับที่เดิมไม่ได้แล้ว” (โตะหมอ ปะมาราตี ทะเลเล็ก : 21 เมษายน 2554)

ประวัติการตั้งถิ่นฐานที่เกาะลันตา

กล่าวกันว่าชาวอุรักลาโว้ยกลุ่มที่ใหญ่ที่สุดคือชาวอุรักลาโว้ยที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ที่เกาะลันตา อ.เกาะลันตา จ.กระบี่ ตามคำบอกเล่าของปราชญ์ในพื้นที่ทำให้ทราบว่าแรกเริ่มเดิมทีชาวอุรักลาโว้ยได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานบริเวณหาดพระอะโนในเกาะลันตาเป็นจุดแรก เมื่ออพยพมาแล้วชาวอุรักลาโว้ยได้ประกอบอาชีพทำการประมงเป็นหลัก และยังได้มีการทำพิธี “ปราชัก” หรือพิธีลอยเรือที่หาดพระอะโนเป็นครั้งแรก โดยเกิดแนวคิดจากการที่ลูกหลานชาวอุรักลาโว้ยอยากจะส่งให้วิญญาณบรรพบุรุษกลับบ้านไปยังกุนงยารับจอันเป็นถิ่นฐานเดิม จึงร่วมกันต่อเรือขึ้นมาแล้วเชิญวิญญาณบรรพบุรุษให้กลับ “กุนงยารับจ” ไปพร้อมกันกับเรือนั้น

การตั้งถิ่นฐานที่หาดพระแอะของชาวอุรักลาไวยจอยู่ได้ไม่นานนัก เนื่องจากโดนเจ้าหน้าที่บ้านเมืองไล่ที่ ชาวอุรักลาไวยจจึงย้ายไปอยู่บริเวณ “มอแนน” แต่ก็อยู่ไม่ได้อีก จึงย้ายมาที่ “ศรีรายา” หรือเขตอำเภอกำ แต่ถึงกระนั้นชาวอุรักลาไวยจก็ตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ศรีรายาไม่นานก็ถูกเจ้าหน้าที่บ้านเมืองเข้ามาหมายที่จะเกณฑ์ชาวอุรักลาไวยจไปเป็นทหาร ชาวอุรักลาไวยจกลัวเจ้าหน้าที่บ้านเมืองมาก เนื่องจากพูดภาษาไทยไม่ได้ ประกอบกับในช่วงนั้นมีนโยบายการสร้างที่ว่าการอำเภอใหม่ ชาวอุรักลาไวยจจึงได้ย้ายหนีอีกครั้งมาตั้งถิ่นฐานที่บ้านหัวแหลม และตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอย่างมั่นคงอยู่ที่นั่น

เมื่อเริ่มตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่งแล้ว ชาวอุรักลาไวยจก็เริ่มทำงานหาเลี้ยงชีพ มีทั้งการรับจ้างทั่วไปให้กับคนที่อาศัยอยู่ร่วมในพื้นที่ การออกหาปลาในทะเลโดยใช้เรือกระเชียงไม่มีเครื่องยนต์ เมื่อได้นำปลามาแล้วก็นำปลามาบริโภคในครัวเรือน บางส่วนก็แบ่งไปขาย

เวลาต่อมา เมื่อครั้งที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือสมเด็จย่าได้เสด็จเยี่ยมราษฎรชาวอุรักลาไวยจในเขตพื้นที่เกาะลันตา สมเด็จย่าได้พระราชทานนามสกุลให้ชาวอุรักลาไวยจ และได้มีการเรียกชาวอุรักลาไวยจว่า “ชาวไทยใหม่” นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา พร้อมกันนี้สมเด็จย่าได้พระราชทานที่ดินทำกินให้กับชาวอุรักลาไวยจไว้บางส่วนด้วย แต่ชาวอุรักลาไวยจไม่ได้สนใจมากนัก เนื่องจากออกทะเลเล็กน้อยเดียว

ต่อมาเกิดปัญหาสำคัญกับชาวอุรักลาไวยจขึ้นอีกครั้ง เนื่องจากที่ดินบริเวณบ้านหัวแหลมนั้นมีเจ้าของอยู่ก่อนแล้ว ทำให้ชาวอุรักลาไวยจบางส่วนถูกเจ้าของที่ดินไล่ที่ ผู้ใหญ่ธรรม ผู้ใหญ่บ้านในสมัยนั้นได้ทำเรื่องขอที่ดินบริเวณบ้านลังกาอุ้เพื่อให้ชาวอุรักลาไวยจได้ตั้งหมู่บ้าน เมื่อการดำเนินการเสร็จสิ้นในช่วงประมาณปี พ.ศ. 2510 ชาวอุรักลาไวยจส่วนหนึ่ง (ประมาณ 10 ครัวเรือน) ก็ย้ายมาตั้งถิ่นฐานที่บ้านลังกาอุ้จนถึงปัจจุบัน

สิ่งหนึ่งที่โดดเด่นในกลุ่มของชาวอุรักลาไวยจคือ ในทุกครั้งที่ชาวอุรักลาไวยจได้ตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่งแล้ว ชาวอุรักลาไวยจได้ปฏิบัติตามประเพณี – พิธีกรรมของตนเองเสมอไม่เคยขาด ทั้งพิธีกรรม “อารี ปาจัก” หรือ พิธีลอยเรือ, พิธีปูญาเล, พิธีปูเลเรือ, และประเพณี “อิริกุลลาโอ” หรือ การพายเรือเวียนเกาะ ซึ่งประเพณีการพายเรือเวียนเกาะนี้ปัจจุบันไม่มีอีกแล้ว

ประวัติศาสตร์หลังสินามิ

“ก่อนเกิดสินามิ เมื่อก่อนไม่ว่าอิสลาม ชาวละ หรือคนไทย ก็จะอยู่กันแบบช่วยเหลือกัน คนที่นี่เมื่อก่อนเวลาไปศาลาด่านไม่มีเรือไปก็เดินทาง เดินเท้า คนเมื่อก่อนบอกว่าเดินทางไปคืนหรือสองคืนกว่าจะถึงศาลาด่าน เพราะว่าจะไปแวะบ้านแวะกินข้าว คนเมื่อก่อนรู้จักกันหมด ว่าโต๊ะไหนอยู่ไหน พ่อไหนเขารู้จักหมด เพราะว่าการเดินทางอะไรก็ต้องมีคนรู้จักอยู่ระหว่างทาง พอหาปลาได้บู่ ก็เอาไปแลกกับบ้านที่ปลูกผัก เมื่อก่อนไม่ต้องซื้อ” (โต๊ะหมอ ปะมาราสิ ทะเลลึก : 21 เมษายน 2554)

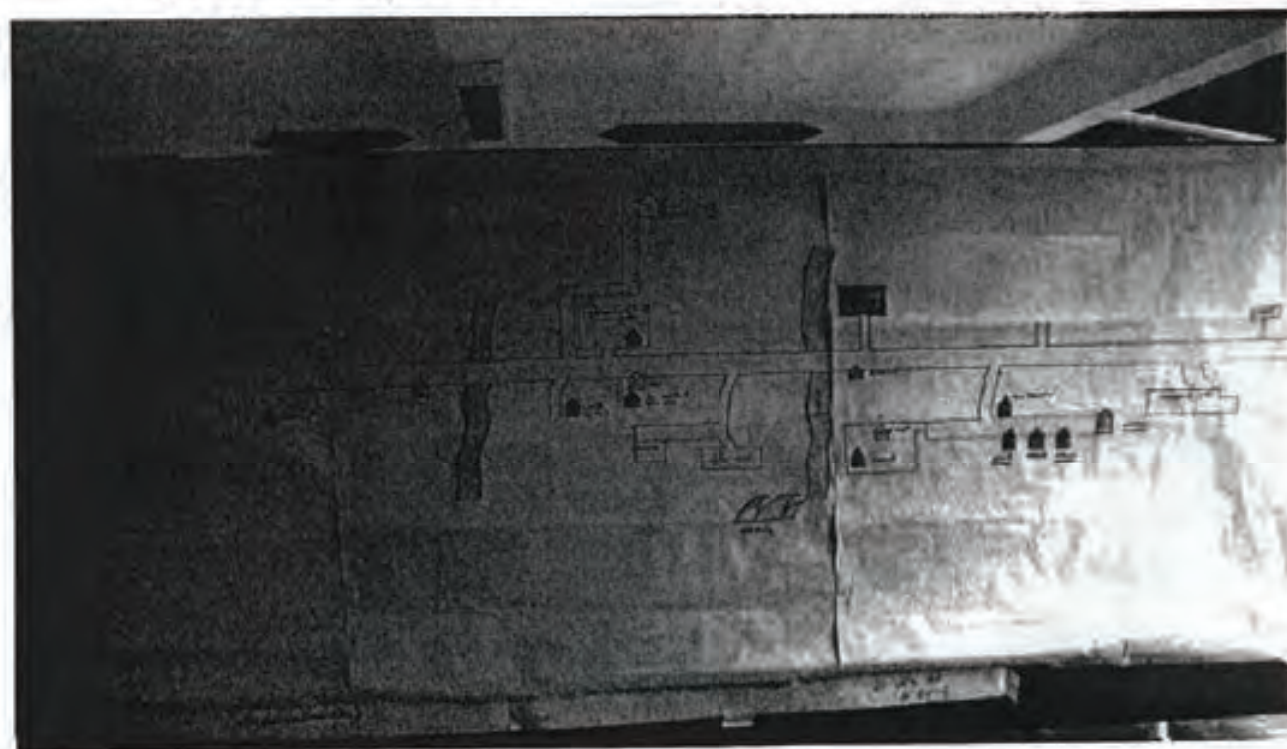
หลังเกิดเหตุการณ์สินามิปลายปี พ.ศ. 2547 วิถีชีวิตชาวอุรักลาไวยจก็ต้องเจอกับความเปลี่ยนแปลงอีกครั้งหนึ่งคือการกระจายกระจายของชาวอุรักลาไวยจ ทั้งเนื่องจากสาเหตุของการทำมาหากิน และสาเหตุทางศาสนาที่เปลี่ยนไป เมื่อชาวอุรักลาไวยจเริ่มกระจายแล้วความสัมพันธ์ทางสังคมก็ห่างเหินตามกันไปด้วย จากที่เคยปรึกษาหารือในเรื่องต่าง ๆ กันได้ แต่เดี๋ยวนี้ไม่สามารถปรึกษาหารือ

กันได้มากนัก และจากที่เคยหาปลามาได้ก็ยังสามารถแบ่งกันกินในหมู่บ้านได้ บางส่วนก็เอาไปขาย แต่หลังจากเกิดสึนามิ ไม่ว่าจะหาปลาได้มากเท่าไรก็ต้องขายจนหมด

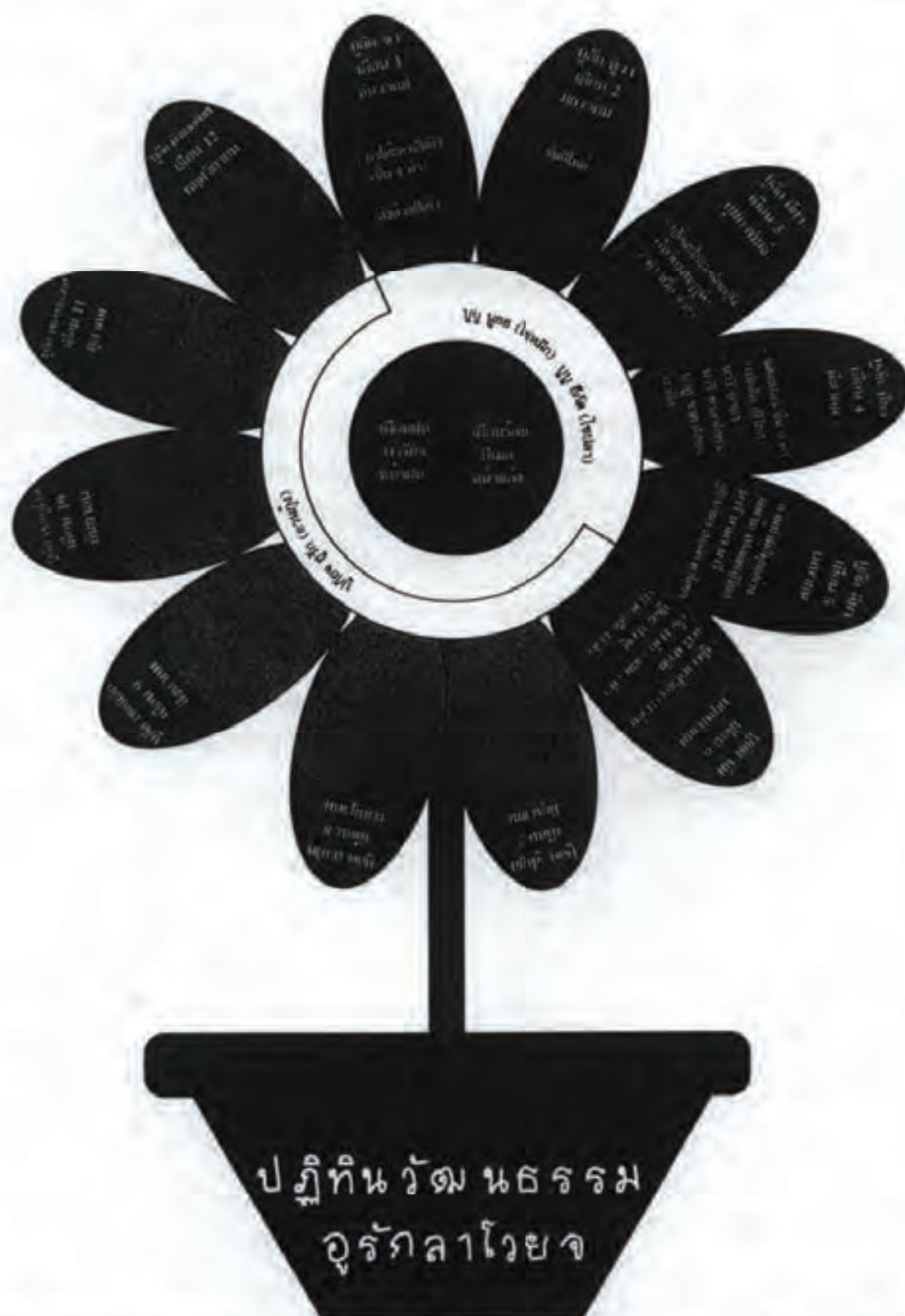
4.1.2 แผนชุมชน

จากการจัดอบรมการทำแผนที่ชุมชน โดยมีคุณมานพ ช่วยอินทร์ จากศูนย์ประสานงานฝ่ายวิจัยท้องถิ่น จังหวัดตรังเป็นวิทยากร ทำให้ทีมวิจัยมองเห็นประเด็นจากการทำแผนที่ชุมชนดังต่อไปนี้

1. ประวัติศาสตร์ชุมชน การอพยพและการตั้งถิ่นฐาน
2. ประเพณีสำคัญ ได้แก่ ทำบุญนา, ทำบุญบ้าน, พิธีลอยเรือ, ทำบุญศาล, ทำบุญบรรพบุรุษ, ประเพณีแต่งงาน, ปูผาติ (การทำบุญทะเล), ปูเหลเรือ (ทำบุญเฉพาะลำเรือ)
3. การละเล่น ร้องเงี้ยว และรำมะนา
4. การนับถือศาสนา ศาสนาพุทธ, นับถือผี, ศาสนาคริสต์
5. ภูมิปัญญาพื้นบ้าน ได้แก่ หมอที่หาพิธิกรรม ได้แก่ ปะจูเจม, ปะมารสิ, ปะจะหัน
6. การประกอบอาชีพ ได้แก่ การทำประมง, การทำไร่ ทำนา, การค้าขายในตลาดเก่า
7. เหตุการณ์สำคัญที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในชุมชน ได้แก่
 - 1) ชาวอุรักลาไยจ เริ่มมีบัตรประชาชนเมื่อปี 2517
 - 2) สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (สมเด็จย่า) พระราชทานนามสกุล "ทะเลลึก" และพระราชทานที่ดินให้ชาวอุรักลาไยจ
 - 3) เกิดเหตุการณ์พื้นที่เกาะลิบตาถูกพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ในปี พ.ศ. 2535 มีนายทุนมากว้านซื้อที่ดิน
 - 4) ปี 2547 เกิดเหตุการณ์สึนามิ

4.1.3 ปฏิทินวัฒนธรรม

โครงการ “แนวทางในการศึกษาศักยภาพของชุมชน เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมของชาวอุรุกลาไวยจ บ้านสังกาอี ต.เกาะสันตาใหญ่ อ.เกาะสันตา จ.กระบี่”

4.2. แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากการพูดคุยร่วมกันของทิมวิจัยและผู้คนในชุมชนในเรื่องของการอนุรักษ์ฟื้นฟูภาษาพบว่า ปัญหาที่ผ่านมาของภาษาอูรักลาโว้ยก็คือ เป็นภาษาพูดที่ไม่มีภาษาเขียน องค์ความรู้ภูมิปัญญาต่าง ๆ ที่มีอยู่จึงไม่ถูกบันทึกและอาจเสี่ยงต่อการสูญหายหากยังมีการสืบทอดกันแบบมุขปาฐะ จึงเห็นควรที่จะสร้างเครื่องมือบันทึกภาษาที่เหมาะสมเพื่อบันทึกความรู้ไว้ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ไม่ให้สูญหาย และได้แนวทางดังต่อไปนี้

4.2.1 การสร้างระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาโว้ย

จากการประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาโว้ย ในวันที่ 22 – 23 มกราคม 2554 ที่สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล ทำให้ได้หลักการของระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาโว้ย ด้วยอักษรไทย ดังนี้

1) ตัวอักษรต้องเป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคมภายนอก ซึ่งที่ประชุมได้มีการตกลงร่วมกันให้ใช้อักษรไทยในการเขียน เนื่องจากคนในหมู่บ้านสามารถอ่านภาษาไทยได้ เขียนภาษาไทยได้ นอกจากนี้ตัวอักษรไทยยังเป็นที่ยอมรับของทางการ (สังคมภายนอก) อีกด้วย

2) ง่ายต่อผู้ใช้ ไม่ซับซ้อนจนเกินไป

3) แสดงลักษณะของภาษาได้มากที่สุด

4) ใช้สัญลักษณ์ 1 ตัว แทน 1 เสียง เช่น เสียง ท ธ ซ ฌ ให้เลือกใช้ 1 ตัวอักษร

5) ใช้สัญลักษณ์สม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความเป็นระบบเดียวกัน

6) ครอบคลุมภาษาย่อยต่าง ๆ เช่น ภาษาอูรักลาโว้ยในภูเก็ตได้

7) สามารถพิมพ์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ได้

8) เชื่อมโยงเข้าสู่ระบบราชการได้ กล่าวคือ ภาษาอูรักลาโว้ยสามารถเชื่อมโยงเข้าสู่ภาษาไทยได้ ด้วยการใช้ตัวอักษรไทย

ภาษาอูรักลาโว้ย

พยัญชนะภาษาอูรักลาโว้ย มี 22 ตัว

ก เกอตับ	กึ กึกึ	ค คอด	ง งาจิ	จ จีเจด	ช เชอนิง
ซ จีโปยง	ญ ญูมาะ	ด ดาโวยง	ต ตางัน	ท ทก	น นุยอ
บ บาปี	ป ปราชู	พ พาพะ	ม มาชู	ย ยาโดก	ร รากา
ล ลีปัด	ว วัยง	อ อีกัต	ฮ ฮูว์ก		

โครงการ "มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์" มีโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา โดยกรม
และศูนย์วิจัยภาษาเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมภาษาอูรักลาโว้ย
บ้านอูรักลาโว้ย อ.เกาะลันตา จ.กระบี่

๒๕๕๕

ภาษาอุรักลาไยจ

พยัญชนะตัวสะกดภาษาอุรักลาไยจ มี 11 ตัว

-ก สุรัก	-ง ปิ้ง	-ค เคียด	-น ตางัน	-บ ฮาญับ	-ม เคอนัม
-ย ตูบัย	-ยจ มูโลยจ	-ยส นุยส	-ว เมียว	-ฮ รุมะฮ	

โครงการ "แนวทางในการศึกษาศักยภาพของชุมชน เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมของชาวอุรักลาไยจ
บ้านกิ่งกาตู ต.เกาะตันคาใหญ่ อ.เกาะตันคา จ.กระบี่"

ภาษาอูรักลาโว้ย

สระภาษาอูรักลาโว้ย มี 19 ตัว

- ะ	- ำ	- ึ	- ุ	- ี	- ึ
					
กัวะ	นากา	อีติ	บาปี	กามุง	มาทุ
เ - ะ	เ -	แ - ะ	แ -	โ - ะ	โ -
					
พาพะ	กาเม	ตาเมะ	แกอร์ก	ญาโตะ	ราโมยจ
เ - ำ	- ือ	เ - ือ	- ัวะ	- ัว	เ - ำ
					
ญาเมาะ	ตีกอ	เตอเลอ	อัวะ (ช่องแคบ)	เบอนัว	ลีเมา
เ - ย					
					
เมียว					

โครงการ "แนวทางในการศึกษาศักยภาพของชุมชน เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมของชาวอูรักลาโว้ย บ้านสังกาดี ต.เกาะลิบง อ.เกาะลิบง จ.ระนอง"

4.2.2 วรรณกรรมท้องถิ่นภาษาอูรักลาไวยอง (รายละเอียดเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ก.)

4.2.3 สื่อภาษาอวัธกะโยย

จ๊ยจ พาชา อวัธกะโยย

		
จ๊ยจ มีระช เลอกัยจ	จ๊ยจ กุณิง	จ๊ยจ ชีเยา
		
จ๊ยจ มีระช	จ๊ยจ ชีเยา เลอกัยจ	จ๊ยจ ลาแงะ
		
จ๊ยจ มีระช เทอบูเคอ	จ๊ยจ ชีเยา เทอบูเคอ	จ๊ยจ ชีลัป
		
จ๊ยจ ปูเตะ	จ๊ยจ กานู	

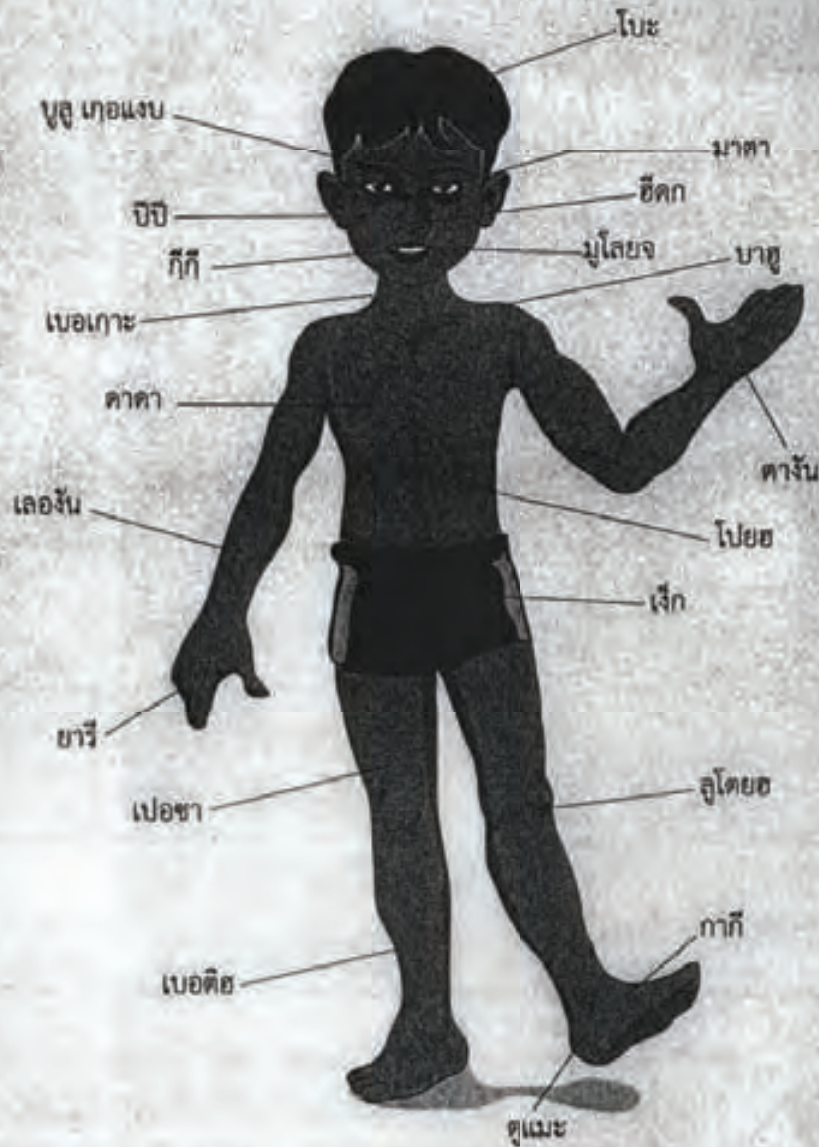

โครงการวิจัยแนวทางการศึกษาพัฒนาระบบเพื่อการพัฒนาและฟื้นฟูภาษา
วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมของชาวอวัธกะโยย
บ้านฉางกู ต.เกาะตันตาใหญ่ อ.เกาะตันตา จ.กระบี่

ญาวา พาช่า อูร์กลาไวยจ

ส่วนประกอบของร่างกายภาษาอูร์กลาไวยจ

โครงการ "แนวทางการศึกษาศึกษาภาษาของชุมชน เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมของชาวอูร์กลาไวยจ
บ้านสิงห์กู๋ ต.เกาะลิบง อ.เกาะลิบง จ.กระบี่"

จำนวนนับภาษาอุรักลาไยจ

1	ชา		เกอติบ ชา อีเกอ
2	ชวา		บุยช ชวา อีเกอ
3	ติกา		มาทุ ติกา อีเกอ
4	ปียจ		ปราชู ปียจ บัวช
5	สิมา		ตุรัก สิมา อีเกอ
6	นัม		อีกัต นัม อีเกอ
7	จูโนย		บาบิ จูโนย อีเกอ
8	ลาปิต		ญาเมาะ ลาปิต อีเกอ
9	ชามิถัด		ลีปิต ชามิถัด อีเกอ
10	ชาปูไละย		บาตู ชาปูไละย เกอตน
● โครงการ “แนวทางในการศึกษาศักยภาพของชุมชน เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมของชาวอุรักลาไยจ บ้านสังกาอู ต.เกาะสันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่” 			

จำนวนนับภาษาอูรักลาไวยจ

11	ชาเบอลัยจ		บุงก ชาเบอลัยจ อีเกอ
12	ตูวาเบอลัยจ		เตอเลอ ตูวาเบอลัยจ บีบี
13	ติกาเบอลัยจ		นากา ติกาเบอลัยจ บีบี
14	ปัยจเบอลัยจ		ลีเนกา ปัยจเบอลัยจ บีบี
15	สิมาเบอลัยจ		กาเน สิมาเบอลัยจ บีบี
16	นัมเบอลัยจ		เตียต นัมเบอลัยจ บีบี
17	จูโหลชเบอลัยจ		ฮาญับ จูโหลชเบอลัยจ อีเกอ
18	ลาปัดเบอลัยจ		เคอนัม ลาปัดเบอลัยจ อีเกอ
19	ชามิลัดเบอลัยจ		วาโมยง ชามิลัดเบอลัยจ บีบี
20	ตูวา ปุไลช		มาจัก ตูวา ปุไลช อีเกอ

โครงการ “แนวทางในการศึกษาศักยภาพของชุมชน เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมของชาวอูรักลาไวยจ
บ้านสังกาจี้ ต.เกาะตันคาใหญ่ อ.เกาะตันคา จ.กระบี่”

4.3 ศัพท์หมวดภาษาอูรักลาไยจ

การเขียนหมวดคำศัพท์ สามารถแบ่งออกเป็น 7 หมวด ดังนี้

1) หมวดอวัยวะในร่างกาย 56 คำ ได้แก่

ภาษาอูรักลาไยจ	ภาษาไทย
กากิ	เท้า
กิกัก	พื้น
กูญ	เล็บ
เกอญี	เหงือก
เคอแงบ	คิ้ว
ซารัก เคอเลอ	รังไข่ (เพศหญิง)
ซิกู	ข้อศอก
เซาะ	ปอด
คาญ	คาง
ดาดา	นม
ดอยเกอดอย	ลูกกระเดือก
ดาร์น	มือ
คาปะ กากิ	ฝ่าเท้า
ดิงา กานัน	หูขวา
ดิงา กิริ	หูซ้าย
ตุล็ก	กระดูก
เคอเลอ	ไข
นารี ดูญะ	นิ้วชี้
นากัก	หลัง
บาฮู	ไหล่
บียิ เคอเลอ	เม็ดไข (อวัยวะ)
บุลล	ขน
บุลล เกอแงบ	ขนคิ้ว
บุลล มาดา	ขนตา
เบอเกาะ	คอ
โปะ	ผม
ปาดัยจ	ก้น
ปาลา	หัว
ปาลา ดาดา	หัวนม

ภาษาอูรักลาไยจ	ภาษาไทย
ปิงัก	เอว
ปิปี	แก้ม
ปูชัยจ	สะดือ
เปอดัน	ก้น
เปอดู	ติ
เปอฮา	ขาอ่อน
โปลยจ	ท้อง
โปลยจ เคอมิ	ลำไส้เล็ก
โปลยจ เบอเซอ	ลำไส้ใหญ่
มาดา	ตา
มิชัยฮ	หนวด
มุโลยจ	ปาก
ยาดก	หัวใจ
ยารี	นิ้ว
ยารี กากิ	นิ้วเท้า
ยารี กิกัก	นิ้วก้อย
ยารี เคอระฮ / ยารี ฮา	นิ้วกลาง
ยารี เบอเซอ	นิ้วโป้ง
ยารี มาแนฮ	นิ้วนาง
ลิตะฮ	ลิ้น
ลูโตยจ	หัวเข่า
เลอวัน	แขน
เลอมะ ปาลา	มันสมอง
อูวัยจ	เส้นเอ็น
อูวัยจคาระฮ	เส้นเลือด
ฮาคิ	คืบ
ฮิตก	จมูก

2) หมวดเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำมาหากิน 21 คำ ได้แก่

ภาษาอูรักลาโว้ย	ภาษาไทย
กาเยต อิกัย ตูโตะ	ผ้าผูกหัวเรือ
ปาฮู	
เกอดัย	ตลาด
งาเงาะฮ	ไม้พาย
จาโตะ	เครื่องมือเจาะหอย
โจะบัด	ซุน, ซ่อม (แห)
ซาโวฮ	สมอเรือ
เซอติ	รถยนต์
ญาเวะ	สวิงตักปลา
ดักตัก	รถจักรยานยนต์
ตาลี	เชือก

ภาษาอูรักลาโว้ย	ภาษาไทย
บูบู	ไซ, ลอบตักปลา
บูบู นูยฮ	ไซหมึก
ปาฮู	เรือ
บูกัยจ	อวน
มาตางาญน	เบ็ด
ยาลา	แห
วากา	ตะกร้า
แระกั □ แระ	รถจักรยาน
อาเย บาคู	น้ำแข็ง
อีเยน ปาฮู	เครื่องเรือ
อุปังงาญน นูยฮ	เหยื่อตักปลาหมึก

3) หมวดเครื่องมือใช้ในครัวเรือน 36 คำ ได้แก่

ภาษาอูรักลาโว้ย	ภาษาไทย
กูแญะ	ขมิ้น
กูลา	น้ำตาล
กาวับ	เกลือ
งารอยจ	กระต่ายขูดมะพร้าว
จาลก	แก้วน้ำ
ชรัย	ตะไคร้
ซาตัต	กะทิ
ซุซุ	ช้อน
เซอญือเลาะ	ครก
เซอโนะ	ทัพพี
ญาบ	จาน
ตาแมะ	อีโต้
ติกอ	กาต้มน้ำร้อน
ตือปัยจ บาโซะ ยับ	(สถานที่) ที่ล้างจาน
ตูกู	เตาไฟ

ภาษาอูรักลาโว้ย	ภาษาไทย
ทก	ถังน้ำ, โอ่งน้ำ, กระบะ
	เสื่อ/ทางเกว
บางา	หม้อ
บางา เบอซี	กระทะ
นาจัด	กะปิ
บาคู อาชะฮ	หินลับมีด
บาเตน	ขันน้ำ
บาวัก บูเตะฮ	กระเทียม
บาวัก มีระฮ	หัวหอมแดง
ปาปัต	ไม้กระดาน, ไม้ปู
	พื้นบ้าน
ปาร์ก	มีดพร้า
ปาสาเบอซี	ที่ย่างปลา
ปีเซา	มีด
เปอญูฮ	กระชอนกรองน้ำกะทิ

ภาษาอุรักลาโว้ย	ภาษาไทย
มาโกะ	ถ้วย
มียะ รือพัก	น้ำมันทอด
ราก□า	ตะกร้า
ลาคา ฮีโตะ	พริกสด

ภาษาอุรักลาโว้ย	ภาษาไทย
ลาคา ฮีดับ	พริกไทยดำ
ลาคามาติ	พริกแห้ง
อาเยจูกา	น้ำปลา
ฮารัก	ถ่านไฟ

4) หมวดธรรมชาติ 39 คำ ได้แก่

ภาษาอุรักลาโว้ย	ภาษาไทย
กอมมวง	ก้อนเมฆ
กาบอยจ	หมอก
กูเตอ	ฟ้าร้อง, ฟ้าลั่น
จอ	แหลมทะเล (ที่อยู่ระหว่างอ่าว/โชน/เกาะ)
ซียัก	กลางวัน
ดานะฮ	ดิน
เตอโละ	อ่าว
บาตู	หิน
บัตัก	ดาว
บูเกะ	ภูเขา
บูงา	ดอกไม้
บูติกบียก	พายุหมุน
บูลัด	ดวงจันทร์
เบอนาดัก	สัตว์
เบอแยะ	เย็น
ปาดัยจ	หาดทราย
ปูเลา	เกาะ
ปูชดกาบู	ต้นไม้
มาดาอารี	พระอาทิตย์

ภาษาอุรักลาโว้ย	ภาษาไทย
มาลับ	กลางคืน
รีติ	หยดฝน
รีบอยจ	พายุ
รูโปยจ	หุบน้ำ
รูยัก เลอบัยจ	ฝนตกหนักๆ
ลาแงะ	ท้องฟ้า
ลูเปอ	ดินเลน
วี	หวาย
อาเกอ	แถววัลย์
อาแงน	ลม
อาเย ปาเยา	น้ำกร่อย
อาเย มด	น้ำค้ำ
อาเย มาเซต	น้ำเค็ม
อูมะ	คลื่น
ฮางัยจ	ร้อน
ฮาคูบาเยอ	สายรุ้ง
ฮูตัต	ป่าไม้
ฮูตัตบากา	ป่าชายเลน
ฮูยัก รีติ	ฝนตกปรอยๆ
ฮูยัด	ฝน

5) หมวดพืช ผัก ผลไม้ 23 คำ ได้แก่

ภาษาอูรักลาโว้ย	ภาษาไทย
กาจกจับบั้ง	ถั่วพู
กาจกคูโมะ	ถั่วงอก
กาจกปาญัก	ถั่วฝักยาว
กูแญะ	ขมิ้น
ชรัย	ตะไคร้
คียัด	ทุเรียน
คีมอนกาญู	มะละกอ
คีมอนนิกัย	แตงโม
เคอญู	อ้อย
นังนัยฮ	สับปะรด
บวระฮมีญา	มะปราง
บวระฮรามัย	มะไฟ

ภาษาอูรักลาโว้ย	ภาษาไทย
ปิชัก	กล้วย
ปูโจะกากก	ผักบุ้ง
เปอดัยจ	สะตอ
มาจัก	มะม่วง
นามู	ฝรั่ง
นามูอาเย	ชมพู
ราโมยง	เงาะ
ลาตา มาติ	พริกแห้ง
ลาตา ฮีโตะ	พริกสด
ลีเมา	ส้ม
ลูบะ	กะหล่ำปลี

6) หมวดสัตว์บก / สัตว์ทะเล 30 คำ ได้แก่

ภาษาอูรักลาโว้ย	ภาษาไทย
ฮิติ	เปิด
ฮายับ	ไก่
กูตา	ม้า
ยวระ	แล่น / ตะกวด
ลีปัด	ตะขาบ
บาลัก	ต๊กแตน
บวรก	นก
เคอนัม	กระต่าย
บรูตัต	เสือ
คูปัย	กระรอก
บาบี	หมู
ละฮูละ	ค่างคาวแม่ไก่
มาทุ	ผึ้ง

ภาษาอูรักลาโว้ย	ภาษาไทย
แบะ	แพะ
ฮูรัก	กิ้ง
เกอดัม	ปู
นุยฮ	ปลาหมึก
ฮิกัด กุราปู	ปลาเก๋า
ฮิกัด มามง	ปลามง
ฮิกัด เจะฮอด	ปลาตะมะ
ฮิกัด ตาลัก	ปลาเสียด
ฮิกัด กากะ นาดัก	ปลากระพงใบไม้
ฮิกัด กากะ	ปลากระพง
ฮิโปยง ตีเตะ	หอยนางรม (ขนาดเล็ก)
ฮิดปยง จะฮูละ	หอยนมสาว
ฮิโปยง จมีเบะ	หอยชักตีน

ภาษาอูรักลาโว้ย	ภาษาไทย
ซีโปยจ จูบลูย	หอยดาชัย
ซีโปยจ กาบอก	หอยพง

ภาษาอูรักลาโว้ย	ภาษาไทย
ปารี	ปลากระเบน
กวรา	ลิง

7) หมวดคำกริยา / อาการ 14 คำ ได้แก่

ภาษาอูรักลาโว้ย	ภาษาไทย
เกอละซ	หัวเราะ
จูแบะ	หิบบ
คูโคะ	นั่ง
คีโนะ	นอน
นาแงะซ	ร้องไห้
บารี	วิ่ง
เบอเลา	พูด
เปอกัก	จับ
มากัด	กิน
มานิ	อาบน้ำ

ภาษาอูรักลาโว้ย	ภาษาไทย
มีจยซ	ฟัง
ยาลัด	เดิน
ลียจ	มอง
อิจยจ	คิด

ศักยภาพของชุมชนเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ในกระบวนการพัฒนาระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาโว้ยอักษรไทย ตลอดจนการผลิตวรรณกรรม การรวบรวมคำศัพท์ภาษาอูรักลาโว้ย การผลิตสื่อสำหรับเด็กเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของทีมวิจัยและชุมชนทั้งระบบ เนื่องจากวิกฤตการณ์ทางภาษา ทำให้ในการเก็บข้อมูลทำสารดภาษาอูรักลาโว้ยให้สมบูรณ์ การเสาะแสวงหานิทานสำหรับการผลิตวรรณกรรม และการรวบรวมคำศัพท์ภาษาอูรักลาโว้ยจำเป็นต้องใช้ความรู้จากปราชญ์ผู้รู้ภาษาท้องถิ่นหลายคน และสรรพกำลังของคนในชุมชนมากมาย ผู้คนในชุมชนทุกระดับไม่ว่าจะเป็นผู้นำชุมชน เยาวชน ผู้อาวุโส ผู้นำทางจิตวิญญาณ หรือไม่ว่าจะเป็นแม่บ้านต่างก็มาร่วมกันทำเพื่อเป็นการพิสูจน์ว่า การวิจัยที่ทำในครั้งนี้เน้นสามารถทำให้ภาษาอูรักลาโว้ยที่ไม่เคยเขียนได้ตรงเสียง สามารถเขียนได้อย่างถูกต้อง

นอกจากนี้ในการบันทึกประเพณีพิธีกรรมลอยเรือ หลังจากของทีมวิจัยผลิตออกไปได้รับความสนใจมากทั้งในชุมชนและนอกชุมชน รวมทั้งอูรักลาโว้ยในพื้นที่อื่น จนถึงขั้นได้รับการยกย่องว่า “เป็นตำราลอยเรือ” ที่ต่อไปใครจะไม่สามารถทำลายต้นตอได้แล้ว เพราะตำราเล่มนี้บันทึกได้ครบถ้วน นับเป็นการที่ “ระบบตัวเขียน” สามารถบันทึก “วัฒนธรรมที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์” ไว้อยู่กับชุมชน ด้วยศักยภาพชุมชน ได้อย่างแท้จริง

4.4 แนวทางในการบันทึกข้อมูลชุมชนด้วยภาษาอูรักลาไวยอง (รายละเอียดเพิ่มเติมภาคผนวก ข.)

การบันทึกข้อมูลชุมชนด้วยภาษาอูรักลาไวยองที่เห็นได้ชัดคือหนังสืออารี ปาจัก (พิชิลอยเรือ) ซึ่งเป็นหนังสือที่ถ่ายทอดเรื่องราวพิธีกรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชาวอูรักลาไวยอง หนังสือเล่มนี้เขียนโดยชาวอูรักลาไวยองและบันทึกด้วยระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาไวยอง เป็นการบันทึกภาษาท้องถิ่นโดยเจ้าของภาษาที่มีความสมบูรณ์เล่มหนึ่ง (รายละเอียดเพิ่มเติมที่ภาคผนวก)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

โครงการวิจัย “แนวทางการศึกษาศักยภาพชุมชนเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมของชาวอุรักลาโว้ย บ้านสังกาอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่” ได้มีการดำเนินการวิจัยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 และสิ้นสุดการทำกิจกรรมในโครงการในปี พ.ศ. 2555 นับเป็นเวลากว่า 2 ปีที่ทีมวิจัยชาวอุรักลาโว้ยได้ลงมือทำงานวิจัยเพื่อการฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมอุรักลาโว้ยในชุมชนด้วยตัวเอง โดยมีพี่เลี้ยงจากมหาวิทยาลัยมหิดลเป็นผู้สนับสนุนเรื่องของกระบวนการทำงาน เทคนิควิธีการ ตลอดจนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นของชาวอุรักลาโว้ยได้สำเร็จเสร็จสิ้นในที่สุด และสามารถสรุปผลการทำงานวิจัยตลอดทั้งโครงการได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

โครงการวิจัย “แนวทางการศึกษาศักยภาพชุมชนเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมของชาวอุรักลาโว้ย บ้านสังกาอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่” เป็นโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นโครงการแรกของชาวอุรักลาโว้ยบ้านสังกาอู๋ที่ได้พัฒนาโครงการวิจัยร่วมกับศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต โครงการวิจัยนี้มีเป้าหมายหลักในการฟื้นฟูภาษา ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการทำงานวิจัย 3 ข้อดังต่อไปนี้ 1) เพื่อศึกษาบริบท วิถี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของชุมชน รวมถึงสถานการณ์และศักยภาพของชุมชนในการใช้ภาษาอุรักลาโว้ย 2) เพื่อหาแนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เหมาะสมกับชาวอุรักลาโว้ยบ้านสังกาอู๋ 3) เพื่อหาแนวทางในการบันทึกข้อมูลชุมชนด้วยภาษาอุรักลาโว้ยที่เหมาะสมกับชาวอุรักลาโว้ยบ้านสังกาอู๋

ในช่วงการทำงานวิจัย ทีมวิจัยได้มีการดำเนินกิจกรรมตามที่ได้วางไว้ในโครงการวิจัย จนเกิดผลการวิจัยที่สามารถตอบวัตถุประสงค์โครงการวิจัยที่วางไว้ได้ โดยมีรายละเอียดในเรื่องของกระบวนการวิจัยและผลการวิจัยดังต่อไปนี้

กระบวนการทำงานวิจัย

หลังจากขั้นตอนของการพัฒนาโครงการวิจัยจนกระทั่งได้เอกสารโครงการวิจัยและเชตต์สัญญาโครงการวิจัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว กิจกรรมแรกที่ทีมวิจัยได้เริ่มทำในชุมชนคือการเปิดเวทีชี้แจงโครงการวิจัยสู่ชุมชน เพื่อประชาสัมพันธ์การทำงานวิจัยในชุมชนให้ชาวอุรักลาโว้ยในชุมชน ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ที่ได้เข้าร่วมเวทีซึ่งมีทั้งโรงเรียนบ้านสังกาอู๋ องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะลันตาใหญ่ และนายอำเภอเกาะลันตา ได้รับทราบและแสวงหาแนวร่วมตลอดจนการสนับสนุนจากหน่วยงานในพื้นที่ ซึ่งในเวทีครั้งนั้นชาวอุรักลาโว้ยได้เห็นตัวอย่างการทำงานเพื่อการฟื้นฟูภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นทำให้เกิดความสนใจเป็นอย่างมาก

หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมการชี้แจงโครงการแล้ว จึงเข้าสู่กระบวนการทำงานวิจัยเชิงวิชาการคือ การพัฒนาระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาโว้ยที่สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างนักภาษาศาสตร์กับชาวอูรักลาโว้ยเจ้าของภาษา ทีมวิจัยใช้เวลาในการพัฒนาระบบตัวเขียนทั้งสิ้น 2 วัน และได้ระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาโว้ยทั้งในส่วนของพยัญชนะต้น พยัญชนะท้าย และสระ

เมื่อได้ระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาโว้ยแล้ว ทีมวิจัยก็ได้รับความรู้เรื่องการเก็บข้อมูลชุมชนและ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จากพี่เลี้ยงศูนย์ประสานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดตรัง ทำให้ทีมวิจัยเห็นตัวอย่างการ เก็บข้อมูลของชุมชนจากพี่เลี้ยงและสามารถเก็บข้อมูลชุมชนจนกระทั่งนำเสนอในรูปแบบแผนที่ชุมชนได้ ต่อจากนั้นก็ได้เข้าร่วมกิจกรรมการผลิตวรรณกรรมท้องถิ่นจากอาจารย์และพี่เลี้ยงจาก มหาวิทยาลัยมหิดล กิจกรรมนี้ทีมวิจัยได้นำระบบตัวเขียนมาทดลองเขียนเรื่องราวที่ยากเขียนด้วย ระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาโว้ย ได้มีการตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ระบบตัวเขียนร่วมกันบนกระดาน และมีผลงานออกมาเป็นวรรณกรรมเล่มเล็กภาษาอูรักลาโว้ยพร้อมภาพประกอบ

ต่อมาเมื่อถึงช่วงพิธีลอยเรือ (อารี ปาจัก) ในช่วงเดือน 6 ทีมวิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลเรื่องพิธี ลอยเรือไปพร้อมกับการเข้าร่วมพิธีตามวิถีชีวิตปกติ โดยมีพี่เลี้ยงเป็นผู้แนะนำวิธีการเก็บข้อมูลและถ่าย ทำวิดีโอพิธีลอยเรือเอาไว้ตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นพิธีกรรม ซึ่งมีทั้งขั้นตอนของการตัดไม้ การต่อเรือ การ แห่เรือ การปล่อยเรือ การทำไม้พาดัก และการอาบนํ้ามนต์

หลังจากเสร็จสิ้นพิธีลอยเรือไประยะหนึ่ง ทีมวิจัยได้เก็บข้อมูลเรื่องพิธีลอยเรือเพิ่มเติมจากวิดีโอ งานลอยเรือที่พี่เลี้ยงถ่ายทำไว้ร่วมกับการหาข้อมูลเพิ่มเติมจากปราชญ์ จนกระทั่งได้หัวข้อในการเขียน เรื่องพิธีลอยเรือที่ชัดเจน จึงได้แบ่งกันไปเขียนเรื่องพิธีลอยเรือด้วยระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาโว้ย และ มีการตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงเนื้อหาอยู่หลายครั้งเพื่อให้หนังสืออารี ปาจัก ของทีมวิจัยมี ความสมบูรณ์ของเนื้อหาและมีการใช้ภาษาอูรักลาโว้ยที่ถูกต้อง อย่างไรก็ตาม นอกจากการเขียน หนังสืออารี ปาจัก ร่วมกันแล้ว ทีมวิจัยฝ่ายเยาวชน ได้มีการผลิตสื่อภาษาอูรักลาโว้ยสำหรับเด็กเพื่อ เตรียมความพร้อมสำหรับการนำภาษาอูรักลาโว้ยไปใช้สอนเด็กเล็กในโรงเรียน ซึ่งสื่อมีทั้งเรื่อง จำนวน นับ ร่างกาย สี และระบบตัวเขียน

เมื่อสื่อในการฟื้นฟูภาษาของทีมวิจัยได้ผ่านการตรวจแก้จนกระทั่งสมบูรณ์ในระดับหนึ่งแล้ว ใน ที่สุดทีมวิจัยจึงได้สรุปผลการทำงานวิจัยร่วมกันกับพี่เลี้ยง และได้จัดเวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชน ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้เห็นผลงานวิจัย ผลจากการจัดเวทีวันนั้นสร้างความตื่นตัวให้ชาวอูรักลาโว้ย เป็นอย่างมาก ชาวอูรักลาโว้ยที่เข้าร่วมเวทีสนใจระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาโว้ยและหนังสือเรื่องอารี ปาจัก ซึ่งเป็นพิธีกรรมสำคัญในชุมชนเป็นอย่างมาก

อย่างไรก็ตามหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมในโครงการแล้ว ทีมวิจัยยังได้มีการนำเสนอผลงานวิจัย ในเวทีต่าง ๆ ทั้งในระดับชุมชน ระดับท้องถิ่น และระดับประเทศ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้ (รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้ในบทที่ 4)

1. บริบท วิถีวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของชุมชน

ทีมวิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมบริบทชุมชน ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมชุมชนได้ด้วยตนเอง และสามารถถ่ายทอดผ่านการบันทึกทั้งในภาษาอูรักลาไยจและภาษาไทย การนำเสนอผ่านเวทีนำเสนอผลงาน และการผลิตสื่อปฏิทินวัฒนธรรมอูรักลาไยจ

2. แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

จุดเริ่มต้นของการทำงานเพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมอูรักลาไยจเริ่มจากการพัฒนาระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาไยจเพื่อการบันทึกภาษา ตลอดจนการนำเอาระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาไยจมาใช้บันทึกนิทาน เรื่องเล่า ภูมิปัญญาอูรักลาไยจ ด้วยภาษาอูรักลาไยจเองและการผลิตสื่อเพื่อการสืบทอดภาษาในกลุ่มเด็กเล็กด้วยพลังทีมวิจัยเยาวชนได้

3. แนวทางในการบันทึกข้อมูลชุมชนด้วยภาษาอูรักลาไยจ

การบันทึกข้อมูลชุมชนด้วยภาษาอูรักลาไยจที่เห็นได้ชัดคือหนังสืออาร์ ปาจัก (พิธีลอยเรือ) ซึ่งเป็นหนังสือที่ถ่ายทอดเรื่องราวพิธีกรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชาวอูรักลาไยจ มีการเก็บข้อมูลโดยชาวอูรักลาไยจ เขียนโดยชาวอูรักลาไยจ บันทึกด้วยระบบตัวเขียนภาษาอูรักลาไยจ นับเป็นการบันทึกข้อมูลชุมชนด้วยภาษาอูรักลาไยจเล่มแรกของชุมชน

5.2 ผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงจากการทำงานวิจัย

จากการทำงานวิจัยเพื่อฟื้นฟูภาษาอูรักลาไยจตลอดช่วงระยะเวลา 2 ปี ได้ก่อให้เกิดผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงกับทีมวิจัย ชุมชนชาวอูรักลาไยจ ตลอดจนภาษาและวัฒนธรรมชุมชน จนกระทั่งเกิดการขยายผลงานวิจัยอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การเปลี่ยนแปลงของทีมวิจัย

ก่อนเริ่มการทำงานวิจัย ทีมวิจัยยังไม่มีความกล้าแสดงออกมากนัก เห็นได้จากการไม่ออกความคิดเห็นเวลาที่มีเวทีระดมความคิดเห็น จนกระทั่งเมื่อได้เริ่มการทำกิจกรรมในโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ในกระบวนการทำงานหลายกิจกรรมเป็นตัวขับเคลื่อนให้ทีมวิจัยต้องจับไมโครโฟนพูดอยู่เสมอ ทำให้ทีมวิจัยมีความกล้าที่จะพูดในที่ชุมชนและพูดแสดงความคิดเห็นมากขึ้น

จนกระทั่งเมื่อทีมวิจัยเริ่มมีผลผลิตจากการวิจัย ทีมวิจัยโดยเฉพาะนายสมจิตร ทะเลเล็ก และนายทวีชัย ทะเลเล็ก ซึ่งเป็นทีมวิจัยร่วมกิจกรรมสม่ำเสมอและอาศัยอยู่ในชุมชน ทั้งสองคนได้มีโอกาสนำเสนอผลงานวิจัยต่อคณะศึกษาดูงานในชุมชน สื่อมวลชน นักเรียนนักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ทำให้ได้เห็นถึงทักษะในการพูดนำเสนอผลงานที่มีความพัฒนาอย่างเห็นได้ชัดจากช่วงเริ่มต้นโครงการ จนกล่าวได้ว่า กระบวนการทำงานวิจัยสามารถช่วยพัฒนาศักยภาพให้กับทีมวิจัยได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้แล้วในส่วนของกระบวนการทำงาน เมื่อทีมวิจัยได้เก็บข้อมูลชุมชนร่วมกับพี่เลี้ยงของมหาวิทยาลัยมหิดลและศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดตรังแล้ว ทีมวิจัยสามารถนำเสนอแนวทางใน

การเก็บข้อมูลทั้งในส่วนของแนวการตั้งคำถาม การเก็บข้อมูลชุมชนจากปราชญ์และการเรียบเรียงข้อมูลจากการสัมภาษณ์ปราชญ์ได้ และสามารถปรับปรุง-พัฒนาวรรณกรรมภาษาอุรักลาไวจ์ที่ทำขึ้นในโครงการวิจัยให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ได้ด้วยตนเอง

การเปลี่ยนแปลงของชุมชน

การทำงานวิจัยเพื่อการฟื้นฟูภาษาอุรักลาไวจ์ในชุมชนทำให้ชุมชนชาวอุรักลาไวจ์บ้านส้างกาอูเป็นที่รู้จักมากขึ้น อันเนื่องจากเมื่อได้มีการทำงานฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมแล้ว ทีมวิจัยได้รู้จักชุมชนตนเองมากขึ้น ตลอดจนมีผลงานจากการวิจัยซึ่งเป็นเรื่องราวของชุมชน ซึ่งเป็นผลผลิตจากกระบวนการทำงานวิจัยที่ได้มาพร้อมการพัฒนาทักษะด้านการพูดนำเสนอผลงาน ทำให้มีผู้สนใจเรื่องภาษาและวัฒนธรรมอุรักลาไวจ์ได้รับความสนใจจากภายนอกมากขึ้น เริ่มจากการเข้ามาศึกษาดูงานขององค์การบริหารส่วนตำบล การเข้ามาศึกษาเรื่องราวของชาวอุรักลาไวจ์ของนักเรียนนักศึกษา นำไปสู่การนำเสนอในงานในเวทีภายนอก เริ่มจากการนำเสนอเรื่องลอยเรือในงานประจำปีเกาะตันเตา และการนำเสนอในงานในเวทีการเสวนา 20 ปี สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยเป็นเหตุให้ชื่อของชาวอุรักลาไวจ์บ้านส้างกาอูเป็นที่รู้จักของสื่อมวลชนมากขึ้น มีรายการโทรทัศน์ และวารสารต่าง ๆ ลงพื้นที่ถ่ายทอดเรื่องราวชาวอุรักลาไวจ์จากการทำงานในโครงการวิจัยมากมาย

เมื่อสังคมภายนอกเริ่มให้ความสำคัญกับภาษาและวัฒนธรรมอุรักลาไวจ์บ้านส้างกาอู ทำให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกระบี่ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักด้านวัฒนธรรมในพื้นที่ได้รับเป็นเจ้าภาพในการตีพิมพ์หนังสือผลผลิตจากงานวิจัยของทีมวิจัยชาวอุรักลาไวจ์เพื่อเผยแพร่ให้ผู้สนใจด้านวัฒนธรรมได้รู้จักชาวอุรักลาไวจ์มากขึ้น

ผลกระทบด้านภาษา-วัฒนธรรมชุมชน

แม้ว่าที่บ้านส้างกาอู จะเป็นชุมชนชาวอุรักลาไวจ์ที่ใช้ภาษาอุรักลาไวจ์ในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว จนดูเหมือนว่าที่หมู่บ้านแห่งนี้ภาษาอุรักลาไวจ์จะยังคงเข้มแข็งมากกว่าอุรักลาไวจ์ชุมชนอื่น แต่จากการลงพื้นที่ทำงานของทีมวิจัยกลับมีส่วนทำให้ชาวอุรักลาไวจ์ชุมชนได้รู้ว่า ในปัจจุบันคำศัพท์ภาษาอุรักลาไวจ์บางคำ เด็กรุ่นใหม่ไม่รู้จักและไม่ใช้แล้ว หากแต่ให้นำเอาคำในภาษาไทยมาใช้แทน เช่น คำว่า “จียจ” แปลว่า สี เด็กรุ่นใหม่จะไม่ใช้คำว่า “จียจ” แต่จะใช้คำว่า “สี” ทับศัพท์แทนคำความหมายคำว่าสีไปเลย ด้วยเหตุการณ์ลักษณะนี้เอง ทำให้ทีมวิจัยจำเป็นต้องเร่งเก็บข้อมูลคำศัพท์จากผู้สูงอายุเพื่อบันทึกภาษาไว้ไม่ให้ภาษาสูญหายไปตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

ในส่วนของระบบตัวเขียนภาษาอุรักลาไวจ์ หลังจากทีทีมวิจัยได้ทดลองเขียนเรื่อง “อารี ปาจัก” ได้เป็นเล่มแล้ว ทีมวิจัยมีการทดสอบความถูกต้องโดยการอ่านหนังสืออารี ปาจักให้คนในหมู่บ้านฟัง ผลปรากฏว่า คนในชุมชนหัวเราะเนื่องมาจากว่าชาวบ้านไม่คิดว่าวันหนึ่งภาษาอุรักลาไวจ์จะถูกบันทึกได้ตามเสียงพูด เมื่อเห็นว่าระบบตัวเขียนภาษาอุรักลาไวจ์ของทีมวิจัยสามารถบันทึกเสียงพูดในชีวิตประจำวันได้จึงหัวเราะกันด้วยความขบขัน

นอกจากนี้แล้ว หนังสืออารี ปาจักของทีมวิจัย นอกจากจะบันทึกภาษาอุรักลาไวจ์ผ่านการบันทึกพิธีกรรมสำคัญในชุมชนแล้ว หนังสือเล่มนี้ยังเป็นเหมือน “ตำรา” เรื่องพิธีลอยเรือของชาวอุรักลา

ไวจเสมแรก ซึ่งหลังจากหนังสือเล่มนี้เสร็จสิ้นแล้ว ชาวอุรุกรลาไวจในชุมชนคนหนึ่งได้กล่าวว่า “ต่อไปเราจะลัดขิ้นตอนในพิชิตลอยเรือไม่ได้แล้ว เพราะตอนนี้เรามีตำราลอยเรือเป็นของเราแล้ว”

5.3 แผนการทำงานต่อยอดงานวิจัย

หลังจากเสร็จสิ้นการทำงานในโครงการวิจัย “แนวทางการศึกษาศักยภาพชุมชนเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมของชาวอุรุกรลาไวจ บ้านสังกาอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่” เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ทีมวิจัยมีเป้าหมายในการฝึกเยาวชนในชุมชนให้สามารถใช้ระบบตัวเขียนภาษาอุรุกรลาไวจเพื่อบันทึกเรื่องราวของชาวอุรุกรลาไวจได้ โดยได้มีการทำงานต่อกับโครงการสังคมอยู่สบายของสำนักงานกองทุนส่งเสริมสุขภาพ (สสส.)

ในส่วนของการฟื้นฟูภาษาอย่างยั่งยืนนั้น ทีมวิจัยมีความต้องการที่จะเริ่มต้นการอนุรักษ์ฟื้นฟูภาษาอุรุกรลาไวจโดยเริ่มตั้งแต่เด็กเล็ก ซึ่งจะต้องมีการศึกษาข้อมูลเพื่อหาความเป็นไปได้ต่อไป

หนังสืออ้างอิง

พณัง ปานช่วย.ดนตรีในวิถีของชาวอุรักลาโว้ย : การศึกษาทางมนุษยวิทยาการดนตรี ณ บ้านสังกาอู๋ ตำบลเกาะลันตาใหญ่ อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ = Music in the ways of life of Urak-Lawoi people : an ethnomusicological study at Sang-U village, Ko-Lanta-Yai subdistrict, Ko-Lanta district, Krabi province.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (วัฒนธรรมศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล, 2554

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ.แผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2544

ภาคผนวก ก
วรรณกรรมท้องถิ่นอุตรดิตถ์

1. เรื่องเล่า / นิทาน

ผลจากการจัดอบรมการจัดทำวรรณกรรมท้องถิ่น ในวันที่ 22 – 23 เมษายน 2554 ทำให้ได้เรื่องเล่า และนิทาน ที่ผ่านการตรวจเรียบร้อยแล้วทั้งสิ้น 8 เรื่อง โดยแบ่งเป็นเรื่องที่เข้าเล่มแล้ว 5 เรื่อง และเรื่องที่ยังไม่ได้เข้าเล่มอีก 2 เรื่อง ดังรายละเอียดดังนี้

1.1 เรื่องเล่า / นิทาน ที่เข้าเล่มแล้ว

1) ปาโนะ ฮามา กูรา (กระซง กับ เจ้าตอยน)

ลามา มาแระคะ อาดา ปาโนะ ซามา กุรา. ยาดิ กุ ฎู ฎูญา ดูโตะ มียา มากัด เตะ
ฮูมา เตะ นิ เตะลามา. ดูโตะ มาแระฮ ซาฮารี ซอมิญา เตะบวยจ ฮูมา ฎูญา จูโจะฮ ฮูมา ซา
บิช. กะฎูเตอ ปาโนะ ญา เมอเลา ซามา กุรา จะ "กุรา เกา เต็ด ราวี่" กุรา เมอเลา ปาเระ
จะ "เต็ด นามา กุ อาดา มุบก เตะ บากะ อาปี บวยจ กุ เต็ด เบอเละ" ปาโนะ ญา เมอเลา ปี
ปาเระ จะ "ปีญอเลอเกา อาปี นอ บุกัด อาเย กะ มาติ ฎู เต็ด แมะ ลัยจ บาคัด เกา"

กะฎูเตอ ปาโนะ ญาลัด ปี ฎูอละ ปี เต็ด ลามา อาปี มาแระ รอยจ เตะ กุรา. กะฎู
เตอ ปาโนะ อาละ บากัก แมะ ลัยจ. กุรา เกอนา อาปี ซางอยจ ยาดิ ซาบู เตะ. กะฎูเตอ
ปาโนะ ฎูอละ ปี กะฎูเตอ. ญา เมอเลา จะ "ติมะฮ เบอเละฮเลอ เตะ ญา เต็ด ซางอยจ"
ฮาฮา!

เรื่องโดย ดันสนีย์ ทะเลลึก

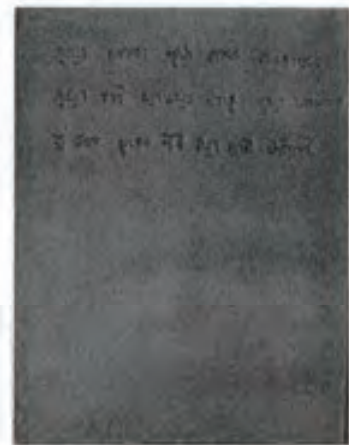
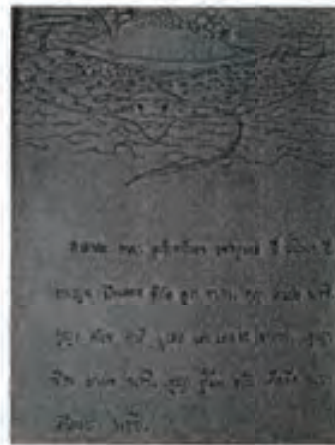
ภาพโดย ดันสนีย์ ทะเลลึก

ความหมาย

นานมาแล้วมีกระจกกับเต่าภูเขาเป็นเพื่อนกันอยู่หากินที่ไร่ตังนานแล้ว อยู่มาวันหนึ่งคนที่ทำไร่
เขาเผาไร่หมด ดังนั้นกระจกจึงพูดกับเต่าว่า "เต่าทำไม่ถึงไม่วิ่ง" เต่าพูดกลับไปว่า "ไม่เป็นไร ฉันมี
หลังคาที่หลัง ไฟทำอะไรฉันไม่ได้หรอก" กระจกพูดกลับไปว่า "ช่วงมันแอดะ ไฟนะ ไม่ใช่ฉัน ถ้าตายไป
ฉันจะไม่มาดูเธอนะ"

ดังนั้นกระจกจึงเดินไป หัวเราะไป ไม่นานไฟก็ลุกลามมาถึงตัวเต่า กระจกหันหลังกลับมาดู
พบว่าเต่าถูกไฟไหม้เป็นซี่โครงแล้ว แล้วกระจกก็เดินหัวเราะ พร้อมกับพูดว่า "สังกะสีเท่านั้นที่ไม่ไหม้ ฮา
ฮา!"

2) ปารี ภาชี (ปลากระเบนยักษ์)

ลามาคะ อาดา อูรักลาไยจ เซอรัมะช ปิ ลาไยจ. ปิ งาญน ปือละช อิกัด ดูวา วาภา.
กูญา ลาเปอ นาชี. กูญา ลัยจ ภารี บูเชอ เดอะ เดอะงะช อารอก. กูญา ชิงะช บวยจ นาชี. กูญา
รูไมค อาปิ เต็ดดัด นะ ด็องะ นาชี. กูญา บราชา ชูปา ดานะช เบอภายะ. กูญา วาริ ญาญะ
ปราฐ. กูญา เกอละช ปิ ลัยจ บูเชอ ชิงิ ญา ยาดี ปารี ภาชี.

เรื่องโดย เตือนใจ คบคน

ภาพโดย สุริยันท์ ทะเลลึก

ความหมาย

นานมาแล้วมีชาวเลบ้านเหนือไปตกเบ็ด ตกเบ็ดได้ปลาสองตะกร้า พวกเขาหัวขำ พวกเขา
มองเห็นสันดอนที่กลางทะเลลึก พวกเขาจอดเรือท่ากับขำว ก่อไฟ ยังไม่ทันจะหุงข้าว พวกเขารู้สึก
เหมือนแผ่นดินไหว พวกเขาวิ่งหนีขึ้นเรือ พวกเขาหันกลับไปมองที่สันดอนอีกครั้ง ปรากฏว่ามันเป็นปลา
กระเบนยักษ์

3) ชูปะ เกอเดอมัย (คำสาปเกอเดอมัย)

เกอเดอมัย ลามา บาญะ ตาโฮด. แจ ภู ญาเว จะ ลูเมะฮลาไวยจ ฮายะ ชาเบะ นา มา. แจ ตาญา ภู ภู เฮย เต็ด ตาฮู. แจ ภู ญาเว จะ ฮายะ เกอนา นามา เกอนา ปอญอก วัต. ชาเบะ เกอเดอมัย ชูโร เปอโคะ กากี นะ เกอเดอมัย ปี อาตัย กะ ดัยตัด. ลู เมะฮลาไวยจ เต็ด เปอโคะ ลีนา นะ ตูโฮะ ปารี. ฮาตาอานู ปราฮู นะ จีนา มาเวะ เกอเดอมัย ชูโร จีนา ปี อาตัย. จีนา ปี อาตัย เกอเดอมัย. เกอเดอมัย ญาชูปะ จะ บรี ลูเมะฮ ลาวัยจ ฮายะ มินญา ปาก □ มากัด ปาก □ มินญา พะญา มากัด พะญา. ฮูรัก จีนา ราญุด บรี จี นา กายา.

เรื่องโดย สมจิตร ทะเลลึก

ภาพโดย ดันสนีย์ ทะเลลึก

ความหมาย

นานมาแล้ว ตาฉันทน์บอกว่า พวกทะเล (พวกเรา) จนเพราะอะไร ตามถามฉันทน์ ฉันทน์ตอบไม่รู้ ตาฉันทน์บอกว่าจนเพราะว่าเกียจคร้าน เพราะว่าเทพเจ้าเกอเดอมัยใช้รณบรทุก บรรทุกของเทพเจ้าเกอเดอมัยไปส่งที่เกาะตรงข้าม พวกเราไม่บรรทุกให้ มัวแต่ไปแทงปลากระเบน เมื่อเรือของคนจีนผ่านมา เทพเจ้าเกอเดอมัยสั่งให้คนจีนไปส่ง คนจีนยอมไปส่งให้ เทพเจ้าเกอเดอมัยจึงสาปว่า ให้พวกทะเล (พวกเรา) ยากจน หาเข้ากินเข้า หาคำกินคำ คนจีนขยัน ให้คนจีนร่ำรวย

4) ปือเลา ซาตัก (เกาะลันตา)

สังกะอู๋ ยาทิ รัมมะฮ ซาเคะ ปือเลาซาตัก, ซือมียา นาญะ ยาทิ อูรักลาโวจ, ซือมียา
เคอะอะนี กือยา ลาโวจ นาญะ, ซือมียา นาญะ เปอจาญู ฮาตุ, กะกัเตอ ฮาตา ปาจัก บูลัด
นัม ยางัน บูลัด เซอเบอเลย์ฮ, ฮาตา รุงก ฮามา นานา ยางัน รามง.

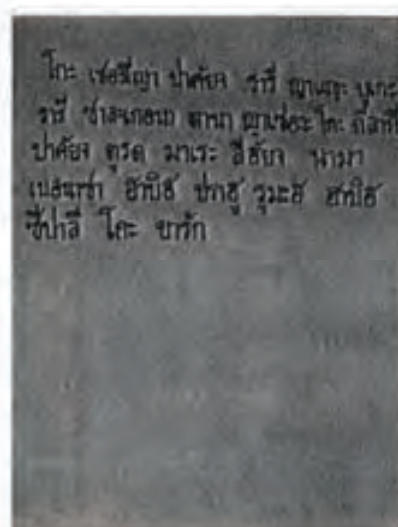
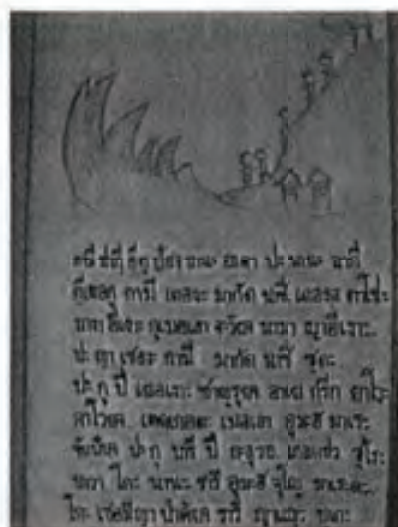
เรื่องโดย ทวีชัย ทะเลเล็ก

ภาพโดย ทวีชัย ทะเลเล็ก

ความหมาย

สังกะอู๋เป็นหมู่บ้านหนึ่งในเกาะลันตา คนส่วนมากเป็นชาวเล คนที่นี่ทำงานทะเลมาก คน
ส่วนมากเชื่อเรื่องผี ดังนั้นจึงมีพิธีลอยเรือในเดือนหก และเดือนสิบเอ็ด มีร้องเงง รำมะนา และรำวง

5) อุ้มะฮ จูญุฮ (คลื่นเจ็ด (ลูก))

กามี ปากู □ อีตู บัยจ บานะ อาดา ปะ นานะ ลากี กู □ เตอญู กามี เตองะฮ มากัด นาซี. เตองอ ดาโปะ บางา อีเงาะ ญู เมอเลา จะ วัยจ นามา ญาอีเงาะ. ปะ ญา เซองะ กามี มากัด นาซี ชูตะฮ. ปะ ญู ปี เยอเงาะ ซาญูญจ. อาเย กรีก ยาโวะ ลาไวญจ. เต็ด เกอตะ เมอ เลา อุ้มะฮ มาเระ จัปปัยจ ปะ ญู บารี ปี กะลูลอ. เกอแปว ชูโระ บาวา โกะ นานะ วารี อุ้มะฮ จูญุฮ มาเระตะ. โกะ เซอมีญา ปาคัยจ วารี ญาแญะ ญูเกะ วารี ซาละ เกอเนา ตาเนา ญาเซองะ โกะ กิลากี ปาคัยจ ตูรต มาเระ ลีฮัยจ นามา เบอพาซา ฮาบีธ ปาวาฮู รุมะฮ ฮาบีธ ซีปาลี โกะ บารัก.

เรื่องโดย จันทรภาพันท์ ทะเลลึก

ภาพโดย จันทรภาพันท์ ทะเลลึก

ความหมาย

เช้าวันนั้นพวกเราสี่คน มีพ่อ ลูก สามี ตัวฉัน พวกเรากำลังกินข้าว ได้ยินฝ่าหม้อสั่น ฉันพูดว่า ทำไมถึงสั่น พวกนั่งกินข้าวกับพวกเราเสร็จแล้ว พ่อฉันมองดูที่ทะเล สักครู่น้ำในทะเลแห่งนี้ไกลมาก ยังไม่ทันได้พูด คลื่นมาเร็วมาก พ่อฉันวิ่งไปข้างนอก ตะโกนให้พาพวกเด็ก ๆ หนี คลื่นยักษ์มาแล้ว พวกชาวบ้านพร้อมหนีขึ้นภูเขา หนีผืด หนีถุก พ่อคลื่นสงบลง พวกผู้ชายลงมาดูว่ามีอะไรเสียหายบ้าง ปรากฏว่าของทั้งหมดทั้งเรือ ทั้งบ้านพังทลายหมด

เรื่องเล่า / นิทาน ที่ยังไม่ได้เข้าเล่ม

6) อุมะฮ บือเซอ

อารี อีตู ปิ มุกัยจ ลากิ บินิ ฮอย ชูริก กามิ บาสี รัมะฮ. ซอยูรยุ กู ดูโตะ เตะ ปาเคอ เมอเลา จะ กิดา บวยจ นามา อาเย มาเซต กริก บาญะ. กิดา ปาดัย ลีฮัยโจะ ปูเคาปี โยะ การี ฮิดัม ลาลู อีชี อุมะฮ บือเซอ. กิดา กัย วาริ ญาญะ บูกะ ฮอย ซาปา ญาติ นามา ซา ปราฮู รัมะฮ ยางัน บารักกือยา. อารีนอกซา อาดา ซามียา แมะ ตูลก ปรี บารัก มากัด ยา จัน บารักซูโร. รายา ปรี บารัก ดูเซอ มูเยอเลอ เบอเละฮ มากัด.

ความหมาย

วันนั้นไปออกอวน สามิ ภรรยา หาทุ่งไม่ได้พวกเราจึงกลับบ้าน สักครู่ฉันนั่งที่นอก ฐาน พูคว่า ทำไมน้ำทะเลถึงแห้งมาก พวกเราดูไปที่เกาะหม้อ เห็นเป็นสีดำไปหมด มันคือคลื่นใหญ่ พวกเราพร้อมกันวิ่งหนีขึ้นเขา ไม่มีใครเป็นอะไร แต่เรือ บ้าน และเครื่องมือหากินทั้งหมด อีกวันหนึ่งมีคนมาช่วย เอาของกินและของใช้มาให้ พระเจ้าอยู่ให้ของแห้ง ดินะที่ได้กิน

7) อารี บาญี นาคุ

ลามา มาแระ วัละดู มาลัม กู เดอเบะ ลาไวยจ ปิ นูนา อิกัด เบอเละ อิกัด บาญะ. ญีเดอ บาสี รัมะฮ. ญีเดอ นะ นาวา อิกัด ปิ ยวน เตะ แพ. ญีเดอ อาดา ปาซัน เต็ด อังย อีตู อีเกอ อีเยน ปาตะฮ. กูเดอ อาเย มาโจะ ปราฮู เปอโนะ ปราฮู เต็ด ลามา ปราฮู คาลัม, คาปี จะ บายี ปราฮู คาลัม คาปิก ปาดัย. ปาญี เด กู เต็ด นาติ นามา อิกัด กู เต็ด เลอเงะ. กู บายี ฮาติ. ตะ อารี ดูรอยช อารี นิ บวยจ นิ กู ดาฮู จะ นะ บวยจ ญาวา ปิ บาญี ญาญะ.

เรื่องโดย ประถม ทะเลเล็ก

เขียนโดย ศันสนีย์ ทะเลเล็ก

ความหมาย

นานมาแล้ว ตอนกลางคืนฉันออกทะเล ไปตกเบ็ดได้ปลามาก แล้วกลับบ้านจะนำปลา ไปขายที่แพ แล้วก็มีเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดคือ ทางเรือหัก น้ำเข้าเรือจนเต็มเรือ ไม่นานเรือก็จม แต่ว่า ดีที่เรือใกล้ฝั่ง ดีที่ฉันไม่เป็นอะไร ปลาฉันไม่หาย ฉันดีใจ จากวันนั้นถึงวันนี้ทำให้ฉันรู้ว่า ฉันจะหาให้ชีวิตดีขึ้น

ภาคผนวก ข.
หนังสือ อารี ปาจัก

ปีที่ ๖
ฉบับที่ ๖

กลุ่มข่าวอุรึกลาไวยจ

บ้านสังกาอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่

อารี ปาจัก

อุรึกลาไวยจ

ฉบับที่ ๖

ปี : พงศาวดาร ๒๕๓๖

โครงการ "แนวทางในการศึกษาค้นคว้าของชุมชน เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมของชาวอุรึกลาไวยจ
บ้านสังกาอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่"

อารี ปาจัก

โครงการ "แนวทางในการศึกษาศักยภาพของชุมชน เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมของชาวอุรักลาโว้ย
บ้านสังกาอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่"

อุรุกลาโวข

อารี ปาจัก

ผู้เขียน : จันทราพันธ์ ทะเลลึก
คันสนีย์ ทะเลลึก
กัณทิชา ทะเลลึก
ทวีชัย ทะเลลึก

ผู้ตรวจ : สมจิตร ทะเลลึก
บุญหิน ช้างน้ำ
สุทิน ทะเลลึก
นิรัตน์ หาญทะเล

ผู้ให้ข้อมูล : ประกอบ ทะเลลึก
สมใจ ทะเลลึก
มะราลี ทะเลลึก
ร่อทราน ทะเลลึก
แหมะหรี ทะเลลึก

ประสานงานการผลิต :

กุมารี ลากอากรณ์
รณกร รักษ์วงศ์
อัจฉรากรณ์ ดาวรพัฒน์

ออกแบบกราฟิก : สุมาลี หาญยศ

ภาพประกอบ : ณัฐมน ไรจนกุล

สารบัญ

ตัวหนังสือภาษาอุรุลลาโวยจ 1

ความเป็นมาของพิธีลอยเรือ 7

ลาญ บวยจ ปราฮู ปาจัก 13

บาโอะ กาญ ปุลัยฮ อามา กาญญเมอ 15

บวยจ มีตา ดาโตะ 21

แหรี บาแา 35

ตีเมา ปราฮู 25

บาวา ปาจัก 33

เลบาเล 37

อารี ปาจัก 39

บาโอะ กาญ พาดัก 43

บวยจ อาเย อุบัยจ — มาโน อาเย อุบัยจ 47

ตัวหนังสือภาษาอุรุลลาไวย

ตัวหนังสือ หรือ ระบบตัวเขียน ภาษาอุรุลลาไวย เป็นผลงาน
จากโครงการวิจัยเพื่อฟื้นฟูภาษาอุรุลลาไวยที่มีทีมวิจัยชาวอุรุลลาไวย
บ้านสังกาอู๋ ต.เกาะลันตาใหญ่ จ.กระบี่ เป็นผู้จัดทำ โดยได้รับการสนับสนุน
ด้านวิชาการจากมหาวิทยาลัยมหิดลและได้รับการสนับสนุนงบประมาณ
จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

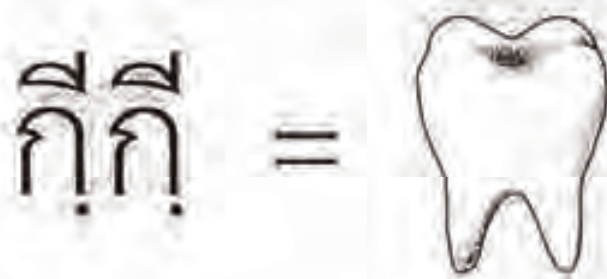

การจัดทำตัวหนังสือภาษาอุรุลลาไวย มีวัตถุประสงค์เพื่อ
การฟื้นฟูภาษาอุรุลลาไวย โดยใช้ตัวหนังสือที่ทำขึ้นมาสำหรับใช้
บันทึกเรื่องราว เรื่องเล่า นิทาน ตำนาน องค์ความรู้ ภูมิปัญญา และ
วัฒนธรรมของชาวอุรุลลาไวยด้วยภาษาอุรุลลาไวย ซึ่งตัวหนังสือ
ภาษาอุรุลลาไวยที่ใช้บันทึกเรื่องราว “อารี ปาจัก” หรือ พิธีลอยเรือ
ในหนังสือเล่มนี้ มีหลักเกณฑ์
ในการจัดทำตัวหนังสือดังนี้

1. ตัวหนังสือที่ใช้
2. ตัวหนังสือที่ใช้
3. ตัวหนังสือที่ใช้
4. ตัวหนังสือที่ใช้

1. ตัวหนังสือต้องเป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคมภายนอก โดยในที่นี้ได้เลือกใช้ตัวอักษรไทยในการเขียน
2. ตัวหนังสือง่ายต่อผู้ใช้ ไม่ซับซ้อนจนเกินไป
3. ตัวหนังสือต้องแสดงลักษณะของภาษาได้มากที่สุด สามารถเขียนแทนเสียงพิเศษในภาษาได้ เช่น “ก” ใช้เขียนแทนเสียงพิเศษในภาษาอูรักลาโว้ยที่ออกเสียงคล้ายกับเสียง “ก” ปกติ แต่มีการออกเสียงที่ต่างกัน เช่นคำว่า “กึกึ” ที่แปลว่า “ฟัน”

4. ใช้ตัวหนังสือ 1 ตัว แทน 1 เสียง และไม่ใช่ตัวอักษรสูงในการเขียนภาษาอูรักลาโว้ย เนื่องจากตัวอักษรสูงจะมีเสียงวรรณยุกต์ติดมากับตัวอักษร ซึ่งจะต่างจากระบบเสียงพื้นฐานของภาษาอูรักลาโว้ยที่ไม่มีเสียงวรรณยุกต์ เช่น ไม่ใช่ตัว ส – ศ – ช แต่ใช้ตัว “ซ”, ไม่ใช่ตัว “ช” แต่ใช้ตัว “ค”, ไม่ใช่ตัว “ห” แต่ใช้ตัว “ฮ”
5. ใช้สัญลักษณ์สมำเสมอ อย่างเป็นระบบ

6. สามารถใช้เขียนครอบคลุมภาษาอูรักลาโว้ยในพื้นที่อื่น ๆ ได้
7. ตัวหนังสือสามารถพิมพ์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ได้
8. ตัวหนังสือต้องเชื่อมโยงเข้าสู่ระบบราชการได้ กล่าวคือ ภาษาอูรักลาโว้ยสามารถเชื่อมโยงเข้าสู่ภาษาไทยได้ ด้วยการใช้ตัวอักษรไทย

ข้อสังเกตอย่างหนึ่งของการเขียนภาษาอูรักลาโว้ยในหนังสือเล่มนี้ คือการไม่ใช้วรรณยุกต์ในการกำกับเสียงตัวหนังสือ เนื่องจากระบบเสียงพื้นฐานในภาษาอูรักลาโว้ยไม่มีเสียงวรรณยุกต์ แต่ในภาษาพูดตามปกตินั้นมีเสียงโทนเสียงสูงอยู่ในคำพยางค์ท้ายทุกคำ ทำให้ดูเหมือนว่ามีเสียงวรรณยุกต์กำกับ ซึ่งในการใช้ภาษาอูรักลาโว้ยตามปกตินั้นโทนเสียงสูงหรือโทนเสียงต่ำไม่ได้ทำให้คำมีความหมายคลาดเคลื่อนแต่อย่างใด

ภาษาอูรักลาโว้ย

พยัญชนะภาษาอูรักลาโว้ย มี 22 ตัว

ก เกอด้บ	ก กึกึ	ค คอด	ง งาจิ	จ จีเจด	ช เชอนึ่ง
ซ ซีโปยจ	ญ ญูมาอะ	ด ดาโวด	ต ตาจัน	ท ทก	น นุยฮ
บ บาบี	ป ปราฮู	พ พาพะ	ม มาทู	ย ยาโตก	ร รากวา
ล ลี่ปัด	ว วัยจ	อ อีกัต	ฮ ฮูรัก		

ภาษาอูรักลาโว้ย

สระภาษาอูรักลาโว้ย มี 19 ตัว

- ะ กัวะ	- ำ นากา	- ี อีติ	- ุ บาปี	- ู กามุง	- ึ มาทุ
เ - ะ พาพะะ	เ - กาเม	แ - ะ ตาแมะ	แ - แกกรก	โ - ะ ญาโตะ	โ - ราโมยจ
เ - าะ ญาเมาะ	- ือ ตีกอ	เ - ือ เตอเลอ	- ัวะ ลัวะ (ฟองแทน)	- ัว เบอนัว	เ - ำ ลีเมา
เ - ีย เมียว					

ภาษาอุรุลลาไวยจ

พยัญชนะตัวสะกดภาษาอุรุลลาไวยจ มี 11 ตัว

-ก สุรัก	-ง ป็นัง	-ด เดียด	-น ตางัน	-บ ฮาญับ	-ม เคอนัม
-ย ตุบัย	-ยจ มูโตยจ	-ยฮ นุยฮ	-ว เมียว	-ฮ วุมะฮ	

ความไพเราะของพิธีสวดบริวาร

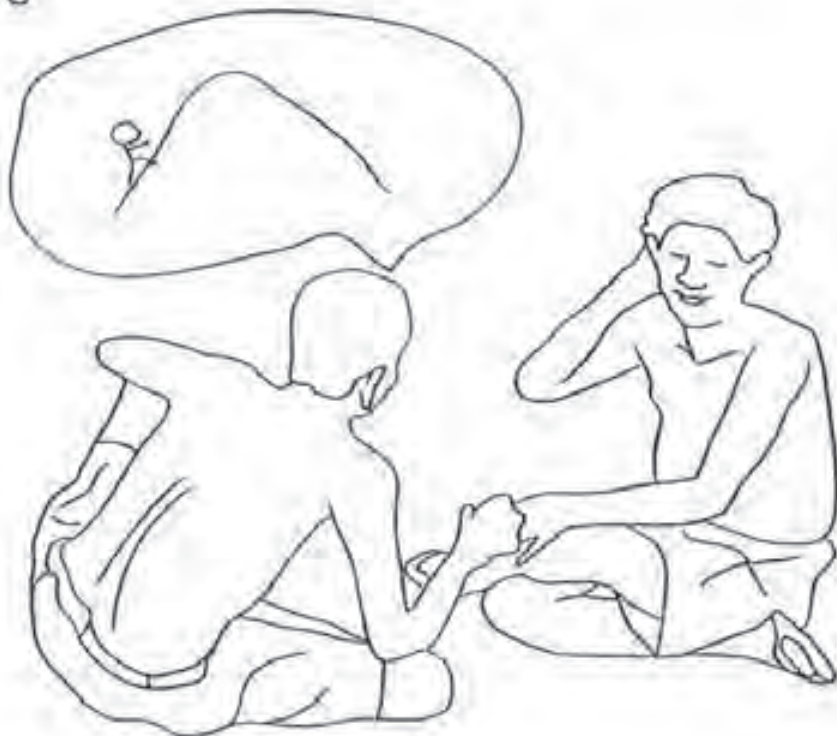
เดะ กาลานูตฺต อุรุกรลาโวยจ โบะ ช้อยจ ปาจัก.
นาตี เดะ อุรุกรลาโวยจ เบอและ บาเกะ มาแระ เดะ
กุนฺงเยอรัยจ. รាយา ซิละ ลาโวยจ อารอก เบอเซอ
กึเตอ ดูโตะ เดะ ปุเลา กาศิ. กึเตอ บาลิ ปี เดะ
ปาตัยจ ราวัย. เดะ เกาะรัง. กึเตอ บาเกะปี เตอดะ
รอยจ ซาตัก. เดะ ปาตัยจ ญิงปุเตะ.

กึเตอ ดูโตะ เตด ลามา โกะ เซอมียา เดะ
ตุโปะ ช้อยจ. เตด บายิ ญาวา. กึเตอ อุรุกรตุช่า
เดะ ตุโปะ. จะ นะ บวยจ กะ นามิ ปี เซอมียา
เดะ ตุโปะ บายิ ญาวา. เตด ช้อยจ กึเตอ อุรุกรตุช่า
ดูวา อุรุกร. เจะ ซินัยช่ ช่ามา เจะเจดนา. ญา ญาแญะ
นุเกะ ปี ดูวา อุรุกร. ๓๓ ญญา อิจัยจ กะนามิ.
ปี บวยจ ปราฐุ เดะ นุเกะ. ยางัน กายู ปุลัยช.
ช่ามา ญูเมอ. นาตี บารัก เปอกะ ปราฐุ.

ความเป็นมาของพิธีลอยเรือ

ในอดีตชาวอุรุกลาโวขยังไม่มีพิธีลอยเรือ แต่เกิดจากชาวอุรุกลาโวขที่เร่ร่อนมาจากกุนุงยิรียจ มาถึงทะเลอันดามัน และมาหยุดจอดที่เกาะกาจี และย้ายมาอีกที่ที่หาดราชาที่เกาะรัง จากนั้นก็ลอยเรือมาเรื่อย ๆ จนถึงเกาะลันตาที่หาดยังปูเตะ

อยู่ที่หาดยังปูเตะได้ไม่นานชาวบ้านก็เริ่มล้มป่วย คนแก่ในหมู่บ้าน 2 คนชื่อ เจะซีนัย กับ เจะเจटना นั่งคิดว่าต้องทำไงดี ให้คนในหมู่บ้านหายป่วย นึกอย่างไรก็ไม่รู้จึงพากันไปที่บนเขา เพื่อจะไปทำเรือโดยมีส่วนประกอบเป็นไม้ตีนเป็ดและไม้กำ (ระกำ) เป็นไม้ต่อเรือ

ທານາ ສູ່ດະ. ເຈະຟ້າໂຍ້ ສຳມາ ເຈະເຈດນາ ບາວາ
ປຣາສູ່ ສູ່ຣດ. ກະ ບາວະ ບາວະ ໂກະ ລູເມະ ລາໂວຍຈ
ເມະ ພາຣັຍຈ ບວຍຈ ລາງ ເບອເລະ ເບະ ບາຣັກ ເຕດ
ບາຟີ. ສູ່ປາ ກະ ບວຍຈ ໂກະ ປູຣາ. ອາເມດ ບຣັຍຈ.
ບາຣັກ ເຕະ ກຣັດ. ຈະ ປີ ບອຍ ເຕະ ປຣາສູ່. ກູ່ເຕອ ອາດາ
ອຸຣັກລາໂວຍຈ ປາລູ ກາຮາວະ. ເບອເລະ ປີ ໂກະ
ອຸຣັກລາໂວຍຈ ບາມັຍ. ຍາຈັນ ອີຈັຍຈ ບາວະ ປີ ບາຍີ
ອຳຕີ. ຈະ ເບອເລະ ເປອປັຍຈ ບາຣັກ ເຕດ ບາຍີ ດະຍ່.

ທານາ ສູ່ດະ ບວຍຈ ລາງ. ນະ ຮອຍຈ ປູໂກຍຈ
ເຕະ ນະ ເປອປັຍຈ ດະຍ່. ເຈະຟ້າໂຍ້ ສຳມາ ເຈະເຈດນາ
ລັຍຈ ປູໂກຍຈ ຈະ ບາຍີ ດະຍ່. ກູ່ເຕອ ເປອປັຍຈ ປຣາສູ່ ເຕະ
ເປອປັຍຈ ນີ ນະ ປີດັຍຈ ປີ ສຳມາ ໂກະແຈຣັງ. ເບອເລະ
ບາວາ ໂກະ ບາຣັກ ເຕດ ບາຍີ ປີ ເຕະ ກູນຸ່ງເຍອຣັຍຈ
ປີ ເລອເບະຟາ ບາຣັກ ແອກ ບາຍີ. ມາໂຮະ ສູ່ໂປະ.

พอทำเสร็จจะขึ้นย กับ เจะเจตนา ก็พาเรือลงมายังหมู่บ้าน
และชวนชาวบ้านมาทำพิธีและร่วมสนุกกัน การทำพิธีก็จะเอาข้าวสาร
และอื่น ๆ เป็นเครื่องครวมาใส่ และนำสิ่งของไม่ดีมาใส่ในเรือ เพื่อจะ
ได้ลอยไปกับเรือ พอชาวอุรกลาโวจเอาของมาใส่ในเรือเสร็จ จะขึ้นย
กับ เจะเจตนา ก็ดูเวลาถ้าเหมาะสมแล้วก็จะเอาเรือไปปล่อย เพื่อนำสิ่งไม่ดี
ฝากไปกับเรือโดยผ่านบรรพบุรุษ ให้สิ่งไม่ดีลอยไปกับเรือถึงกุนงยี่รยจ
แล้วให้เหลือแต่สิ่งที่ดีเข้ามาในหมู่บ้าน

ເລອປ້ຍຈ ປີ ເທດ ລາມາ ໂກະ ເສອມີຍາ ເຈະ
ຕູໂປະ ບາຍີ ຫຼາວາ. ໂກະ ເສອມີຍາ ບາຍີ ອາຕີ.
ກຶເຕອ ເຈະຟື້ນຍ້ ອາມາ ເຈະເຈດນາ ບວຍຈ ລາກູ
ປີ ບາຍີ.

ກຶເຕອ ກາໂດະ ບວຍຈ ປີ ຟາ ຕາໂອດ ອາດາ
ດູວາ ກາລີ. ບູລັດ ນັມ ອາມາ ບູລັດ ເສອເບອລ້ຍຈ.
ນາຕີ ປ້ຍຈເບອລ້ຍຈ ຮອຍຈ ເສອເກອລັບ. ກຶເຕອ ລາກູ
ປາຈັກ ອາດາ ຕະ ອີຕູ ຮອຍຈ ກາລານີ.

ກະກຶເຕອ ຈະນະ ດູໂດະ ເທດ ເບອເລະອ່. ຫຼາອາດາ
ໂກະ ຈີນາ ກາລາ ອີຕູ ເມອເລາ ເຟືຍບ ເທດ ຕາອູ່.
ກຶເຕອ ບາເກະ ປູລັກ ຟາເບະ ຕາໂກຍຈ. ກຶເຕອ ບາເກະ
ປີ ເຈະ ປາຕ້ຍຮາຍາ. ເທດ ລາມາ ບາເກະ ມາເຣະ ເຈະ
ຕູໂປະລາມາ ປູລັກ. ຈະ ນະ ດູໂດະ ຕາປີ ເທດ ລາມາ
ບາເກະ ປີ ຮອຍຈ ປາຕ້ຍຈ “ສັງກາອູ້”. ປາຕ້ຍຈ ນີ້
ດູໂດະ ປາຕ້ຍຈ ປູເລາ ນາຕີ ເຕອໂລະ ບາຍີ. ກະກຶເຕອ
ອຸຣັກລາໂວຍຈ ຈະ ດູໂດະ ເຈະ ນີ້ ບາຍີ ດະອ່. ກຶເຕອ
ບວຍຈ ໂກະ ຮຸມະອ່ ມີຍາ ມາກັດ ຕະ ອີຕູ ຮອຍຈ ອີນີ.
ອາຣີ ປາຈັກ ເທດ ປີ ເຕອເບະ ລາໂວຍຈ.

และผ่านไปไม่นาน ชาวบ้านก็เริ่มดีขึ้น เจะซีนัยกับเจะเจตนา คิดว่าถ้าทำกันทุกปี ปีละ 2 ครั้ง คือ เดือน 6 และเดือน 11 ขึ้น 14 ค่ำ แล้วทำให้ชาวบ้านดีขึ้นและมีความสุขจึงยึดถือและปฏิบัติเป็นประจำ เณรลอยเรือตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ชาวอุรุกลาโวยอยู่ที่นี่หาดยังปูเตะได้ไม่ทันไรก็ต้องย้ายอีก เพราะมีคนจีนเข้ามาอาศัย และชาวอุรุกลาโวยพูดไทยไม่เป็น จึงกลัวและพากันย้ายที่อีกครั้ง มาถึงหาดศรีรายา และเข้าไปอยู่อาศัยที่บ้านหัวแหลม แต่ในที่สุดก็ต้องลอยเรืออีกจนมาถึงที่หาดลังกาอูซึ่งเป็นที่อยู่ท้ายสุดของเกาะลันตาและเป็นพื้นที่สงบ ในพิธีลอยเรือห้ามทุกคนออกทะเลในวันนี้

ធាន បរិយ ប្រាស បាទ

គេ ប្រើ បរិយ បាទ. ធាន ប្រាស បាទ ធាន
ប្រាស ប្រាស. ប្រើ បាទ ធាន ប្រាស បាទ
ប្រាស ប្រាស ធាន ប្រាស បាទ ប្រាស ប្រាស.

* ធាន ប្រាស ធាន បាទ. - ប្រើ ប្រាស ប្រាស ធាន
បរិយ បាទ ប្រាស.

* ធាន ប្រាស ធាន ប្រាស. - ប្រើ ប្រាស ធាន ប្រាស.
ប្រើ ប្រាស ប្រាស. ធាន ប្រាស ប្រាស.

* ធាន ប្រាស ធាន ប្រាស. - ប្រើ ប្រាស ប្រាស ធាន
ប្រាស, ធាន ប្រាស ធាន ប្រាស ធាន ប្រាស, ធាន
ប្រាស ធាន ប្រាស ធាន ប្រាស. ធាន ប្រាស ធាន ប្រាស
ប្រាស.

ធាន ធាន ប្រើ ប្រាស ប្រាស. ធាន ធាន ប្រើ ប្រាស
ប្រាស ប្រើ ប្រាស ប្រាស ធាន, ប្រាស ប្រើ ប្រាស ប្រាស
ធាន ធាន ធាន ធាន ធាន ធាន ធាន ធាន ធាន ធាន
ប្រើ ប្រាស ប្រាស ធាន ធាន ធាន ធាន ធាន ធាន ធាន ធាន
ប្រើ ប្រាស ប្រាស ធាន ធាន ធាន ធាន ធាន ធាន ធាន ធាន

ขั้นตอนพิธีลอยเรือ

ในการจัดงานพิธีลอยเรือ ชาวอุรุกลาโวจจะมีการประชุมร่วมกัน โดยแต่งตั้งหัวหน้าจัดงาน 3 คน มีหน้าที่รับผิดชอบต่างกัน คือ

คนที่ 1 ทำหน้าที่ติดต่อกับโต๊ะหมอบว่าจะทำพิธีหรือไม่

คนที่ 2 ทำหน้าที่ประกาศให้ชาวบ้านรู้พร้อมกัน เตรียมตัวจัดงานร่วมกัน

คนที่ 3 ทำหน้าที่แบ่งงานให้กับชาวบ้าน เช่น ใครไปตัดไม้ก่า ใครเป็นผู้ควบคุมการต่อเรือ เป็นต้น

ส่วนใหญ่หน้าที่เหล่านี้จะมีบุคคลที่รับผิดชอบอยู่เป็นประจำทุกปี เมื่อแบ่งหน้าที่กันเรียบร้อยแล้ว ชาวบ้านจะเริ่มดำเนินงานวันแรก ในวันขึ้น 14 ค่ำ ตามขั้นตอน

ບາໂຂ້ະ ກາຍູ ປູລັຍ໌ ສຳມາ ກາຍູກູເມອ

ກືປາກື ປູໂກຍຈ ລາປັດ ປາກື. ໂກະ ລູໂມະ
ລາໂວຍຈ ແອກເດະ ແະປີ ບາໂຂ້ະ ກາຍູ. ພາຄັຍ໌
ພາກື ດູວາ. ປີ ບາໂຂ້ະ ກາຍູ ປູລັຍ໌. ກູໝາ ກາໂດະ
ປີ ມີໝາ ປູມອ ດູລູ. ເບອເລະ ປີ ບວຍຈ ເປອຕາເວອ.
ມີຕາ ບາໂຂ້ະ ກາຍູ ປູລັຍ໌. ປີ ອາດາ ບຣັຍຈ. ສຳມາ
ດາໂວຍຈ ກາແອຣູຮຳ. ອາເມດ ອາເຍ ບອ໌. ກືເຕອ
ຕູໂຕະ ມາເຣອມາ. ກະກືເຕອ ປູມອ ແະມີຕາ ເປອຕາເວອ.

ກືເຕອ ປູມອ ບວຍຈ ເປອຕາເວອ ຜູ້ດະ໌. ເກອປາລາ
ບາໂຂ້ະ ກາຍູ ປູລັຍ໌ ມາສຳມາ. ລູມອ໌ລາໂວຍຈ ແະ
ຍາລັດ ປີ ເດະ ກາຍູ ປູລັຍ໌ ມາເຣອມາ. ບາວາບຣັຍຈ
ສຳມາ ດາໂວຍຈ ກາແອຣູຮຳ ເດະ ບວຍຈ ເປອຕາເວອ
ຜູ້ດະ໌ ດະ໌. ຍາຈັ້ນ ອາຣະ ປູເຕະ ຕິກາ ປູລີ. ປີຜະ
ເໜີ ບາຕັກ.

ตัดไม้กำ / ไม้ตีนเป็ด

ตอนเช้าเวลา 8 โมงเช้า ชาวอุรุกรลาโวจที่ต้องไปตัดไม้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกไปตัดไม้กำ และกลุ่มที่สอง ไปตัดไม้ตีนเป็ดพอแบ่งกันเสร็จแล้ว กลุ่มที่ไปตัดไม้กำก็พากันเดินขึ้นเขา แต่ส่วนที่ไปตัดไม้ตีนเป็ด ต้องไปหาโต๊ะหมอก่อน เพื่อไปทำพิธีขอเปอตาวะอ ขอสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ในการตัดไม้ตีนเป็ดจะต้องมี ข้าวสาร กับใบกาเนอรูชา (ใบเฉียงพริ้ว) และต่อมาก็เอาน้ำมาผสมและตำพร้อม ๆ กัน ดังนั้น โต๊ะหมอกก็จะให้เปอตาวะอ

ກຶເຕອ ປີ ຮອຍຈ ເຈະ ກາຍ ປູລິຍ໌. ເກອປາລາ
ບາໂໄຂະ ກາຍ ປູລິຍ໌. ປີດາ ບວຍຈ ກາຍ ລູນິຍຈ.
ເຈະ ເບອເລະ ບວຍຈ ເປອຕາເວອ ດະ. ບາໂໄຂະ ກາຍ
ປາຖັກ ດູວາ ຕິກາ ເດອປາ. ອາເມດ ນອກ ເບາະຂ່ອຍຈ
ເດອັດ.

ກຶເຕອ ນະ ອາເມດ ບຣິຍຈ. ສາມາ ດາໂວຍຈ
ກາແອຣູຊາ ປີ ສີເບອ໌ ເຈະ ປູອັດ ກາຍ ປູລິຍ໌.
ເຈະ ປີເລະຂ່ ຕາໂຣະ.

ກະກຶເຕອ ລູມອ໌ລາໂວຍຈ. ພາຄັຍ໌ ບາໂໄຂະ ກາຍ
ປູລິຍ໌. ກຶເຕອ ປີລັກ. ຈະ ເກອນະ ເຕດ. ກະ ເກອນະ
ພາຄັຍ໌ ຕູລກ ບາໂກຍຈ ຕູຣດ ກະ ຕູໂປະ.

พอโต๊ะหมอทำเปอตาวะเสร็จ ผู้ทำหน้าที่ตัดไม้ต้นเปิดก็จะเลือก
ตัดไม้ที่มีความยาวประมาณ 2 -3 เมตร ไม่มีกิ่งไม้ ไม่ติดข้อ เพื่อจะนำไป
ทำกระดูกงู และถ้าเลือกแล้วก็นำข้าวสารที่เปอตาวะแล้วไปประพรม
ที่โคนต้นไม้ต้นเปิดที่เลือกไว้ และชาวบ้านก็พากันตัดและช่วยกัน
ปอกเปลือก พอเสร็จและครบตามกำหนดก็ช่วยกันขนลงมาที่หมู่บ้าน

កេក្កិពោ បីស័ក ចេ កេនេ ថាត្ថយ ប៊ីយ ហ្គិលេ
បាត័ក. ក្កិពោ ឌីក័យ កាយ ពូមេ. ត្ថិលេ បាហិយ
ត្ថុរត មាឆេ ចេ បាវេ. នាតិ ទាបិក រូមេឌ ទាទា
នេនេនេ បី ថាមិយកាយ ទុរ័ក ត្ថុថា បាត្ថ កេនៃ.
បី ថាមិយកាយ ពូមេ. មាឌេ ចេ ត្ថិលេ. បាត័យ
រាម័យ ទាទា.

ส่วนพวกที่ทำหน้าที่ไปตัดไม้กำ พอเดินมาถึงต้นไม้กำ ถ้าจะตัดต้นไหนก็ต้องพูดว่า “พวกเราจะตัดไม้กำ” คือเป็นการขอขมาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การตัดไม้กำไม่มีพิธีมากเหมือนไม้ตีนเป็ด แคंबอกกล่าวก็ตัดไม้ได้แล้ว ต้นไม้กำต้องตัดต้นที่ไม่มีข้อ ยาวประมาณ 2 – 3 เมตร เมื่อตัดเสร็จก็ช่วยกันปอกเปลือกไม้กำ แล้วนับให้ครบ 140 ท่อน และมัดรวมกัน จากนั้นก็ช่วยกันนำมาที่หมู่บ้าน

จากนั้นก็จะมีเด็ก ๆ และคนแก่ตีรำมะนาคอยต้อนรับกลับสู่หมู่บ้านอย่างสนุกสนาน

ชาวอุรุกลาโวจเชื่อว่า เวลาตัดไม้กำหรือไม้ตีนเป็ด มีข้อควรปฏิบัติ คือ อย่าลบหลู่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ อย่าพูดจาไม่ดี เป็นต้น

បឋម មិត្តា ទាត្រៃ

ដេប្បិកោ ឥន្ទ្រា កោ ឆេមិយា អារេ ទូលេ
រាតា ធូរា. បឋម មិត្តា ទាត្រៃ កាម័យ ដេ ឥន្ទ្រា.
កេក្កិពោ កោ ឆេមិយា អាមេ កោ កោ បារិក
អារេ. ក្រិក្ក. ឥន្ទ្រ. ឥន្ទ្រ. ឥន្ទ្រ. ឥន្ទ្រ អារ
ឥន្ទ្រ. កេក្កិពោ បារិក ដេ បុម អេ បឋម. អេ
មិត្តា ទាត្រៃ. អាតា កោ ទូលេ បាតា. បារិក អារេ
ឥន្ទ្រ អារេ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ អារ. ក្រិក្ក. អារ
ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ. ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ.

បុម ទូលេ ឥន្ទ្រ អេ បឋម មិត្តា ទាត្រៃ. មិត្តា
អេ បឋម ឥន្ទ្រ ដេ ឥន្ទ្រ. មិត្តា ដេ ឥន្ទ្រ
តាអេ. ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ. កេក្កិពោ បឋម អារេ កេ
កោ ឥន្ទ្រ. កេក្កិពោ កោ ឆេមិយា អេ ទូលេ ឥន្ទ្រ
ឥន្ទ្រ ក្រិក្ក. អេ ឥន្ទ្រ អេ តា ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ អេ អាតា
អារេ តាអេ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ.

ทำพิธีขอดาโต๊ะ

ช่วงเวลาประมาณบ่ายสามโมง ชาวอุรุกลาโวจรวมตัวกัน
เพื่อทำพิธีขอดาโต๊ะกามัยจ ที่บ้านหัวแหลม โดยชาวบ้านจะนำขนม
ของหวาน ข้าวตอก หมากพลู และเทียนซีผึ้งไปด้วย ส่วนของที่
โต๊ะหมอใช้สำหรับทำพิธีคือ ขนมนเจ็ดสี ไก่สุก ไก่ดิบ เทียนซีผึ้ง
ข้าวตอก เหล้าขาว 3 ขวด บุหรี่ 1 ซอง

โต๊ะหมอบอกว่าพิธีขอจะจัด
งานลอยเรือบริเวณบ้านหัวแหลม
โดยขอเจ้าที่เจ้าทางและบอกกล่าวกับ
บรรพบุรุษทั้งหมด จากนั้นชาวบ้าน

จะจุดเทียนบริเวณศาลดาโต๊ะคนละ 1 เล่ม โต๊ะหมอบอกพิธีดูเทียน
เพื่อทำนายว่า ปีนี้ปลา กุ้ง จะเยอะหรือไม่

អាទា ឆាបា គេ ប៊ីនឡើង កេក្យ៍តោ តោ
 រាឆា ឡើង ឡើង ឡើង ឡើង ឡើង ឡើង ឡើង
 ឡើង. នេះ អាទា អារី តេរេង. កេក្យ៍តោ ហ្ន៎ អ៊ី
 អារី តោ ហ្ន៎ តោ ហ្ន៎.

[illegible]

บุ่มอ ติ๋องจะฮั บวยจ ดาโตะ อาดา เกอปลา.
 ยาลัด จูเตะตัง. นะ ลุ่มอฮักิตา เตะ มาละ บวยจ
 ดาโตะ. อามัด บรี บุ่มอ ปู่เกาะ นะปี.

มีใครที่เคยบนไว้แล้วไม่ได้แก้บน ให้รีบแก้โดยด่วนหากชาวบ้าน
ไม่ได้แก้บน จะมีอันเป็นไป ทำมาหากินก็ไม่ได้

หากโຕະหมອทำนายว่า ปีนี้จะทำมาหากินไม่ดี จะบอกให้ชาวบ้าน
ช่วยกันจุดเทียน และนำหมากพลูไปไหว้ช่วยขอกันอีก

เมื่อโຕະหมອทำพิธีเสร็จแล้ว ของที่ทำพิธีส่วนกลางจะนำไปวาง

ไว้ริมหน้าต่างทิศตะวันออก และวาง
ในป่าทิศทางตะวันตก เพื่อให้เจ้าป่า
เจ้าทะเลได้กิน ส่วนของที่ชาวบ้าน
ไปร่วมพิธีก็จะแบ่งกันกิน
ในระหว่างที่โຕະหมອกำลังทำพิธี

จะมีผู้นำขอรับเงินบริจาคจากชาวบ้านที่ร่วมพิธีและนำไปให้โຕະหมອ

ពីរេ ប្រាង្គ

គេ អារី ណាឡេ គីរេបេល័យ កេល័ប.
គេ បូកែយ ពីរេ. កេលា ពីរេ ប្រាង្គ ឆាមា
ឆាមា គូមេឆាវៃយ. ថៃ តេង កីលា បាឡេ
មារេ វាគ័យ គេ កេ តេង តូបេ ប្រាង្គ.

កេលា ប្រាង្គ រេ មារេ តេង គូបេ.
ឆាមា តូតេ ប្រាង្គ គូ. កីតេ បូមេ រេ មារេ
ល័យ គេ តេង កេណា តេ.

កេ ឆែយ ឆាឡេ ណា. បាគ័យ បេយ
បេឡេ បា. កាឡា ឆាមា គូមេឆាវៃយ
រេ តូក ពីរេ ប្រាង្គ ប៊ី.

តារា រេ ប្រាង្គ អាឡា បាឡីក គូរេយ
ពីរេ គេឡា. ប៊ីក តាឡា តារា រេ ប្រាង្គ តេ
ឡា. តេ ឡា គូតេ គេ កាឡា តេង
តូតេ ប្រាង្គ.

ต่อเรือ

ในวันขึ้น 15 ค่ำ ช่วงเวลาประมาณตี 3 หัวหน้าต่อเรือพร้อมกับชาวบ้านบางส่วน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชายมารวมกันที่ศาลากลางหมู่บ้านเพื่อต่อเรือ

โดยหัวหน้าเรือจะมาตั้งกระตุงกับหัวเรือก่อน แล้วโต๊ะหมอมจะมาตรวจดูว่าตั้งถูกหรือไม่ ซึ่งหากไม่มีปัญหาอะไรติดขัดหัวหน้าเรือและชาวบ้านจะช่วยกันต่อเรือ

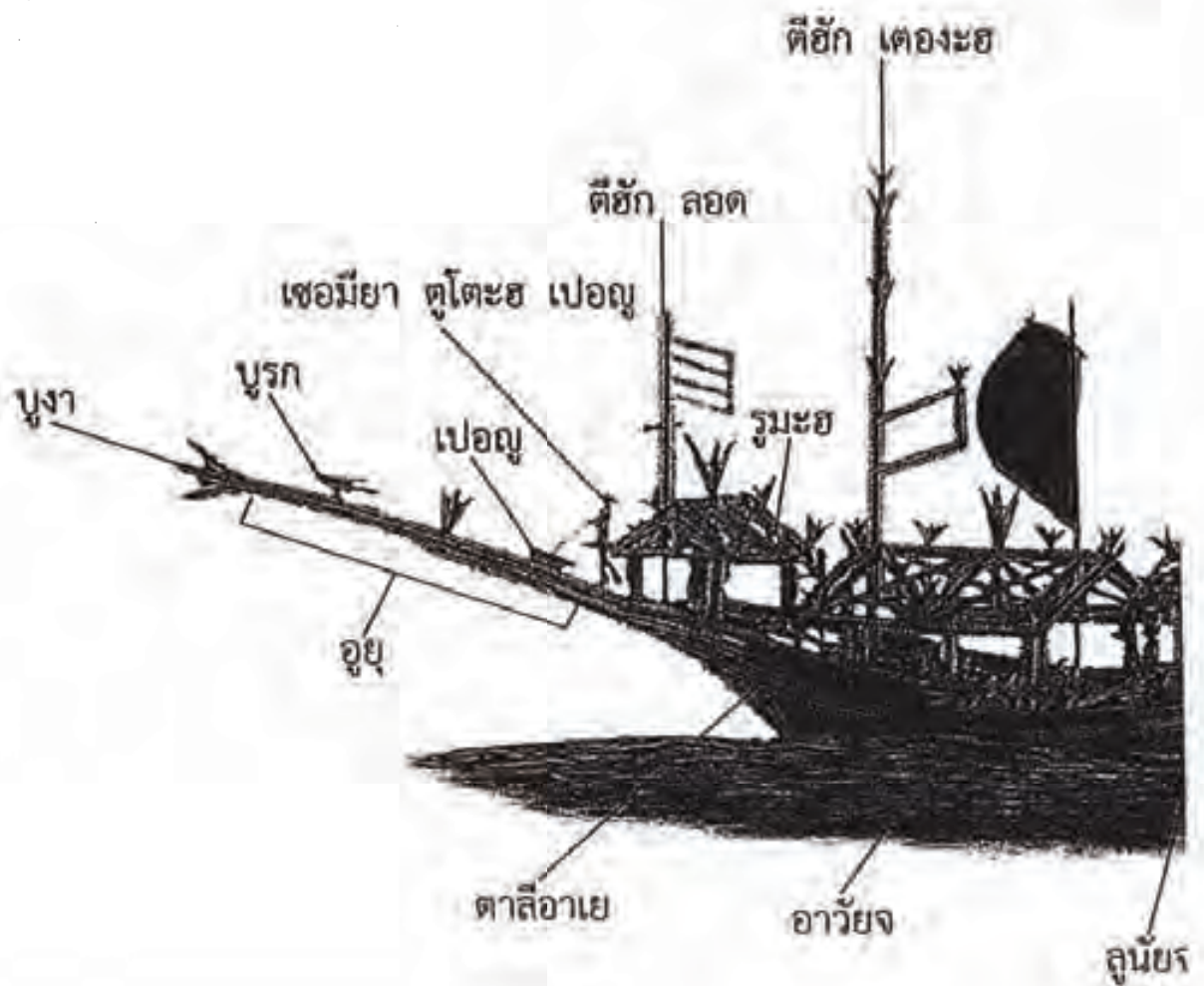

ขนาดของเรือมีความยาวประมาณ 4 – 5 เมตร ในแต่ละปีขนาดของเรือจะไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับการวางองศาของหัวหน้าต่อเรือ

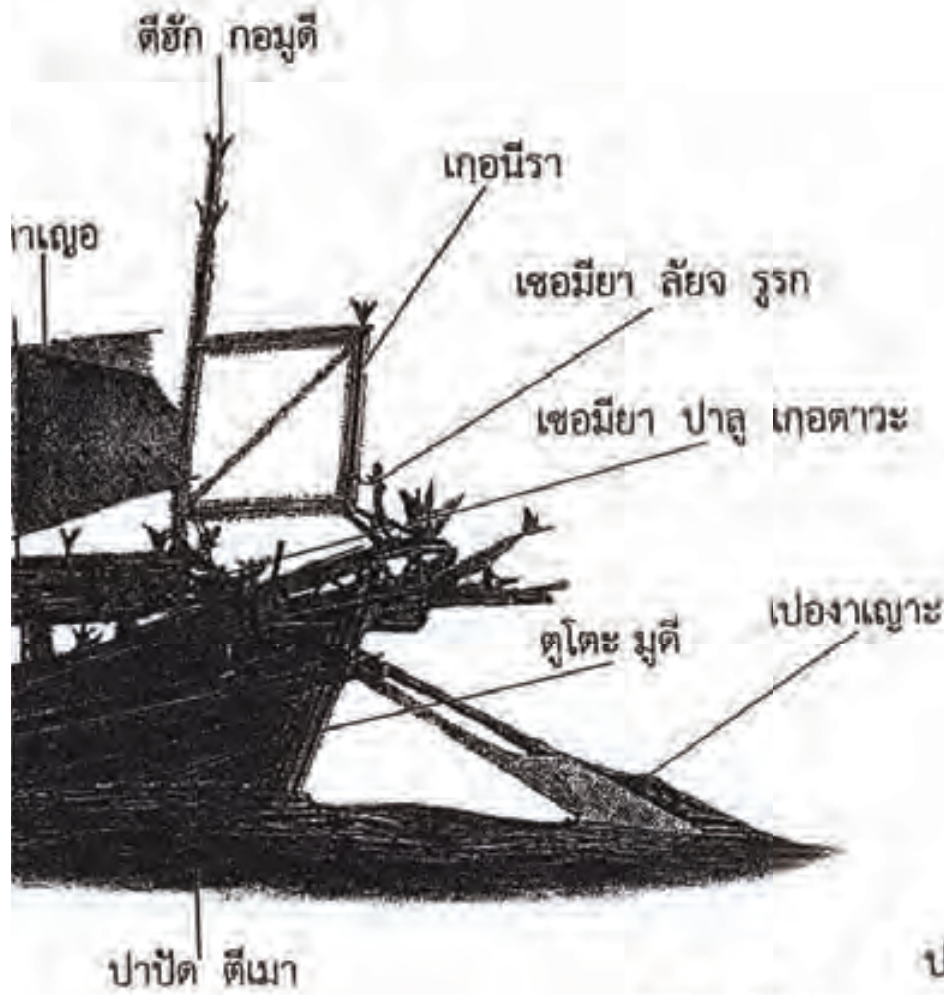
ปา

เรือในพิธีลอยเรือ บ้านสังกะอู้ ต.เก

โครงการ “แนวทางในการศึกษาศักยภาพของชุมชน เพื่อการอนุรักษ์และที่
และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมของชาวอุรรักลาไว
บ้านสังกะอู้ ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่

กาใหญ่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่

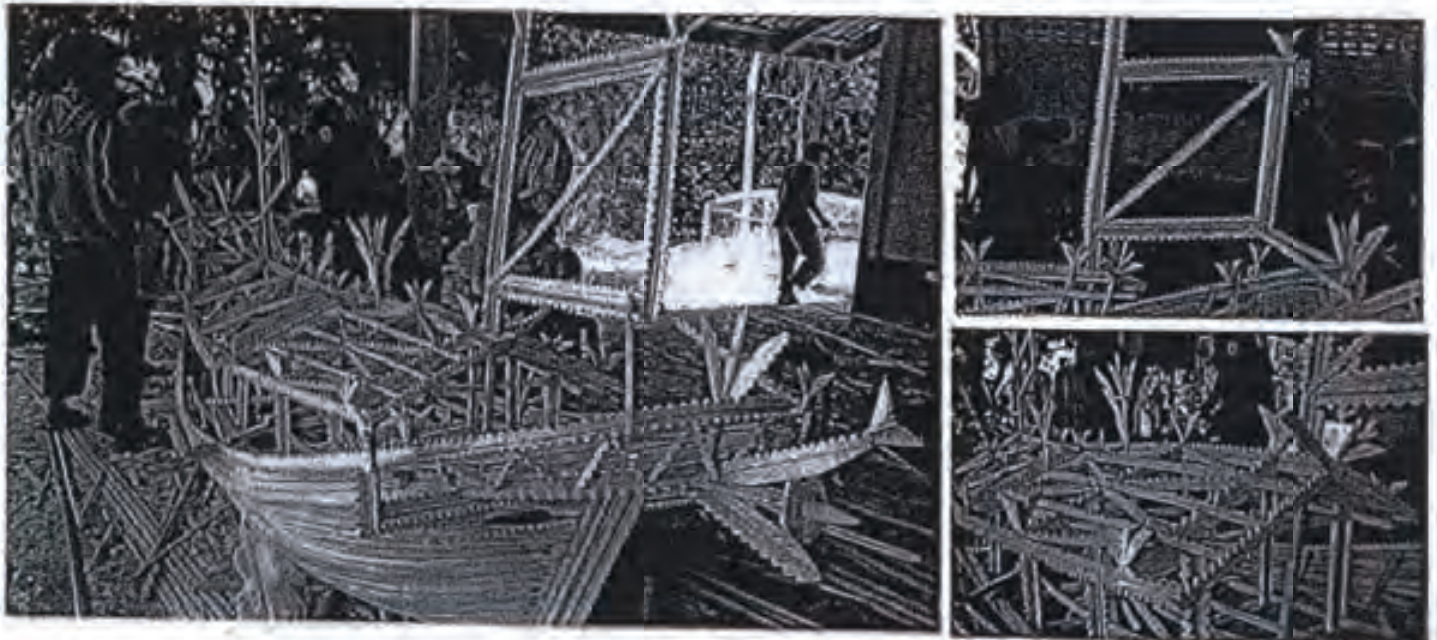
ภาษา วัฒนธรรม

[illegible]

ในการต่อเรือจะมีผู้รับผิดชอบหลัก 4 - 5 คน คนหนึ่งจะดูที่หัวเรือ และ ท้ายเรือ รวมถึงของตกแต่งภายในเรือ เช่น ดอกไม้ เต่า คนแทงปลากระเบน ปืน ซึ่งของตกแต่งที่จะขาดไม่ได้ คือ เต่า คน นก สมอเรือ ธง

นอกจากนี้ส่วนประกอบของเรือที่สำคัญคือ ใบเรือและบ้าน 3 หลัง โดยเชื่อว่าเป็นบ้านพักของคนขับเรือ คนคุมหางเสือเรือ และ คนขึ้นใบเรือ ส่วนในการประกอบเรือจะใช้ตะปูที่ทำจากไม้ไผ่ทั้งสิ้น

ពីរេ ឋរាង្គ ឋាជក េេ កាលា ង្គូ. កែ
នូមង់កីតា ឋាគីយ ឋាមា ឋី ពីរេ េេ ឡូឋេ.
បរយ ឋរាង្គ ឆីមា ឃីប ឡូេង ឡូ ឆីងេង មាឆីប.
ឆីងេង ពីរេ ឋរាង្គ. អាតា នូមង់កីតា ឋា
កីឡៃ ឆីឡ មាតា. បេេ ង់យ ឋេមាឡូ រូបារូ.
អាតា កែយ មេងរូមេង េេ នូមង់សាវៃយ. េេ
មាគីត អារេ.

ឆីងេង បារេ ឡាឆី នូមង់កីតា េេ ឡូក
ពីរេ ឋរាង្គ េេ កឡី តាឆីប ឡូឋេ. េេ េេកាឡូ
បរយ ឡាមា ឡូកែយ េេឡូឆីឡ ឃីប. អាតា ឋាមាឡូ
នូមង់កីតា. ឃីឡ ឋេមាឡូ រូបារូ ឡូ. េេង បាគីក
េេ ពីរេ ឋរាង្គ ឡូេង េេង. ឡេេ មាតា អារី
បាេេ. នូមង់កីតា មារេ ឋាគីយ េេ ង់ ឋាជក.
េេ េេកាឡូ បារា យាឆីត ឋរាង្គ ឋាជក ឋី រយ
ឡូឋេ. យាឆីត យាវេង ឆីមា កីឡ.

การต่อเรือในอดีต ชาวบ้านจะรวมกันไปต่อเรือที่บ้านหัวแหลม ใช้เวลาต่อเรือ 5 ชั่วโมง เสร็จก่อนเที่ยงคืน ในขณะที่ต่อเรือจะมีชาวบ้าน ตีโทนอย่างต่อเนื่อง ไม่มีดนตรีสมัยใหม่ มีขนมพื้นบ้านและไม่ดื่มเหล้า

ในปัจจุบัน ชาวบ้านจะรวมกันต่อเรือที่ศาลากลางบ้าน ที่บ้าน สังกาอู๋ โดยใช้เวลาประมาณ 10 ชั่วโมง มีทั้งดนตรีพื้นบ้านและดนตรี สมัยใหม่ร่วมด้วย

หลังจากนั้นเมื่อต่อเรือเสร็จแล้ว ในช่วงบ่าย ชาวบ้านจะมารวมกันเพื่อเตรียมแพ่เรือจากบ้านสังกาอู๋ไปถึงบ้านหัวแหลม ระยะทางประมาณ 5 กิโลเมตร

បាវា ធានា

បាវា ធានា ទាត់ក ទេពកា រយេ កេ ឡើយ.
ឡើយក្រីកា នេ ធានា ឡើយ កេកេ. ទាតា ឡើយ
បាវា. ឡើយ. ឡើយ ឡើយ. ឡើយ ឡើយ.

ទេ នេ បាវា ធានា ឡើយ. នេ ទាតា ឡើយ.
ឡើយ. ឡើយ. ធានា ឡើយ. កេកេ ឡើយ ឡើយក្រីកា
ឡើយ ឡើយ. ឡើយ ឡើយ ឡើយ ឡើយ ឡើយ នេ
ក្រីកា. ឡើយ ឡើយ ឡើយ ទេ ក្រីកា ឡើយ ឡើយក្រីកា.

ទាតា នេ រយេ កេ ឡើយ. បាវា ធានា ឡើយ
ឡើយ ឡើយ ទេ ទាតា ឡើយ ឡើយ. ឡើយ បាវា ឡើយ
ឡើយ ទេ ឡើយ ឡើយ ឡើយ.

แห่เรือ

ในการแห่เรือจากบ้านสังกาอู่ถึงบ้านหัวแหลม ชาวบ้านมีการแต่งตัวสวยงามกันอย่างเต็มที่ มีเสียงดนตรีบรรเลงตลอดเส้นทาง สร้างความสนุกสนานให้แก่ชาวบ้าน

ในการจัดขบวนแห่เรือ จะเริ่มจากป้ายขบวน เครื่องเสียง โทน เรือ และชาวบ้าน ถือว่าเป็นจุดเด่นที่สำคัญของการทำพิธีลอยเรืออีกด้วย

เมื่อถึงบ้านหัวแหลม ขบวนแห่เรือจะแห่วนที่ศาลาโต๊ะ 3 รอบ และนำไปตั้งที่หน้าศาลาประกอบพิธี

นารี บานา

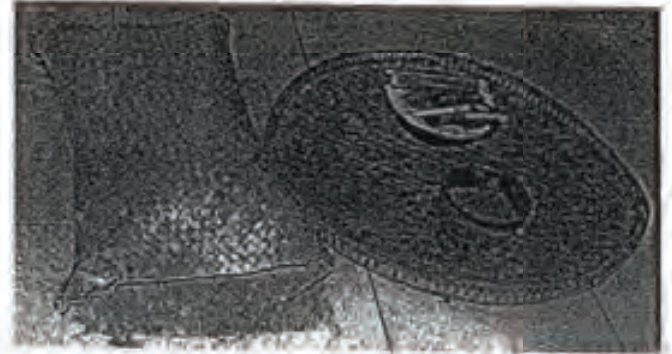
เดอะ ปุโกยจ ลาปัด. ตานา เกอลับ อาดา บวยจ
ลาญ นารี บานา. อาดา โกะ บารัก เดอะ บวยจ ลาญ.
บาตั้น กาลาญต. ซามา เลอปปัยจ กาลาญต. นะ บุมอ
เซอมียา ดูดู.

ตานา บุมอ บวยจ ลาญ นารี บานา ชูเดอะ เดอะ.
โกะ ลูเมาะลาโวยจ นะ เมะ พาศัยจ นารี กิลิก ปราฮู
ปาจัก. รอยจ เถอจะฮมาลับ กิเถอ ดูชิ เลบาเล ฟูลัก.

ร่ำวงร่ำมะนา

ช่วงเวลาประมาณ 2 ทุ่มจะมีการทำพิธีร่ำมะนา โดยเครื่องที่ใช้ในพิธีได้แก่ หมอนโบราณ และเสื้อโบเตย ซึ่งหมอนโบราณจะเป็นหมอนของโต๊ะหมอนคนแรก

เมื่อโต๊ะหมอนทำพิธีร่ำมะนาในเพลงสำคัญเสร็จแล้ว ชาวบ้านก็จะมาร่วมกันร่ำวงรอบเรือ

សេបាលេ

សេបាលេ ណាតី បារីក ខូឌី ថា តេះ ថេមីយា
បយ័ តា កាលានុត្ថ. សេបាលេ ងេ បយ័ តេង
អាល័ប. បី បូម ងេ បយ័ តា លេបាលេ ងេ ទាតា
តា ប្រាតី កែ បាណ. ងេ បាត្ថ ត្បា តីកា ក
បាណ បាត្ថ. សេបាលេ បត ថ្មតេ.

សេបាលេ ងី ទាអេត ទាយេ អេ ថ្មវ័យ កែ
ថេមីយា. បី កេណា កែ ប្រាណ បេតេ បាតែ
កេរា. បារីក តេត បាយី បីណា ថាត្បយ័. បី ថា
ទាយេ តាវ័យ. កាតែ បយ័ ថាបី ថាត្ប.

เลบาเล

ในช่วงเวลากลางคืน โต๊ะหมอจะทำพิธีเลบาเล (เล – บา – เล)

เลบาเลเป็นการละเล่นชนิดหนึ่งที่ปฏิบัติกันมาแต่โบราณ เลบาเล
จะทำขึ้นในเวลาเที่ยงคืน ซึ่งโต๊ะหมอจะทำพิธีและจะมีการตีรำมะนา
2 – 3 เพลง ทุกครั้งที่มีการละเล่นเลบาเล จนจบเพลงเลบาเลก็จะหยุด

เลบาเลเป็นการเอาน้ำมาสาดกันให้โดนร่างกาย ซึ่งถือว่าเป็นการ
ล้างเคราะห์อีกวิธีหนึ่ง ถือเป็นการล้างสิ่งไม่ดีให้ลอยไปกับน้ำทะเล
ต้องทำกันทุกคน

อารี ปาจัก

อาริ บูลัด ตูโรยจ โหะ เซอเกอลับ บูโกยจ ลีมา.
 นาตี อารี อาเมด ปราชู ปี ฮาญอยจ. ปี ฮาตัยจ บาร์ก
 เตะต บาปี. ฮาตัยจ ปี ฮามา โกะแจโกะញ်. ดูร์กลาโวยจ
 อาเมด บรรียจ. ฮามา บาร์ก เดะ กรັด. ฮาดา ฎุฎ.
 โปะะ. นะ กิตา. เปาะ เดะ เกอตัยจ. กึเตอ บาวา จี
 เปาะ เดะ ปราชู.

๑. เซอมียา พาคัยจ มาโห๊ะ บวยจ ลูเมอ ฌาวา
 ๒. ฌามา กือมັก. ๒. บารັก เเตด บายิ เเตอเบะ ๒. ฌิ ฌิเเตอ
 ๓. โทะเปอฌาเกะ ฌูกา

កេក្តោ បូមន រតន្ត្រី ធានី បាលក កែវ
កែវ ក្តោ ឆ័យ រតន្ត្រី ធានី កែវកែវ កេ
បេ ឆ័យ រតន្ត្រី ធានី បាលក កែវ
កេ ធានី កែវកែវ រតន្ត្រី ឆ័យ បាលក ធានី

ล่อยเรือ

ในวันแรม 1 ค่ำ ช่วงเวลา ตี 5 เป็นวันที่นำเรือไปล่อย เพื่อส่งของหรือสิ่งไม่ดีผ่านไปยังบรรพบุรุษ ชาวบ้านจะนำข้าวของเครื่องใช้ เศษเล็บ เศษผมของตนเอง ห่อและนำไปกับเรือ โดยผู้เข้าร่วมพิธี จะนำเอาข้าวตอกมาลูบตัวเพื่อให้สิ่งไม่ดีออกไปหรือขับไล่โรคภัยไข้เจ็บ

จากนั้นโต๊ะหมอมจะจุดเทียนเพื่อเรียกบรรพบุรุษและดูว่ามีบรรพบุรุษมารับหรือยัง หากยังไม่มีก็จะยังไม่ปล่อยเรือออกไป แต่หากมีบรรพบุรุษมารับเรือแล้ว

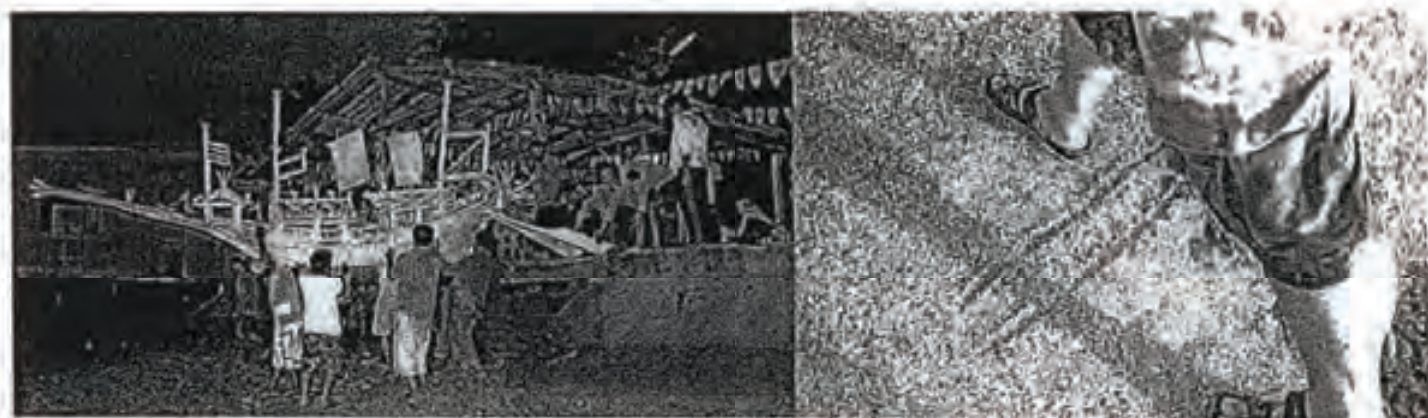
កេក្កិពោ ក្តីបាតា ក្តីរា នេ មេលោ ចេ ខាលេខ
កេ ឆាវិយជ. ខាលេខ កេ ខ្ពត្ត. ខាលេខ កេ ឆាវិយជ.
កេខនេ ឆិកា កាតិ. បារូ តាណា ចេ ឆេរតា ឆេខ. កេ
ឆេរតា ចេខ. បារូបូមេ ឆេឆាវិយជ ឆាមា ខាភេ ប្រាត្ថ.
បាវា ឆិកេឆាវិយជ ឆាមា បារ័ក តេត បាឃិ ឆាឃាឆាបិខ.

កេក្កិពោ ខាមេត ប្រាត្ថ ឆិ បេឆប័យជ ចេ បាក័ក
បូឆោ ករវក. ឆា នាឆិ ចេ បេឆប័យជ ប្រាត្ថ ឆិឆក
កាតិ ឆិឆក តាឆត.

បាក័ក ចេ បេឆប័យជ ឆុតេ. ឆេឆិយា ចេ បេឆប័យជ
ប្រាត្ថ បាទិក បាតិ មាឆែ មាឆេ ខាតា ឆាឆក. ចេ
បូមខ ឆិ ឆាកេ ឆុរ័យជ ចេ បាឆ័យជ. តេត ឆិ ឆាត្ថ
ត្ថុរិយជ បាតិ កេ រូមេខ.

โຕະหมอจะพูดว่า “อาเลฮ กะลาโวจ” เพื่อให้ชาวบ้านหันหน้าไปทะเล จากนั้นโຕະหมอจะดูเทียบเป็นครั้งที่สองและพูดว่า “อาเลฮ กะฮูตัต” เพื่อให้ชาวบ้านหันหน้าไปข้างบนและครั้งที่สามโຕະหมอจะพูดว่า “อาเลฮ กะลาโวจ” หมายความว่า มีบรรพบุรุษมารับของแล้ว

จากนั้นชาวบ้านก็จะยกเรือพร้อมกับส่งเสียงโห่ร้อง และนำเรือไปปล่อยบริเวณหลังเกาะกรวง ซึ่งเป็นจุดที่ปล่อยเรือเป็นประจำทุกครั้ง

หลังจากปล่อยเรือเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้ที่ไปปล่อยจะกลับเข้ามาโดยข้ามเส้นที่โຕະหมอขีดไว้ เรียกว่าเส้นฮาดัก เพื่อไม่ให้ผีตามกลับมา

บาโอะะ กายู พาดัก

ផ្ទះ ប៉ៃប័យ ឦសាន្ត ឦសាន្ត ចេ. តូមខ្មែរ
 អោយ ថ្ងៃនេះ ឦ ហាវីន កាយ ហួត. នេះ បាយ
 អាត់. បាយ យាតិ ឦខ្មែរ ហាវីន ចេ. ឦខ្មែរ
 កែ ខាត ចេ. នេះ អោយ បាយ ចេ.

ឋ បាឋៃះ កាយ វាចក. នះ អាទា កោបាលា
 បាឋៃះកាយ. ឆាមា អាទា ឆេមីយា បាវា ឋាត្ត ក្ដីឈ័ក.
 អាទា នះណានះ មាឆេ ឋាត្ត បាវា ឃាត័ត បាឆក នះ
 បាឃឃ. កាយ វាចក អាទា ទាវៃឃឃ ឋាត័យឃ. មាឆេ
 ឃត័ត បរិ ប័ឃឃរិ មាឆេ ឆីក័យឃ ទេះ កាយ. ឋៃះ អាត័យឃ.
 ឋៃះ ក័រិ. ឋៃះ កាណ័. ឃាឃ ឃុឃៃឃ ត័ឃប័យឃ. ឃាឃុឃា
 ឋេះ ឃុកត័ឃៃ. ឃុឃឃបាឃ. ឃៃះ មះឃេះ.

ตัดไม้พาดัก

หลังจากที่ปล่อยเรือไปเรียบร้อยแล้ว ชาวบ้านกลุ่มหนึ่งจะต้องไปตัดไม้ปางแร่ สำหรับทำไม้พาดัก เพื่อเป็นเครื่องหมายป้องกันสิ่งไม่ดี หรือภูตผีปีศาจมาทำร้าย

ในการตัดไม้พาดักนั้นจะมีหัวหน้าตัดไม้พร้อมกับมีขบวนแห่ด้วยเสียงโทน ซึ่งมีเด็ก ๆ มาร่วมเล่นดนตรี และเดินแห่

ส่วนประกอบของไม้พาดัก มีใบพ้อ ฉีกให้เป็นเส้น และติดบริเวณด้านบน ด้านซ้ายและขวาของไม้พาดัก โดยไม้พาดักมีทั้งหมด 7 ต้น

ก่อนที่จะปักไม้พาดัก โต๊ะหมอละจะทำพิธีบอกกล่าวและจะนำไม้ไปปัก 7 แห่งได้แก่ อ่าวละตัน คลองปอ อ่าวมะละ อ่าวควน อ่าวพร้าว หัวแหลม และสังกาอู่

កាក្សីតេខ នះ ខាតា កាម្ម បាត់ក. តេខ នះ ឋិ
 បេខ តេខ កែខ ត្ថុប្រះ តេខ ឆេខមីយា ត្ថុតែខ. បេខតេខ
 ឋិ កាម្ម បាត់ក ឋិ ឆេខក័យខ បាត់ក តេខ បាញ្ច. កែខ
 ខាត្ថុ. ឡាត្ថុ ឋិ មាតែខ តេខ ត្ថុប្រះ នះ ត្ថុតែខតាតែខ
 បេខតេខ.

จากนั้นนำไม้พาดักที่เตรียมไว้ไปปักตามอ่าวใหญ่ที่มีคนอยู่
ให้ไม้พาดัก หรือไม้กางเขนนี้ช่วยกันสิ่งที่ไม่ดี หรือพวกผีปีศาจไม่ให้เข้ามา
ในหมู่บ้านได้

บวช อาเย อุบาสก — มาณี อาเย อุบาสก

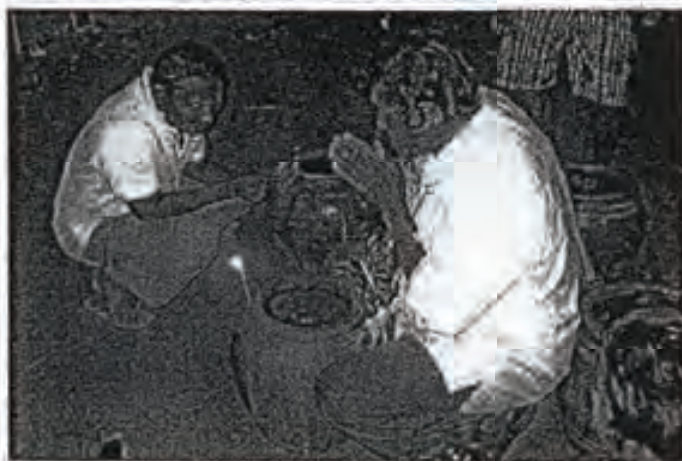
บารัก บวยจ อายะ อุบัยจ อาดา ดาไวยจ จูโนษ
 บาชา. บุงา ปีนัง จูโนษ ญาริ. บุงา กาเม จูโนษ.
 ดาไวยจ มัยจ ดาไวยจ ปีระ. อาเมด เกอเมียน ปี ยาลัด
 เบอกีลิก เตะ กาญ พาดัก ติกา กาลิ. กิเตอ อาเมด
 ปรี กะ บุมอ. กิเตอ บุมอ อาเมด เกอมัก มาละะ ปรัก
 เตะ แดด ฐุฮัด ญาริ. อาเมด แดด มาละะ ฐุรัก ซาบาตัก.
 ปี จูโจะฮ์ เปอเลอภัยจ เตะ มูโละฮ์ ญาริ. กิเตอ บุมอ
 อาเมด แดด ฐุตาก เตะ อายะ. กะ แดด ญูเกอ เตะ
 อายะ เปอจะฮ์ อายะ บาญิ. กะ ฐุตาก แดด เตะ อายะ
 เตะ เปอจะฮ์ อายะ ๓ะระฮ์. ภาโดะ เจอบุ แดด บวก
 นอก เตะ เปอจะฮ์. ฮาตาอาญู เจอบุ อายะ ญาริ ลก
 บายิ เมะ เบาะ.

កេរ្តិ៍ចោម ឫស្សី ខាងលើ ប៉ុន្មាន កាលៗ ទៅ
ដូចជា កូន ត្រី កាលៗ ប៉ុន្មាន កំរិត ត្រី កាលៗ.

ทำนํ้ามนต์

เครื่องใช้ในการทำนํ้ามนต์ประกอบด้วย ใบสี 7 อย่าง
ดอกหมาก 7 ก้าน ดอกมะพร้าว 7 ก้าน ใบทอง ใบเงิน นำมารวมกัน
แล้วทำพิธี

ก่อนทำนํ้ามนต์จะต้องนำ
กำยานไปวนรอบไม้กางเขน 3 รอบ
และนำมาให้โตะหมอ จากนั้นโตะหมอ
จะนำดอกมาโรยที่เทียน เจ้าของโอง
นํ้ามนต์นำเทียนมาคนละเล่ม ไปจุด
และวางไว้บนปากโอง แล้วโตะหมอ
ก็หยดเทียนลงในน้ำ หากหยดลงไป
ในน้ำแล้วเทียนแตก แสดงว่าดี แต่ถ้า
หยดลงน้ำแล้วเทียนไม่แตก แสดงว่า

ไม่ดี ต้องดักหยดเทียนที่ไม่แตกออกไปเสียก่อน แล้วดักน้ำจากโองอื่นมาใส่

[illegible]

จากนั้นนำเทียนวนขวา บริเวณปากโอ่ง 3 รอบ วนซ้าย 3 รอบ
แล้วนำใบเงิน ใบทอง จุ่มลงในน้ำ 3 รอบ แล้วจึงรูดใบเงิน ใบทอง
ให้น้ำหยดกลับลงโอ่ง เป็นอันเสร็จพิธี

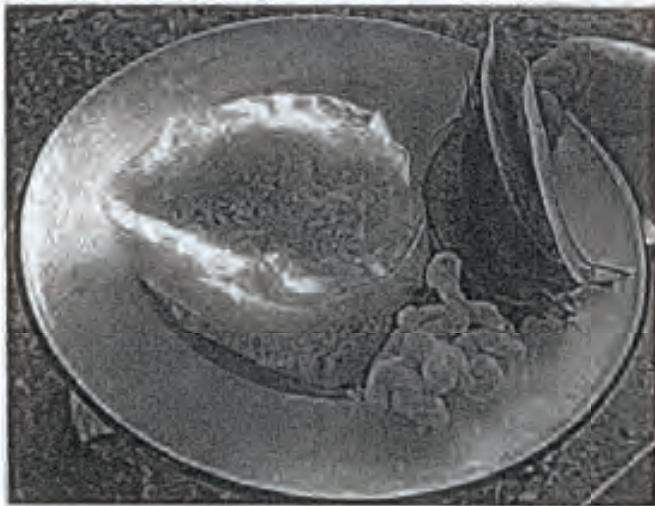
หลังจากทำน้ำมนต์เสร็จแล้ว เจ้าของโอ่งจะยกโอ่งใส่น้ำมนต์
แล้วแยกย้ายกันไปอาบน้ำตาม
ครอบครัว โดยคนอาบน้ำคนแรก
จะเอาน้ำราดหัว 3 ครั้งก่อน จากนั้น
นำมาล้างหน้าจึงจะสามารถอาบ
หรือดื่มได้ ซึ่งจะต้องอาบน้ำมนต์
ให้หมดและห้ามนำโอ่งกลับบ้าน
เป็นอันขาด

កាលា ធូត្ត ត្ថម្ភត្ថកិតា. នាតី ថ្ងៃត្រង់ អាល្លៃ អាយ
ត្ថប័យ្យ. ត្ថម្ភត្ថកិតា នេះ ឆ្នាំត្រង់ ហតិ ត្ថម្ភត្ថ ហាវា បរិយ្យ
ព្រល្លេ តេ ប្អូន បរិយ្យ តាព្រ តេ. អាល្លៃ ឋាជក បេតកិតិ
ត្ថម្ភត្ថ ត្ថត្ថ តេ នេះ អាល្លៃ ត្ថម្ភត្ថ. បេតកាយា តេ បរិ បរិ
តេតេ តេតេ បេ ប៊ី. តាណា ហតិ តេតេ ត្ថម្ភត្ថ បេតកាយា
តេ តាណា ហតិ តេតេ ត្ថម្ភត្ថ តេតេ ប៊ី ប្រិ. តេតេ ប៊ី តេតេ
តាតេ. បេតកាយា តេ កេ ប្រិ តេតេ នេះ ត្ថតេតេ អាល្លៃ
តេ ត្ថម្ភត្ថ.

តាប៊ី ប្រិ ឋាជក បរិយ្យ ព្រល្លេ តេតេ តាតា ត្ថម្ភត្ថ.
តាប៊ី តេ តេតេ ឋាជក ប៊ី ហតិ ហតិ ត្ថម្ភត្ថ. ឋាជក
កិតេ តេតេ ហតិ ប៊ីត្រង់ អារី តេតេ ថ្ងៃត្រង់ កាលា ធូត្ត.
កាលា ឋាជក តេតេ ថាប៊ី តេតេ ហតិ.

ในอดีต หลังจากชาวบ้านอาบน้ำมนต์เสร็จเรียบร้อยแล้ว ชาวบ้านจะเดินทางกลับบ้าน โดยนำข้าวสารผสมขมิ้นซึ่งผ่านการทำพิธีของโต๊ะหมอมาแล้วนำมาโปรยบริเวณรอบ ๆ บ้านก่อนที่จะเข้าบ้าน เพราะเชื่อว่าจะไล่สิ่งที่ไม่ดีออกไปได้

เมื่อชาวบ้านกลับถึงบ้านแล้ว ห้ามส่งเสียงดัง ห้ามออกทะเล เนื่องจากเชื่อว่า หากส่งเสียงดัง บรรพบุรุษจะตามกลับมาที่บ้าน

แต่ปัจจุบัน การโปรยข้าวสารผสมขมิ้น เกิดขึ้นบางบ้านเท่านั้น เนื่องจากการเดินทางสะดวกขึ้น จึงสามารถเดินทางกลับบ้านได้ทุกวัน ไม่เหมือนเมื่อก่อน ถ้างานลอยเรือไม่หมดก็ไม่ได้กลับบ้าน